

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Lucie Härtelová

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Porodní asistence

Lucie Härtelová

POSTOJ K PROFESI PORODNÍ ASISTENTKY

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

PLZEŇ 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 31. 3. 2024

.....

vlastnoruční podpis

Abstrakt

Příjmení a jméno: Lucie Härtelová

Katedra: Ošetrovatelství a porodní asistence

Název práce: Postoj k profesi porodní asistentky

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

Počet stran – číslované: 105

Počet stran – nečíslované: 22

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 45

Klíčová slova: porodní asistentka – kompetence – vzdělání – prestiž

Souhrn:

Bakalářská práce komplexně popisuje profesi porodní asistentky a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá pohledem na vývoj profese porodní asistentky v průběhu historie, dále práce popisuje momentální nastavení studia porodní asistence a nastavení profese porodní asistence v České republice i zahraničí. Praktickou část představuje kvantitativní výzkum, jehož sledovaným souborem jsou studenti/ky porodní asistence. Cílem dotazníkového šetření je zjistit postoj studentů/tek k jejich budoucímu povolání porodní asistentky. Závěr práce je tvořen výsledky, které vzešly z výzkumu.

Abstract

Surname and name: Lucie Härtelová

Department: Nursing and midwifery

Title of thesis: Attitude towards the midwifery profession

Consultant: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

Number of pages – numbered: 105

Number of pages – unnumbered: 22

Number of appendices: 1

Number of literature items used: 45

Keywords: Midwife – competencies – education – prestige

Summary:

The bachelor thesis comprehensively describes the profession of midwife and is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part deals with the development of the midwifery profession throughout history, the thesis describes the current setting of midwifery studies and the setting of the midwifery profession in the Czech Republic and abroad. The practical part is a quantitative research, the population of which are midwifery students. The aim of the questionnaire survey is to find out the attitude of students towards their future profession as midwife. The conclusion of the thesis consists of the results that emerged from the research.

Poděkování

Děkuji Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D. za a odborné vedení mé bakalářské práce. Oceňuji cenné rady, smysluplnou kritiku a ochotu sdílet odbornou literaturu i svůj čas. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří se zapojili do dotazníkového šetření. Jejich čas a ochota poskytnout informace a data přispěla k mému výzkumu.

OBSAH

SEZNAM GRAFŮ	9
SEZNAM TABULEK	11
SEZNAM ZKRATEK	12
ÚVOD.....	13
TEORETICKÁ ČÁST	15
1 HISTORIE PORODNÍ ASISTENCE.....	15
1.1 Pojmenování profese.....	15
1.2 Pravěk	16
1.3 Starověk	16
1.3.1 Starověký Egypt	17
1.3.2 Čína a Japonsko	17
1.3.3 Řecko a Řím: kořeny evropských znalostí	17
1.4 Středověk	18
1.4.1 Role žen ve středověkém lékařství	19
1.4.2 Role porodních bab.....	19
1.5 Novověk.....	20
1.5.1 Rozvoj oboru anatomie.....	20
1.5.2 Hotel Dieu: počátek vzdělávání porodních bab.....	21
1.5.3 Vznik konfliktu mezi lékaři a porodními bábami.....	21
1.5.4 Významné porodní báby.....	22
1.5.5 Postavení porodních bab.....	22
1.6 Vývoj porodní asistence na území Čech.....	23
1.6.1 Období Marie Terezie: reforma vzdělávání porodních babiček	23
1.6.2 Antonín Jan Jungmann: zakladatel pražské porodnické školy	24
1.6.3 Konec 19. století a začátek 20. století: zlaté éra komunitní péče	27
1.6.4 Období socialismu: přesun porodů do nemocnic	29
2 PORODNÍ ASISTENCE V SOUČASNÉ DOBĚ	31
2.1 Mezinárodní definice porodní asistentky.....	31
2.2 Vzdělávací program Porodní asistence	32
2.2.1 Navazující magisterské a doktorské studium	33
2.3 Kompetence povolání porodní asistentky	33
2.4 Místa výkonu povolání porodní asistentky	34
2.5 Finanční ohodnocení porodní asistentky	35
2.6 Nároky na porodní asistentku a zátěže povolání	35
3 PORODNÍ ASISTENCE V ZAHRANIČÍ	37

3.1	Spolková republika Německo	37
3.2	Spojené království.....	38
3.3	Nizozemí	39
3.4	Slovensko.....	40
4	PRESTÍŽ PROFESÍ	41
	PRAKTICKÁ ČÁST	43
5	FORMULACE PROBLÉMU	43
6	CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY/PROBLÉMY	43
6.1	Hlavní cíl.....	43
6.2	Dílčí cíle a výzkumné otázky/problémy	43
7	CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU	45
8	METODIKA PRÁCE	46
9	ORGANIZACE VÝZKUMU	47
10	ZPRACOVÁNÍ DAT	48
11	ANALÝZA ÚDAJŮ	49
12	PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	103
	DISKUZE	111
	ZÁVĚR.....	117
	SEZNAM LITERATURY.....	118
	SEZNAM PŘÍLOH	122
	PŘÍLOHY	123
	Příloha č. 1 – Dotazník	123

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Univerzita.....	49
Graf 2: Studijní ročník.....	50
Graf 3: Stáří respondentů.....	51
Graf 4: Typ střední školy.....	52
Graf 5: Možnost studia porodní asistentky na vysoké škole	53
Graf 6: Prvotní seznámení/motivace	54
Graf 7: První volba studia.....	55
Graf 8: Jiný obor první volby	56
Graf 9: Motivace ke studiu	57
Graf 10: Možná změna oboru porodní asistence	58
Graf 11: Proč všeobecná sestra?	59
Graf 12: Fyziologie vs. patologie	60
Graf 13: Prestiž povolání.....	61
Graf 14: Stres při povolání porodní asistentky.....	62
Graf 15: Zatěžující faktory zdravotnictví	63
Graf 16: Název „porodní asistentka“	64
Graf 17: Nový název profese.....	65
Graf 18: Preference pracovišť	66
Graf 19: Preference pracovišť: první ročník.....	67
Graf 20: Preference pracovišť: druhý ročník.....	68
Graf 21: Preference pracovišť: třetí ročník.....	69
Graf 22: Navazující studium	70
Graf 23: Přehled o možnostech navazujícího studia	71
Graf 24: Motivace k navazujícímu studiu	72
Graf 25: Povědomí o CPA v ČR	73
Graf 26: Převzetí kompetencí v rámci CPA	74
Graf 27: Převzetí kompetencí v rámci CPA: první ročník	75
Graf 28: Převzetí kompetencí v rámci CPA: druhý ročník	76
Graf 29: Převzetí kompetencí v rámci CPA: třetí ročník	77
Graf 30: Možnost práce v zahraničí	78
Graf 31: Motivace k práci v zahraničí	79
Graf 32: Preference zahraniční země.....	80

Graf 33: Negativní faktory studia porodní asistence	81
Graf 34: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi	82
Graf 35: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi: první ročník.....	83
Graf 36: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi: druhý ročník....	84
Graf 37: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi: třetí ročník.....	85
Graf 38: Dostatečný výběr míst pro výkon zdravotnické praxe	86
Graf 39: Představa o povolání prostřednictvím odborné zdravotnické praxe	87
Graf 40: Zkušenost se zdravotnickým personálem.....	88
Graf 41: Zkušenost se zdravotnickým personálem: první ročník.....	89
Graf 42: Zkušenost se zdravotnickým personálem: druhý ročník.....	90
Graf 43: Zkušenost se zdravotnickým personálem: třetí ročník.....	91
Graf 44: Změna představy o profesi	92
Graf 45: Změna představy o povolání oproti prvotnímu očekávání: první ročník	93
Graf 46: Změna představy o profesi oproti prvotnímu očekávání: druhý ročník	94
Graf 47: Změna představy o profesi oproti prvotnímu očekávání: třetí ročník.....	95
Graf 48: Změna představy – příklad.....	96
Graf 49: Změna představy – příklad: první ročník	98
Graf 50: Změna představy – příklad: druhý ročník	99
Graf 51: Změna představy – příklad: třetí ročník	100
Graf 52: Vzkaz pro zájemce o studium porodní asistence	101

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Preference pracovišť napříč ročníky	109
--	-----

SEZNAM ZKRATEK

CPA	Centrum porodní asistence
ČR	Česká republika
FIGO.....	Mezinárodní federace gynekologů a porodníků
ICM	Mezinárodní konfederace porodních asistentek
JU	Jihočeská univerzita
LF UK	lékařská fakulta Univerzity Karlovy
MUNI	Masarykova univerzita
Např.	například
NHS	National Health Service
OSU	Ostravská univerzita
SLU	Slezská univerzita v Opavě
Tzn.	to znamená
Tzv.	takzvané
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UNIPA.....	Unie porodních asistentek
UPCE	Univerzita Pardubice
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
VSZDRAV	Vysoká škola zdravotnická
VŠPJ	Vysoká škola polytechnická Jihlava
WHO	Světová zdravotnická organizace
ZČU	Západočeská univerzita v Plzni

ÚVOD

Porodní asistentka představuje krásnou, ale náročnou profesi. Hlavním posláním porodní asistentky je doprovázet ženy na cestě mateřstvím. Tato cesta je plná krásných a vzácných momentů, ale skýtá i značnou náročnost a zodpovědnost. Studentky, jež se pro tuto cestu rozhodnou, se musí vypořádat s nároky teoretické výuky i odborné zdravotnické praxe.

Téma práce „*Postoj k profesi porodní asistentky*“ jsem si zvolila z jednoho hlavního důvodu. Jako studentka oboru porodní asistence vnímám téma diplomové práce jako nanejvýš aktuální. Během studia jsem měla jedinečnou možnost sledovat vnímání této profese nejen ze svého úhlu pohledu, ale i ze strany mých spolužáků. A právě úhel pohledu na povolání mě přivedl k tématu. Během studia jsem prošla obdobím vzestupů i pádů, stejně jako každý jiný student. Zásadní otázkou pro mě ale bylo, jaký postoj zaujmout po prožití tolika pozitivních i negativních zkušeností. Jak se vypořádat s těžkostmi a neztratit motivaci? Jak si udržet optimismus a naději i v náročných chvílích?

Cílem bakalářské práce je tedy zjistit postoj k profesi porodní asistentky ze strany studentů oboru porodní asistence, jaké negativní faktory se se mohou objevit v době teoretické i praktické části studia a zda studenti oboru porodní asistence spíše nepřemýšlí o výkonu povolání v zahraničí.

Tato bakalářská práce se zabývá komplexním popisem problematiky porodní asistence. Cílem teoretické části práce je poskytnout ucelený obraz této profese, a to jak z historického hlediska, tak z hlediska aktuální situace v České republice a v zahraničí. Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na analýzu dat získaných dotazníkovým šetřením a zaměřuje se na identifikaci faktorů, které ovlivňují postoje studentů jako je motivace, vnímání náročnosti a zodpovědnosti profese a vliv praxe.

CÍL PRÁCE

Cílem práce bylo zmapovat postoj k budoucí profesi porodní asistentky u studentů oboru porodní asistence. Jaké postoje k budoucí profesi porodní asistentky studenti vyjádřili? Jaké faktory ovlivňují jejich postoje? Existují rozdíly v postojích studentů v různých fázích studia?

INFORMACE O ZPŮSOBU SBĚRU LITERATURY

Pro nalezení relevantních informací jsem nejprve definovala klíčová slova relevantní k mému tématu: porodní asistentka, kompetence, vzdělání, prestiž. Pomocí klíčových slov jsem prohledávala online knižní databáze Google Scholar. Získala jsem tak seznam relevantních knih a monografií, které jsem dále analyzovala. Kromě knih jsem čerpala informace i z online materiálů, jako jsou webové stránky profesních organizací, vládní dokumenty, již hotové kvalifikační práce a ověřené blogové příspěvky. V práci jsem uváděla i starší knižní publikace, a to z důvodu samostatné kapitoly věnované historii porodní asistence, která se v průběhu let nijak zvlášť nemění.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE PORODNÍ ASISTENCE

Profese porodních asistentek (dříve známých jako porodních bab) je jedna z nejstarších profesí naší společnosti. O historii povolání se můžeme dozvědět již z dob starověkého Řecka a Egypta. Vývoj profese byl v průběhu let ovlivněn společenskými vlivy jako například náboženstvím, kulturou, politikou, ekonomickými vlivy, rozvojem medicíny a pedagogické oblasti. Náhled do historie porodní asistence nám umožňuje se poučit a případně uplatnit některé dřívější zkušenosti na dnešní situaci a tím se vyhnout zbytečným chybám (Vránová, 2007, s.7).

Samotný porod dlouhou dobu naší historie představoval velké riziko smrti jak pro ženu, tak pro novorozence. Proto bylo (a stále dnes je) důležité svěřovat zodpovědnost porodu do rukou zkušených a svědomitých (Vránová, 2007, s.7).

1.1 Pojmenování profese

Povolání bylo dlouhou dobu určeno jen ženám, proto se častěji setkáváme jen s ženskými formami názvu profese. Můžeme se však setkat s názvy jako „babič“, který představoval označení prvních porodníků v Čechách z 18.století, či s označením „babák“, jenž byl používaným termínem pro manžela porodní babičky (Vránová, 2007, s. 9).

U některých národů vyjadřuje pojmenování žen pomáhajících při porodu jejich činnost či jejich osobnost. Například „bába pupkořezná“ souvisí s přerézáváním pupečníku. Mezi další příklady pojmenování napříč zeměmi se řadí taky „znalkyně vnitřku“ (označení babylonsko-asyrské), „moudrosti prázdné (označení ze starého Řecka), „spolužena“ = midwife (označení z Anglie) či „moudrožena“ = sage-femme (označení z Francie) (Vránová, 2007, s. 9).

Český název „porodní bába“ vychází ze slovesa „babití“, tzn. roditi. Z názvu vyplývá, že povolání vykonávaly často ženy zkušené a zralé. Nyní využívaný termín „porodní asistentka“ vychází ze slova asistére, které v překladu znamená účastniti se. V minulosti se uvažovalo o zavedení pojmenování profese „akušerka“, avšak označení profese po dlouhou dobu nevydrželo. Oficiálně se název „porodní asistentka“ používal až do roku 1963, kdy

byl nahrazen označením „ženská sestra“. Až roku 1993 se opět začal opětovně používat název „porodní asistentka“, se kterým se můžeme setkat dodnes (Vránová, 2007, s. 7-9, Doležal, 2001, s. 9, Lenderová et al. 2019, s. 371).

1.2 Pravěk

Již od dob paleolitu byly symbolem plodnosti tzv. Venuše. Jedná se o drobné plastiky představující ženské tělo s velkými, často povislými prsy. Plastiky mají velké břicho, široké boky a silná stehna. Venuše znázorňuje pravěký kult ženy, který představoval ideální somatotyp pro porod dítěte. Nejčastěji byly znázorněny ve stoje, avšak vzácně se můžeme setkat se soškami v podřepu. Jednalo se pravděpodobně o nejstarší porodnická polohu (Vránová, 2007, s. 11).

Již v dávných dobách lidé věřili, že plodnost a mateřství jsou pod ochranou duchovních sil. Vznikaly primitivní kultury mateřství a plodnosti, které se v některých formách dochovaly dodnes. Kult mateřství se týkal nejen těhotenství a porodu, ale také neplodnosti, neschopnosti kojit a smrti dětí. Lidé věřili, že tyto události jsou ovlivněny duchovními silami a že je lze ovlivnit pomocí různých rituálů a amuletů. V průběhu porodu byly ženy doprovázeny různými amulety a magickými rituály. Tyto rituály měly zajistit hladký průběh porodu a zdraví matky i dítěte (Doležal, 2001, s. 12-13, Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009, s. 11).

Ženy pravděpodobně rodily bez cizí pomoci. Můžeme však usuzovat, že žena v průběhu porodu nebyla sama. U primátů existují tzv. tetičkovské nebo taky pečovatelské reakce, dle kterých se předpokládá postupný vývoj u člověka od svépomoci přes pomoc příbuzných až po přítomnost žen s osobními porodními zkušenostmi (Vránová, 2007, s. 11).

1.3 Starověk

Babictví má své kořeny v dávných dobách. Jedná se o jedno z nejstarších povolání vykonávaných ženami. Historické prameny ze starověku svědčí o existenci žen, které se specializovaly na péči o těhotné a rodící ženy. Pro některé to byla práce příležitostná a někdy trvalá. I v době starověku byly porodní procesy provázány magickými rituály, pověrami a často spojeny s vírou v nadpřirozené síly nebo síly přírody (Doležal, 2001, s. 11-12).

Tradice porodních bab pochází z různých starověkých civilizací, včetně Řecka, Říma, a Egypta. Postupem času se péče bab postupně vyvíjela a stala se uznávaným a nepostradatelným povoláním. V éře starověku nebyla přítomnost lékaře při porodu považována

za nezbytnou, spíše naopak, byla pokládána za nedůstojnou. Důležitou roli v úspěšném průběhu porodu hrály také kulturní zvyky a náboženství dané doby (Vránová, 2007, s. 12).

1.3.1 Starověký Egypt

Z doby starověkého Egypta se dochovaly písemné památky, jako jsou papyrasy známé pod názvem Kahoun či rozsáhlý Ebersův rukopis. Tyto spisy se zabývají diagnostikou těhotenství, způsoby urychlení porodu, vícečetným těhotenstvím, vrozenými vadami a pokusy o předpověď pohlaví plodu. Běžným zvykem té doby byly svatby v mladém věku a příbuzenské sňatky. V chrámech byly provozovány základní porodnice, kde ženy porodily ve stoje, na stoličce, v kleče nebo na cihlách. Tehdejší pomocnice při porodu se zaměřovaly především na duchovní aspekty a modlitby k bohům. Novorozenecká úmrtnost zůstávala na poměrně vysoké úrovni kolem 30 % (Doležal, 2001, s.14, Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009, s. 12-13).

1.3.2 Čína a Japonsko

V staré Číně se staraly o ženu převážně ženy vzdělané, což se pojilo s faktem, že se ženy nemohly svléknout před mužem, tedy lékařem. Užívala se medicína při porodu, prováděly se porodnické operace a znali císařský řez. Rodilo se v kleče. Vzpřímená poloha přetrvala převážně dodnes. Z Japonska je známo i chránění hráze a používaly se speciální nástroje k přerušení pupečnickové šňůry. Velká pozornost se dávala i porodu placenty. Ženy rodily ve speciálních domech zřízovaných při chrámech. Zmiňované zařízení opouštěly ženy až po třech týdnech po porodu. Nedělký se pevně stahovaly bandážemi na způsob podpurných pásů (Vránová, 2007, s. 13).

1.3.3 Řecko a Řím: kořeny evropských znalostí

Evropské základy v oblasti medicíny a ženského lékařství jsou pevně zakořeněny v antickém Řecku. Období starověkého Řecka představuje položení základů vědeckého ženského lékařství, což pomohlo k postupnému odklonu od magických praktik v medicíně. (Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009, s. 13).

Jedním z nejvýznamnějších antických lékařů byl **Hippokrates** (460-370 př.n.l.), jehož spisy zůstaly jako jediné dochované z oblasti gynekologie a porodnictví. Můžeme ho považovat za otce antické gynekologie. Jeho škola byla průkopnická v tom, že položila základy ženského lékařství na solidním vědeckém základu. Na rozdíl od magických praktik v medicíně, které byly běžné v jiných kulturách té doby, se řeční lékaři soustředili na důkladné vědecké poznatky. Hippokrates a jeho škola zanechali významné dílo známé jako "Corpus

Hippokratikum". Znali příčiny potratů a vyvinula postupy, jako byly klystýry, dilatace hrdla děložního a metody pro ukončení nežádoucího těhotenství. Jako příčina potratu se udávala malá děloha či otevřené hrdlo. Avšak například o děložní činnosti se nemluví. V té době byly stále nedostatky ve znalostech anatomie a fyziologie, ale léčba žen byla na dobré cestě. Praktiky, jako napařování, sedací lázně a vykuřování, byly běžné, a lékaři měli znalost obrátů plodu a prováděli i zmenšovací porodnické operace. V porodnictví hrály důležitou roli porodní báby, které byly respektované a lékař byl volán pouze při komplikacích. Porody probíhaly na posteli nebo na stolech (Doležal, 2001, s. 15.-16, Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009, s. 13-16).

Dalším významným myslitelem té doby byl **Aristoteles ze Stageiry** (384-322 př.n.l.), známý filozof a lékař. Aristoteles podrobně popsal fyziologické změny v průběhu života ženy, včetně menstruace. Jeho studie obsahovaly informace o délce gestace, mnohočetných těhotenstvích, vzhledu potracených plodů, druzích porodních bolestí, těhotenských obtíží jako například krvácení, polohách a držení plodu a o podvazech pupečníku (Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009, s. 13-16).

Soranes z Efestu (98-138 n.l.) byl významný řecký lékař, autor uznávaných děl „O umění porodnickém“ a „O věcech ženských“. Dílo „O věcech ženských“ bylo jedním z nejlepších antických pramenů pro porodní báby. Soranes dosáhl pokroku v anatomii reprodukčního systému ženy. Jako první odlišil dělohu a pochvu, rozlišoval abnormality pánve a plodu a přiřazoval je komplikacím porodu. Zavedl užívání antikoncepčních pomůcek („pessary“) a abortivních metod jako například stlačování dělohy, otřásání podbřišku, pouštění žilou a několik dalších. Pro porod Soranes doporučoval porodní stolicí a vyžadoval od porodní bab několik vlastností. Pomocnice při porodu měly být nejen pracovitě, ale také mravně založené a vytrvalé, s dobrou pamětí a nejlépe s dlouhými jemnými prsty a ostríhanými nehty. Očekávalo se od nich, že budou teoreticky i prakticky vzdělané, s vlastními zkušenostmi v oblasti porodu. Důležité bylo, aby nebyly ziskuchtivé a nepodléhaly pověrčivosti. Většina těchto vlastností by měla mít i porodní asistentka dnešní doby (Vránová, 2007, s. 15).

1.4 Středověk

Středověká medicína představovala éru, během níž se vyvíjela spíše v podobě dogmat, než aby pokračovala v rozvoji získaných vědeckých znalostí. Tento stagnující trend

v pokroku lékařství a vědy byl ovlivněn převahou křesťanské ideologie. Středověk byl obdobím krátkého života pro mnoho lidí, charakterizovaným hladomorem, válkami a epidemiemi. Křesťanská víra se stala dominantní a tento náboženský vliv přinesl s sebou upřednostňování duchovní stránky života před tělesnou. V důsledku křesťanského zvratu upadly znalosti z antického světa do zapomnění. Důležité vědecké prameny byly zničeny a antická věda se stala neaktuální. I přesto, že se v některých aspektech středověká medicína věnovala empirickým a klinickým výzkumům, pitvy byly zakázány, což brzdilo pokrok v oblasti poznání těla a chorob (Doležal, 2001, s. 23-25).

1.4.1 Role žen ve středověkém lékařství

Postavení ženy ve středověku bylo spíše druhořadé. Vedl k tomu křesťanský argument dle výkladu Starého zákona, který mluví o Evině hříchu: „Ženě pak řekl: Velice rozmnožím bolesti tvé ta počinání tvé, s bolestí budeš roditi děti a pod mocí muže bude žádost tvá, a on panovati bude nad tebou.“ Dále bylo ženské postavení ve středověkém lékařství výrazně ovlivněno přesvědčením, že ženské tělo je náchylnější k chorobám a že nestrávené zbytky potravy opouštějí tělo skrze menstruační krev. Tato představa nastavila ženskou sexualitu a menstruaci za patologii, a celý proces reprodukční funkce byl považován za nečistý (Vránová, 2007, s. 17).

Z období středověku se dochovaly i některé rady pro těhotné, jako například: „Těhotná nemá býti líná a zaléhati, ale mírně popocházeti, přílišného tlaku se vyvarovat a neskákati. Před slehnutím má stoupati rychle do schodů, zpívati a volati, pak slehne prý lehce.“ (Vránová, 20017, s. 18).

1.4.2 Role porodních bab

Péče o těhotné, rodičky, šestinedělky a novorozence zůstávala výhradně v péči porodních bab. Porodní báby byly jak nevzdělané, tak i školsky vzdělané. Nejčastěji se mladá pomocnice učila prakticky přímo od zkušené porodní babičky prostřednictvím procesu "okoukávání" a aktivní pomoci. Chirurgové a ranhojiči byli kontaktováni porodními bábami pouze v případě naléhavých situací, kdy se jejich role zaměřovala na urychlení dokončení porodu (Vránová, 2007, s. 17, Doležel, Kuželka, Zvěřina, 2009, s. 21).

Vzdělávání žen ve středověku bylo omezené. Jednou z mála výjimek byla Lékařská fakulta Univerzity v Salernu v Itálii, kde bylo povoleno studovat i ženám. Jednou z žen studujících na lékařské fakultě v Salernu byla **Trottula** (působila kolem roku 1059). Trottula byla údajně lékařka se zaměřením na porodnickou praxi. Napsala dílo „O utrpení ženy před,

během a po porodu“, v němž se můžeme dočíst například o šití kompletní ruptury hráze (Vránová, 2007, s 18).

Potřebné literární prameny pro vzdělávání porodních bab byly často sepsány lékaři, kteří měli minimální praktické zkušenosti a často ani samotný porod nikdy neprováděli. Později se k psaní těchto knih připojili chirurgové s rozsáhlejší praxí. Kromě toho byly vzdělávací zdroje pro porodní báby čerpány z přepracovaných historických spisů. Další komplikací vzdělávání středověkých porodních bab představoval fakt, že většina z nich měla problém s gramotností. Tato situace vedla k nízké úrovni porodní péče. Ve středověku bylo vzdělání obecně omezeno a bylo přístupné převážně bohatým mužům. Teprve v období renesance se postupně odstranila překážka, která spočívala v myšlence, že by se ženy měly věnovat pouze domácnosti a rodině. Tím došlo k umožnění základního vzdělání i ženám (Vránová, 2007, s. 21).

1.5 Novověk

Konec 15. století znamenal téměř výhradní období, kdy se porodnictví vykonávalo ženami. Avšak od 16. století začal postupný vývoj, který získal zásadní impulz díky objevům a novým poznatkům v oblasti anatomie, což zvedlo zájem lékařů o tuto disciplínu. Postupně s rozšířeným vzděláním lékařů se prohlubovala jejich znalost oblastí porodnictví. Hlavním argumentem, který odlišoval porodní báby od lékařů, byla jejich nedostatečná vzdělanost a omezené znalosti. Porodní báby nečerpaly informace z učebnic, ale spoléhaly na svou vlastní praxi a zkušenosti. Během procesu přerozdělování kompetencí mezi porodními bábami a lékaři vznikly neshody, které postupně vedly k profesionalizaci a sjednocení této oblasti. Tradiční dovednosti porodních bab byly vystřídány institucionalizovaným mužským oborem (Jadrná Matějková, 2016, s. 25-26).

1.5.1 Rozvoj oboru anatomie

Zcela klíčovou roli v rozvoji oblasti porodnictví sehrálo umožnění provádění pitev. Tento vývoj vedl k lepšímu pochopení anatomie těla a měl pozitivní dopad na pochopení procesů spojených s těhotenstvím, porodem a poporodním obdobím. Na začátku tohoto výzkumu se pitvy prováděly na zvířatech, a později na lidech, což přineslo klíčové poznatky při porovnání reprodukčních orgánů člověka a zvířat. (Doležal, 2001, s. 35-36).

Leonardo da Vinci (1452-1519), známý anatom, prostřednictvím pitev zemřelých těhotných žen zobrazoval polohu plodu a placenty v děloze, stejně jako vnitřní a vnější ženské pohlavní orgány. Důkladně byly zkoumány embrya a plody, včetně těch s vrozenými

vývojovými vadami. Další význačný příspěvek při rozvoji porodnictví přinesl francouzský chirurg **Ambrois Paré** (1510-1590), který je považován za zakladatele moderního porodnictví. Ambrois Paré představil nové chirurgické nástroje a postupy, včetně techniky obratu plodu a extrakce, tedy operace, které upadly v zapomnění v průběhu několikaset let. Tato technika obratu plodu měla pozitivní vliv na snižování potřeby náročných porodnických operací (Doležal, 2001, s.36-38).

1.5.2 Hotel Dieu: počátek vzdělávání porodních bab

Hotel Dieu představuje jeden z nejstarších špitálů ve Francii a byl založen už roku 1195. Roku 1620 zde vzniklo první porodnické oddělení a od roku 1630 zde začala i výuka porodních bab. Výuka představoval tři měsíce, z nichž prvních šest týdnů obsahovalo observaci porodů a zbývajících šest týdnů samostatné vedení porodu pod dozorem zkušených porodních bab. Škola byla určena pouze pro ženy, výjimečně se podařilo některým chirurgům získat souhlas k nahlédnutí do školy. Porodním babám se dostávalo základní anatomické vzdělání, čímž se začalo porodnictví vznikat jako vědecký obor. Z Hotelu Dieu se tehdejší poznatky začaly šířit do celé Evropy (Vránová, 2007, s. 20-21).

1.5.3 Vznik konfliktu mezi lékaři a porodními bábami

V raném novověku existovaly názory některých lékařů, kteří nebyli spokojeni s prací porodních bab a požadovali, aby tyto ženy získaly řádné vzdělání. Tyto názory upozorňovaly na chyby a nedostatky, kterých se porodní báby dopouštěly při péči o těhotné ženy, a zdůrazňovaly vážné následky pro matky a jejich novorozence. Skutečné změny přišly v 17. století, kdy se začali lékaři profesionálně sdružovat a usilovat o kontrolu nad výukou porodních bab. Tímto způsobem vzrostly nároky na porodní báby, zahrnujíc nejen praktické dovednosti, ale i teoretické znalosti. Byly kladeny vyšší požadavky na ženy, které chtěly tuto profesi vykonávat, včetně schopnosti číst a psát. Došlo k nárůstu odborných knih psaných lékaři, a porodní báby byly nuceny rozšířit své teoretické znalosti vedle praktických dovedností. Písemná slova se stala prostředkem, jak posílit autoritu lékařů v oblasti porodnictví (Jadrná Matějková, 2016, s. 26-29).

Komunikace mezi lékaři a porodními bábami byla komplikovaná. Porodní báby se spoléhaly na hmat a fyzický kontakt, zatímco lékaři se opírali o vizuální pozorování. Porodní báby preferovaly osobní kontakt s těhotnými ženami, naproti tomu lékaři spoléhali na své teoretické znalosti získané z pitev a knih. Tato rozdílnost přístupu vedla ke konflik-

tům, a v období mezi 17. a 18. stoletím se dokonce objevily situace označované jako kompenzační spory. Porodní báby byly podřízeny doзору lékařů, ale jejich odborné kompetence stále pod dozor lékařů nespadały (Jadrná Matějková, 2016, s. 27-28).

1.5.4 Významné porodní báby

V dobách minulých nebylo vzdělání porodních bab na vysoké úrovni a ženy měly ve společnosti nedostatečně vyvážené postavení. Nicméně mezi nimi existovaly výjimečné osobnosti, které si vydobýly respekt a uznání díky svému odbornému přínosu (Vránová, 2007, s. 21).

Francouzská porodní bába **Louise Bourgeois Boursier** (1563-1636) vytvořila řadu uznávaných knih a stala se prokazatelně první ženou, která napsala knihu určenou pro porodní báby. V těchto publikacích motivovala porodní báby k účasti na pitvách, podrobně se věnovala provádění indukce porodu a zkoumala patologie jako například obličejová poloha plodu a výhřez pupečníku. Louise Bourgeois Boursier se stala významnou postavou v oblasti porodnictví a dlouhá léta působila na dvoře královské rodiny (Doležal, 2001, s. 43-44).

Justine Dittrichin Siegemundin (1648-1705), autorka knihy „Nejdůležitější vyučování o těžkých a nepravidelných porodech s Boží pomocí od vpravdě vyučené, zručné a rozumné dvorní porodní báby“, byla městskou porodní asistentkou v Lehnici, učila ostatní porodní báby a postupně se stala i vedoucí konzultantkou. Byla jmenována Brandeburskou porodní bábou a za pár let dokonce dvorní porodní bábou Pruska. Její knize se dostala nemalá kritika. Jedním z důvodů byl jazyk, ve kterém byla kniha napsána, tedy němčina místo tehdejší latiny dle zvyku a druhým důvodem byla i forma textu. Text je formou konverzace mezi dvěma porodními bábami. I navzdory kritice získala kniha popularitu, vycházely její překlady, byla dobře srozumitelná a doplněná ilustracemi. Obsah knihy se zabývá, dirupcí vaku blan, krvácením při placentě praevii a jako první popsala abnormální rotaci plodu (Vránová, 2007, s. 25).

1.5.5 Postavení porodních bab

Přibližný věk tehdejší začínající porodní báby byl okolo 32 let. Nesměly mít zdravotní potíže, pít alkohol a měly ovládat schopnosti jako zručnost, mlčenlivost a nejlépe i umět psát. Převážně se jednalo o ženy z nižších sociálních poměrů, proto taky někdy byly za své služby odměněny naturáliemi místo peněz. Občas obdržely bezplatné bydlení od obce a manželé mohli získat lovecká práva. Pracovaly až do pozdního věku a následně obdržely

pouze minimální podporu. V případě nouze či mimořádných okolností byly babičky také pověřeny úkolem provádět speciální křest ještě nenarozeného dítěte. Křest nenarozeného dítěte spočíval v polítku alespoň vyhřezlého pupečníku svčcenou vodou. V kostele měly porodní babičky vyhrazená čestná místa v předních lavicích, zúčastňovaly se soudních řízení jako ověřovatelky panenství nebo těhotenství, dále taky radily ženám, co dělat při neplodnosti či jak zabránit těhotenství (Vránová, 2007, s. 21-22).

Zároveň však některé porodní báby prováděly také nelegální potraty. Tyto ženy jsou označovány jako tzv. andělíčkářky. Nelegální potraty byly trestné, a porodní báby byly potrestány, pokud byly odhaleny. Navíc měly povinnost nahlásit ženy, které podstoupily takový zákrok (Vránová, 2007, s. 22).

1.6 Vývoj porodní asistence na území Čech

První zmínka o porodních asistentkách na území Čech je zaznamenaná v závěti krále Václava II. z roku 1284. Václav II. v závěti zmiňuje svoji **vychovatelku Alžbětu**, která se o něho starala od útlého dětství až do chlapectví (Doležal, 2001, s. 26).

Historie porodních asistentek v českých zemích sahá až do roku 1200, kdy báby pracovaly nezávisle a občas si volaly pomoc felčarů nebo chirurgů. Až do konce 16. století byly dostupné jen omezené spisy a materiály pro porodní báby, které byly značně primitivní. Reformy v této oblasti se uskutečnily až během vlády Marie Terezie, kdy se země inspirovaly holandským modelem (Vránová, 2007, s. 30).

Od roku 1651 byly porodní báby povinny absolvovat zkoušku a získat potvrzení o své odbornosti. Od roku 1749 byly také povinné účastnit se pitvy ženských těl. I přesto, že na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze bylo porodnictví součástí výuky již od jejího založení v roce 1348, došlo po několikaleté přestávce k jeho znovuoobnovení v roce 1753, avšak tentokrát se jednalo pouze o teoretický přístup k tématu (Vránová, 2007, s. 30).

1.6.1 Období Marie Terezie: reforma vzdělávání porodních babiček

Období vlády Marie Terezie (1717-1780) bylo klíčovým momentem v oblasti vzdělání a zdravotní péče. Od roku 1759 byla zahájena výuka pro porodní báby pod dohledem učitele, který byl doktorem medicíny a magistrem porodnictví. Pro studentky babictví byly dostupné učebnice porodnictví psané jak v češtině, tak v němčině, a výuka probíhala v obou

těchto jazycích. Zároveň to znamenalo, že čeština se poprvé dostala do akademického prostředí na univerzitě. Na pražské lékařské fakultě byla výuka porodnictví pro lékaře zavedena až v roce 1786 (Vránová, 2007, s. 39).

Prostřednictvím tereziánských reforem v oblasti zdravotnictví byla zavedena pravidla týkající se zkoušek pro porodní báby. V Praze bylo od července 1748 nařízeno, že porodní báby musí podstoupit zkoušku na univerzitě a od roku 1783 bylo toto nařízení rozšířeno na všechny porodní asistentky, které plánovaly vykonávat svou praxi ve větších městech. Pro venkovské porodní asistentky stačilo absolvovat zkoušku před dvěma lékaři, neboť bylo nerealistické vzdělávat všechny zájemkyně v Praze. Krajským lékařům a chirurgům byla tedy uložena povinnost poskytovat vzdělání zájemkyním o babictví a následně je zkoušet (Tinková, 2010, str. 310).

V roce 1770 byl vydán zdravotní řád, platný pro celou Habsburskou monarchii, známý jako "Generále normativum in re sanitaris". Tento řád stanovil strukturu státního zdravotního systému, určil pravomoci a povinnosti zdravotnických orgánů a pracovníků. Zdravotní řád také detailně specifikoval povinnosti všech zdravotnických pracovníků, včetně porodních bab. Tento právní předpis byl platný po dobu celého století, až do roku 1870 (Vránová, 2007, s. 39).

V roce 1804 byl zaveden první oficiální výukový program pro porodní asistentky. Tento program zahrnoval jak teoretickou, tak praktickou část, přičemž studentky v oboru porodního asistenta byly povinné absolvovat minimálně dvoutříměsíční praktický výcvik v porodnici. Absolvování studia bylo slavnostně zakončeno udělením certifikátu pro porodní asistentku. Tento certifikát byl důležitým dokumentem, který prokazoval odbornost dané porodní asistentky. Certifikát odděloval porodní báby od tzv. „fušerek“, což byly ženy, které neměly dostatečné vzdělání v oblasti porodnictví, ale přesto asistovaly ženám při porodu. Porody prováděné „fušerkami“ byly často neprofesionálně vedeny a často končily závažnými komplikacemi, včetně úmrtí matky nebo dítěte během porodu nebo krátce po něm (Lochmannová et al., 2022, s. 51).

1.6.2 Antonín Jan Jungmann: zakladatel pražské porodnické školy

Antonín Jan Jungmann (1775-1854) byl lékař, který se představoval velký význam pro výuku porodních bab v Čechách. V roce 1803 dosáhl titulu magistr v oboru porodnictví a o rok později, v roce 1804, vydal svou první česky napsanou učebnici porodnictví s názvem

„Úvod k babení“. V roce 1811 byl oficiálně jmenován profesorem teoretického i praktického porodnictví. Tuto důležitou funkci zastával až do roku 1850.

A. Jungmann zavedl praxi psaní porodopisů, z důvodu, že v té době neexistovaly žádné písemné záznamy o klinické praxi a procedurách. V porodnici zavedl pevný medicínský řád a systematický administrativní systém. Významně zlepšil kvalitu výuky, pravidelně přednášel jak v němčině, tak v češtině. Kromě teorie se každodenně věnoval praktickým cvičením v porodnici u Apolináře. Tato praxe zahrnovala vyšetřování těhotných, pozorování a provádění potřebných postupů, cvičení na modelech a provádění operací na ženských a dětských mrtvolách. Na konci každého semestru organizoval A. Jungmann semestrální zkoušky pro všechny studenty medicíny a žáčky studující babictví. Tyto zkoušky zahrnovaly povinný praktický výcvik trvající 6-8 týdnů.

Podle nového řádu v oblasti medicínského vzdělávání, schváleného 17. února 1804, což byl také rok, kdy byla publikována Jungmannova kniha „Úvod k babení“, se změnil způsob zkoušek pro porodní asistentky. Již nebyly zkoušeny na úrovni krajských ranhojičů, ale byly nuceny přijet do Prahy a absolvovat komplexní kurz porodnictví. Po absolvování tohoto kurzu musely také strávit další dva měsíce praktickým výcvikem v oblasti porodnictví. V jeho knize byly stanoveny pravidla pro studium babictví jako např. že poskytování vzdělání mělo být zdarma, porodní báby byly osvobozeny od povinnosti roboty a placení obecných přídavek, dále byly osvobozeny od placení daně z nabytku a zkoušky porodních asistentek byly prováděny zdarma (pouze za vystavení diplomu na pergamenu se platilo poplatek ve výši 4 zlatých a 30 krejcarů).

Z nařízení stanoveného 14. prosince 1820 lze zjistit, že žena z venkova, která měla zájem studovat na babické škole v Praze, byla povinna předložit nejen své vysvědčení o schopnosti absolvovat kurz babictví, ale také byla povinna předložit křestní list, potvrzení o dobré pověsti a také potvrzení, že je provdaná a zaopatřená. Pražským uchazečkám stačilo pouze potvrzení o dobré pověsti. Další podmínkou pro přijetí ke studiu bylo ovládnutí schopností čtení a psaní.

Antonín Jungmann vyžadoval od porodních bab, aby byly zdravé, čistotné (bez jakýchkoli kožních problémů, jako jsou vyrážky nebo svrab) a jejich ruce měly být jemné a citlivé (neměly být podrobeny tvrdé fyzické práci, která by způsobila hrubost rukou a ztrátu potřebné jemnosti pro tuto citlivou práci). Kromě fyzických vlastností byla pro porodní báby

klíčová také věková skladba, která se pohybovala mezi 20-30 lety v době, kdy začínaly studovat. (mladé ženy jsou údajně impulzivní, nerozvážené a na druhé straně, příliš stará žena může být zapomnětlivá, neodvážná, nevlídná a často plná předsudků, proto bylo stanoveno pravidlo, že ženy, které se blíží padesátce, již nebyly přijímány ke studiu porodnictví). Mezi vyžadované charakterové vlastnosti patřila šlechtnost, empatie, pozornost, opatrnost, střídmost, trpělivost, zdvořilost a svědomitost. Dále Jungmann od svých studentek také požadoval schopnost harmonie při spolupráci s ostatními porodními babami v situacích, kdy pracovaly v týmu, mlčenlivost, poslušnost vůči autoritám a respektování právních postupů. Mimo to se měly vyhnout pomluvám, marné žvanivosti a zneužívání alkoholu.

Antonín Jungmann vymezil povinnosti, které zahrnovaly že při příchodu porodní báby k ženě muselo nejdříve dojít k zhodnocení pokročilosti porodu. Pokud byl dostatek času, mohly se připravit na následující kroky. Místnost, kde probíhal porod, musela být čistá, prostorná, dobře větratelná i snadno vytopitelná. Postel mohla být vybavena matracemi, houňmi nebo pytli naplněnými senem či mechem. Porodní bába měla kříž ženy zvlášť podložit pevnou podložkou a starými cíchý, které byly pokryty voskovaným plátnem nebo jinou nepropustnou látkou. Pro zachycení plodové vody měly porodní báby připravenou plechovou nádobu. Na posteli byl také připraven provaz nebo ručník, který byl upevněn u nohou postele a sloužil k tomu, aby žena měla něco, čeho se mohla při porodu držet. Tímto způsobem mohla rodička aktivně spolupracovat během porodu.

Jungmann také stanovil, jak má vypadat vybavení porodní báby, které by měla mít vždy po ruce. Kufřík porodní báby musel obsahovat cínovou stříkačku (k aplikaci klystýru či provádění křtu), dále dvě až tři tkaničky k převázání pupeční šňůry, na špičce tupé nůžky, voskované plátno, vonné pomůcky užitečné při mdlobách, kus mořské houby na mytí, skořicovou tinkturu pro zástavu krvácení po porodu, heřmánek a mátu zahradní.

Ve své knize popisuje Jungmann činnosti porodních bab v průběhu všech tří dob porodních. Vymezuje výkony, které porodní bába je oprávněna vykonat sama bez pomoci lékaře. V knize zmiňuje i nouzový křest dítěte provedený porodní bábou, pokud porod probíhá v nepřítomnosti kněze (Vránová, 2007, s. 55-63).

Počátek vzdělávání porodních bab byl v rukou lékařů, čímž došlo k zásadní změně v dlouhodobé tradici. Tradiční předávání znalostí z generace na generaci v rámci rodin a učení od zkušených k porodním bab postupně ustoupilo před nároky lékařů. Důsledkem nařízení byly výrazné rozdíly mezi porodními bábami ve městech a na venkově. Konec 18.

století přinesl upevnění vzdělávání ve městech. Mladé ženy (často bez předchozích zkušeností) vstoupily do vzdělávacího systému a začaly být více v souladu s očekáváním lékařů. Tato změna vedla k postupnému vytlačení tradičních porodních babiček, které se spoléhaly na různé rituály. Naopak začala být prosazována podpora poslušnosti vůči lékařskému postavení (Jadrná Matějková, 2016, str. 30-32).

1.6.3 Konec 19. století a začátek 20. století: zlaté éra komunitní péče

Porodní báby té doby pracovaly s vysokou mírou samostatnosti, a jejich působnost byla zejména v komunitním prostředí. Disponovaly vynikajícími znalostmi a praktickými dovednostmi, zahrnujícími sběr anamnézy, provádění jak vnitřního, tak vnějšího vyšetření žen, schopnost odhadu průběhu porodu, dovednost vedení porodního procesu a prevenci komplikací. Babictví v té době lze označit jako řemeslo a umění. Porodní báby pracovaly s ženami kontinuálně, začínaje od zjištění těhotenství a pokračující až do období po porodu. Bylo zcela běžné, že porodní báby udržovaly kontakt s rodinou až do tří let věku dítěte. Prestiž profese porodní asistentky byla relativně vysoká, ačkoliv finanční ohodnocení nebylo odpovídající. Porodní báby měly čestná místa v kostelech a často sloužily jako kmotři nově narozeným dětem (Lochmannová et. al., 2022, s. 52).

Počátek 20. století byl obdobím zřizování nových porodnických klinik a ústavů na území Čech a Moravy. Tato transformace však neznamena automatický převod většiny porodů pod lékařskou asistenci. Poměr porodů vedených v ústavní péči v porovnání s porody vedoucími porodní báby byl v té době stále nízký. František Pachner, odborník na porodnictví v Čechách a na Moravě, uvádí, že porody vedené v ústavní péči tvořily zhruba 1,5 % porodů v Čechách a 2,5 % na Moravě. Lékaři asistovali při porodech pouze v 5 % případů v roce 1910, zatímco zbývajících 95 % porodů bylo vedených pod dohledem porodní báby. Zdůrazňovaná byla nedostatečnost odborné erudice porodních bab v porovnání s lékařským vzděláním. Názor, že porodní báby nemají dostatečnou odbornou přípravu a znalosti, začal nabývat na síle. Tento diskurz byl způsoben nejen snahou o profesionalizaci porodnictví, ale také konkurencí mezi lékaři a porodními bábami (Lochmannová et. al., 2022, s. 53-54).

V druhé polovině 19. století začala ustupovat tradiční role porodních bab před vstupem kvalifikovanějších porodních asistentek. Tento vývoj vedl ke vzniku profesních spolků a jednot specializovaných na tuto profesi, které měly za cíl podpořit profesní růst a uznání práce porodních asistentek. První profesní spolek porodních asistentek byl založen v Rakousku v roce 1887 pod názvem "Elster allgemeiner österreichischer Hebammenverein."

Tato organizace, sídlící ve Vídni, sdružovala kolem 700 porodních asistentek. V českých zemích byl prvním profesním spolkem Spolek brněnských porodních babiček, který vznikl v roce 1903. Tento spolek také aktivně vydával časopis "Časopis porodních babiček," který byl určený pro porodní asistentky v Moravě, Čechách a na Slezsku. Klíčovým cílem profesního spolku bylo podporovat solidaritu mezi členkami, zlepšovat pověst jejich profese, a poskytovat podporu v oblasti dalšího profesního rozvoje a v situacích onemocnění a úmrtí. Kromě podpory solidarity a odborného vzdělávání svých členek se snažily zvýšit prestiž profese porodních asistentek a zajistit spravedlivé finanční ohodnocení za jejich práci. Tyto organizace také prosazovaly prodloužení trvání vzdělávacího programu pro porodní asistentky a zlepšení jejich pracovních podmínek. V roce 1919 došlo k spojení tří významných subjektů – Zemské jednoty porodních babiček, moravské Ústřední jednoty porodních babiček a brněnského Sdružení porodních babiček, což vedlo ke vzniku Ústřední jednoty porodních asistentek, která vydržela až do roku 1948. Jednota vydávala časopis pod názvem „Věstník věnovaný zájmům porodních asistentek“. I když se členky této organizace stále označovaly jako „porodní babičky“, byla preferována terminologie „porodní asistentka“ (Lochmanová et al., 2022, s. 54-52).

Na počátku 20. století procházelo vzdělávání porodních asistentek v Československu významnými změnami. S přijetím zákona 200/1928 o pomocné praxi porodnické se stanovily nové požadavky pro uchazečky o vstup na porodnický vzdělávací kurz a poprvé se i oficiálně změnil název profese na porodní asistentku. Tato legislativa měla za cíl zajištění kvality vzdělání a odbornosti porodních asistentek, které sehrávaly důležitou roli v péči o těhotné ženy a novorozence. Podle zákona 200/1928 musely uchazečky splnit několik důležitých požadavků pro přijetí na porodnický vzdělávací kurz. Patřily sem kritéria jako například věk (mezi 20 a 35 lety), prokázání československého občanství a předložení vysvědčení o své mravopočestnosti. Dále uchazečky musely předložit lékařské potvrzení o fyzickém i duševním zdraví, potvrzení o absolvování tří tříd měšťanské školy a doklad o očkování proti neštovicím. O přijetí uchazeček o studium rozhodoval obvykle ředitel vzdělávacího ústavu. Přednost měly ty uchazečky, které se zavázaly provádět svou pozdější porodnickou praxi v místě stanoveném státní zdravotnickou správou, byly často přiděleny na místa, kde bylo zapotřebí posílit porodnickou péči v domácím prostředí. Studentky byly také povinny bydlet a stravovat se v zařízení, kde probíhalo vzdělávání. Navíc musely platit školné, obvykle ve výši 300 Kč. Celkový výcvik porodních asistentek nesměl být kratší než 10 měsíců. V roce 1932 byly výcvikové ústavy pro porodní asistentky dostupné v několika městech,

jako jsou Pardubice (výuka v češtině), Liberec (výuka v němčině), Praha, Bratislava, Košice a Užhorod. Absolventky porodnického výcviku byly povinny absolvovat opakovací kurzy pro porodní asistentky po pěti letech od ukončení kurzu a následně každých deset let v průběhu své praxe (Vránová, 2007, s. 85-89).

V průběhu 19. a 20. století prošlo porodnictví v českých zemích zásadními změnami. Jedním z klíčových aspektů byly finanční aspekty praxe porodních babiček/asistentek. V této době nebyly odměňovány dostatečně za svou práci, což vedlo k potřebě změnit tento stav. Tento článek se zaměřuje na vývoj v oblasti finančního ohodnocení porodních bab/asistentek a jeho dopady.

Mnohé porodní babičky/asistentky nebyly finančně odměňovány za svou péči. Místo toho dostávaly tzv. naturálie, které často zahrnovaly potravinové produkty, jako vejčička, maso, pivo, ovoce, obilná zrna či dobytek. Některé porodní báby měly právo na lov v obecním lese zdarma. Tato situace vedla k tomu, že porodní báby musely pracovat do vysokého věku a často měly další zaměstnání, jako šití nebo práci v továrně, aby mohly uživit svou rodinu. Finanční situace porodních bab se také lišila podle lokality, přičemž města nabízela vyšší výdělků než vesnice. Naději pro finanční ohodnocení porodních asistentek přinesl zákon 200/1928 o pomocné praxi porodnické, který stanovil předepsané částky za služby porodních asistentek. Tento zákon podpořil spravedlivé finanční ohodnocení a motivoval porodní asistentky k plnění svých povinností (Lochmannová et al., 2022, s. 61-62).

Porodnické brašny a kufříky jsou nedílnou součástí historie porodních asistentek. Porodnické brašny a kufříky byly nabízeny ve třech hlavních variantách: plně vybavené, s omezeným vybavením a prázdné. Plně vybavené porodnické kufříky byly finančně náročné a některé firmy nabízely možnost splátek pro porodní asistentky. Vybavené porodnické brašny a kufříky obsahovaly komponenty jako kovové kazety a vložky na nástroje, lázeňské teploměry, nůžky, rourky, láhve s dezinfekčními prostředky, stetoskop a mnoho dalšího. V roce 1932 byl stanoven nový předpis pro povinné vybavení porodnických brašen a kufříků. K povinnému vybavení byly přidány zástěry, ručníky, sterilní rukavice, holicí strojek, stetoskop a další položky. Tyto změny měly za cíl zajištění bezpečnosti a hygieny během porodů a péče o novorozence (Lochmannová et al., 2022, s. 74-75).

1.6.4 Období socialismu: přesun porodů do nemocnic

Během období socialismu v Československu, zejména v druhé polovině 20. století, došlo ke značným proměnám v oblasti péče o těhotné ženy a průběhu porodů. Socialistický

režim formálně zdůrazňoval mateřskou roli žen, ale mnohé aspekty péče o těhotné byly charakterizovány autoritními postupy lékařů. Nedostatek informací ohledně těhotenství, porodu a mateřství běžným jevem, což vedlo u budoucích matek k omezenému rozhodování v rámci péče o své těhotenství a porod. Významným rysem této éry byla omezená účast otců u porodů. Většina otců neměla povoleno být přítomna u porodu a nemohli navštívit své ženy a novorozence. Běžnou rutinou bylo, že otcové čekali pod okny porodnice, vyhlížejíce, až se za okny objeví jejich žena s novorozencem. V rámci socialistického režimu byly zavedeny taky interrupční komise, které hodnotily žádosti o potrat. Přestože tyto komise ve většině případů žádosti schvalovaly, některé ženy měly z tohoto procesu hrůzu a rozhodly se jednoduše těhotenství ponechat. Tím byly vystaveny zbytečným fyzickým i psychickým zátěžím (Šťastná, 2022).

Po narození dítěte bylo běžným postupem uchopit ho za nohy s hlavou směřující dolů a ihned přerušit pupeční šňůru. Novorozenec byl očištěn, označen, pečlivě zabalen a až následně byl předán matce. Na samotný porodní zážitek matky a její emocionální prožitek nebyl kladen větší důraz (Königsmarková, Doležalová, 2016, s. 99-100).

Rok 1948 přinesl významnou změnu pro studium porodní asistence. Zákon číslo 95/1948 „O vytvoření jednotného systému ve výchově a vzdělávání středního zdravotnického personálu“ zařadil obor porodní asistentka do rámce vyššího sociálně zdravotního studia. Název profese prošel změnou, kdy se v roce **1965 změnil z „porodní asistentka“ na „ženskou sestru“** a tento název vydržel až do roku 1993, kdy se opět vrátil na původní označení „porodní asistentka“.

Po pádu socialismu v Česku byl významným okamžikem vznik studijního oboru „Diplomovaná porodní asistentka“ v roce 1995/1996, který nahradil předchozí dvouleté studium. Od akademického roku 2001/2002 bylo zahájeno vzdělávání porodních asistentek na vysokých školách na bakalářském stupni. Studium trvá tři roky a zahrnuje přípravu podle standardů stanovených Evropskou unií (Vránová, 2007, s.89-90).

2 PORODNÍ ASISTENCE V SOUČASNÉ DOBĚ

Program Porodní asistence se osamostatnil od oblasti ošetrovatelství a nyní existuje jako samostatný obor pod názvem Porodní asistentka. Tento obor má svůj vlastní rozsah studia, vědecké metody, jazyk a získávání informací, stejně jako implementaci výsledků do klinické praxe. S Ošetrovatelstvím sdílí základní principy v péči o zdraví, v řízení ošetrovatelské péče, v ošetrovatelské diagnostice, v holistickém přístupu a v metodologii výzkumu. Oba obory jsou si velmi blízké, jejich hlavním cílem je poskytovat péči o člověka v rámci zdraví i nemoci, a to včetně zajištění důstojného odchodu ze života či řádné spolupráce s rodinou jedince (Procházka et al., 2020, s. 27).

Rozvoj odvětví a pokrok v oblasti medicíny vedl k širšímu rozsahu intervencí porodních asistentek. Doména porodních asistentek 21. století není čistě zaměřena jen na těhotné ženy, porod a poporodní období. Mezi jejich oblasti zájmu patří i témata jako např. Prevence sexuálně přenosných nemocí, vzdělávání adolescentů ve sexuální výchově, péče o ženy trpící perinatální ztrátou, zkvalitnění života žen s onkologickými onemocněními či prevence rakoviny prsu, děložního čípku a vaječníků (Procházka et al., 2020, s. 27).

Porodní asistence je postavena na spolupráci mezi různými obory. Tým zdravotníků by se měl postarat o předání zdravého novorozence matce, a to i za účelem vytvoření nezapomenutelného zážitku spojený s narozením dítěte, čímž zajistí pozitivní vzpomínku nejen pro matku, ale také pro její blízké okolí (Roztočil et al., 2017, s. 150).

2.1 Mezinárodní definice porodní asistentky

V roce 1972 se tři organizace, Světová zdravotnická organizace (WHO), Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM) a Mezinárodní federace gynekologů a porodníků (FIGO), dohodly na společné definici porodní asistentky. Definice byla doplněna v letech 1990 a 2005. V roce 2011 byla revidována do aktuální podoby (ČSPA, 2023, ČKPA, 2023).

Porodní asistentka je zdravotnický pracovník, který získal příslušnou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky. Kvalifikace se získává absolvováním oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky, který je uznáván v dané zemi.

Porodní asistentka poskytuje komplexní péči ženám během těhotenství, porodu a poporodního období. Péče zahrnuje preventivní opatření, samostatné vedení porodu na svou

vlastní zodpovědnost, podporu normálního průběhu těhotenství, porodu a poporodního období. Porodní asistentka poskytuje i péči novorozencům a dětem v kojenecké věku a zprostředkovává přístup k lékařské péči.

Důležitou úlohu hraje porodní asistentka i ve zdravotním poradenství a vzdělávání žen, jejich rodin a celých komunit. Tato práce by měla zahrnovat předporodní přípravu a přípravu k rodičovství, zdravotní výchovu v oblasti ženského zdraví, sexuálního a reprodukčního zdraví a péče o dítě.

Svou profesi může porodní asistentka vykonávat nejen ve zdravotnickém prostředí jako jsou ambulantní zařízení, nemocnice, kliniky či zdravotnická střediska, ale i v domácím prostředí (Štomerová, 2010, s. 7).

2.2 Vzdělávací program Porodní asistence

Vzdělávání porodních asistentek v České republice se od akademického roku 2001/2002 uskutečňuje formou tříletého bakalářského studia na vysoké škole. V současné době je v České republice jedenáct vysokých škol, které nabízejí studium porodní asistence. Absolventky tohoto studia získávají titul bakalář (Procházka et al., 2020, s. 25-26).

Mezi předpoklady pro přijetí ke studiu patří ukončení středoškolského vzdělání s maturitou, splnění podmínek pro přijetí a zdravotní způsobilost k výkonu profese porodní asistentky.

Struktura studia je tvořena teoretickou a praktickou částí. Rozsah teoretické výuky představuje 4600 hodin a rozsah praktické výuky 1800 hodin. Aby bylo studium úspěšně zakončeno, je potřeba dosáhnout určitého počtu stanovených výkonů a získat potřebný počet kreditů.

Praktická výuka probíhá v oblasti gynekologie, porodnictví a neonatologie. Během praktické výuky je potřeba zvládnout praktické dovednosti, které jsou nezbytné pro výkon povolání porodní asistentky. Mezi ně patří poskytování poradenství a prenatalních vyšetření nejméně 100 těhotným ženám, dohled nad 40 ženami s rizikovým těhotenstvím, samostatné vedení 40 fyziologických porodů, asistování u 10 patologických porodů, 10 kontrol a ošetření porodních cest, 100 vyšetření novorozenců a rodiček v časném šestinedělí a celkově poskytování péče ženám v oblasti gynekologie. Dále se studentka během praktické výuky věnuje poskytování péče novorozencům a případné asistenci u resuscitace novorozenců.

Pro úspěšné zakončení studia je nutnost složit státní závěrečnou zkoušku, která se skládá z obhajoby bakalářské práce a ústní zkoušky z předmětů Porodní asistence (porodní asistence, porodnictví, gynekologie a neonatologie) a Humanitní vědy a Teorie porodní asistence (MZČR, 2023)

Odbornou způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky mají také absolventky, které získaly způsobilost studiem v oboru ženská sestra nebo porodní asistentka na střední zdravotnické škole, pokud začaly studovat nejpozději ve školním roce 1996/1997. Odbornou způsobilost mají i absolventky, které získaly způsobilost studiem v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšší zdravotnické škole, pokud začaly studovat nejpozději v roce 2003/2004 (MZČR, 2021).

2.2.1 Navazující magisterské a doktorské studium

Po bakalářském studiu porodní asistence lze pokračovat v magisterském studiu. To trvá minimálně dva roky a nabízí širokou škálu oborů například komunitní péči v porodní asistenci, perioperační péči v porodní asistenci nebo intenzivní péči v porodní asistenci. Absolventky bakalářského studia mohou také studovat management ve zdravotnictví, řízení a supervizi v sociálních a zdravotnických organizacích, organizaci a rozvoj zdravotnických zařízení nebo organizaci a řízení ve zdravotnictví (UNIPA, 2023).

Porodní asistentky v ČR zatím nemají možnost studovat doktorské studium v oboru porodní asistence. Mohou se přihlásit na doktorské studium ošetrovatelství, které je v České republice nabízeno na čtyřech místech: na Fakultě zdravotnických věd v Olomouci, na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice, na Ústavu ošetrovatelství a porodní asistence Ostravské univerzity a na Fakultě zdravotně sociální Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Studium je tříleté a připravuje absolventy k samostatné vědecké činnosti v ošetrovatelství (Buksová, 2011, s. 39, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2021).

2.3 Kompetence povolání porodní asistentky

V poslední době se objevují hlasy, které požadují větší podíl porodních asistentek na péči o těhotné a rodičky. Tyto diskuse jsou často provázeny nedorozuměním. Proto je důležité vědět, jaké kompetence porodní asistentky mají (Hájek, Čech, Maršál et. al, 2014, s. 509).

Kompetence porodních asistentek jsou stanoveny vyhláškou č. 391/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb. (Zákony pro lidi, 2017).

Zákon stanovuje, že porodní asistentka je oprávněna k péči o fyziologické těhotenství, porod a šestinedělí v celém rozsahu. To znamená, že porodní asistentka může samostatně provádět následující úkony: poskytovat poradenství a péči těhotným ženám, sledovat vývoj těhotenství, provádět potřebná vyšetření, sledovat stav plodu, přijmout ženu na porodní sál, vést porod, ošetřit porodní poranění, ošetřit novorozence. Porodní asistentka je také oprávněna samostatně indikovat a hodnotit některé vyšetření, například kardiokografický záznam. Porodní asistentka získá zmíněné kompetence po třech letech výkonu praxe. Do té doby může pracovat pouze pod dohledem lékaře (Hájek, Čech, Maršál et. al, 2014, s. 509).

2.4 Místa výkonu povolání porodní asistentky

Porodní asistence je důležitá profese, která nabízí různé možnosti uplatnění. Porodní asistentky pracují v různých prostředích, včetně nemocnic, ambulancí a soukromého sektoru.

Ve státním sektoru, kde je péče hrazena ze zdravotního pojištění, pracují porodní asistentky především na gynekologicko-porodnických klinikách. Zde se věnují péči o rodičky na porodním sále, o ženy na úseku gynekologie, rizikových těhotných a oddělení šestinedělí. Podle svých kompetencí mohou pracovat i na úseku neonatologie.

Mezi ambulantní zařízení patří soukromé gynekologické ambulance lékařů, kde je péče poskytována formou spolupráce lékaře a porodní asistentky v oblasti prenatální a gynekologické péče. Dále mohou porodní asistentky najít uplatnění v centrech neplodnosti.

V soukromém sektoru, kde je péče hrazena příjemcem péče, pracují porodní asistentky jako soukromé porodní asistentky. Ty poskytují poradenství v průběhu života ženy, vedou těhotenské poradny nebo kurzy předporodní přípravy. Součástí jejich práce je i návštěvní činnost od počátku těhotenství až po období šestinedělí (Porodní dům U čápa, 2023, Procházka et al., 2020, s. 26-27).

V českých nemocnicích se zvyšuje počet center porodní asistence, která nabízejí individuální péči ženám s nízkým rizikem porodnických komplikací. Tyto centra vedou stále častěji porodní asistentky místo lékařů. Porodní asistentky jsou vyškoleny v péči o zdravé ženy během porodu a jsou schopny rozpoznat případné komplikace. Pokud se v průběhu

porodu komplikace vyskytnou, mohou porodní asistentky okamžitě přivolat lékaře. První centrum vzniklo v roce 2019 ve Fakultní nemocnici Bulovka, následovaly Fakultní nemocnice v Brně, Fakultní nemocnice Plzeň a Městská nemocnice Ostrava. Tato centra nemají speciální porodní sály, ale nabízejí jiný přístup k porodům (Lesková, 2023).

2.5 Finanční ohodnocení porodní asistentky

V roce 2020 činila střední hodnota hrubé mzdy porodních asistentek se specializací v mzdové sféře (v soukromém sektoru) 52 329 Kč a v platové sféře (ve veřejné instituci) 58 001 Kč. U porodních asistentek bez specializace činila střední hodnota hrubé mzdy v mzdové sféře 47 335 Kč a v platové sféře 52 166 Kč. Při porovnání mzdové úrovně porodních asistentek se specializací a bez specializace lze konstatovat, že porodní asistentky se specializací mají vyšší mzdy než porodní asistentky bez specializace. Mzdové úrovně poukazují i na to, že vyšší finanční ohodnocení porodní asistentky je ve veřejných institucích.

Při porovnání finančního ohodnocení porodních asistentek v různých krajích lze konstatovat, že nejvyšší mzdy mají porodní asistentky v Praze, a to jak se specializací, tak bez specializace. Nejnižší mzdy mají porodní asistentky v krajích Zlínském a Moravskoslezském (NSP, 2022).

2.6 Nároky na porodní asistentku a zátěže povolání

Práce porodní asistentky je velmi náročná a vyžaduje širokou škálu dovedností a schopností. Pozorovací schopnost a schopnost rychle a správně reagovat jsou klíčové pro zajištění bezpečnosti a zdraví pacientky. Porodní asistentky musí být schopny neustále sledovat stav pacientky a reagovat na jakékoli změny. Musí být také schopny rychle se přepnout mezi různými úkoly, například mezi péčí o pacientku a sledováním přístrojů. Musí být schopny s pacientkou srozumitelně komunikovat a poskytnout jí potřebné informace a podporu.

Práce porodní asistentky může být také velmi stresující. Porodní asistentky se často dostávají do situací, ve kterých se musí rychle rozhodnout, například v případě akutního nebo život ohrožujícího stavu pacientky. Tato rozhodnutí mohou mít zásadní dopad na život pacientky a její rodiny. Porodní asistentky jsou často konfrontovány s utrpením, bolestí a bezmocí pacientek. To může být velmi náročné na jejich psychiku (Procházka et al., 2020, s. 27).

Práce porodní asistentky je spojena s řadou rizik, která mohou mít negativní dopad na její zdraví a životní styl. Práce na směny, včetně nočních směn, může vést k nedostatku spánku, únavě a chronickým zdravotním problémům, jako jsou bolesti zad, šíje nebo nohou. Porod je také spojen s rizikem přenosu infekce. Porodní asistentky jsou vystaveny kontaktu s krví, sekrety, stolicí a močí, což může vést k různým onemocněním (Koller, 2015).

3 PORODNÍ ASISTENCE V ZAHRANIČÍ

Srovnání stavu a podmínek porodní asistence v různých zemích může být užitečné. Může nám pomoci najít inspiraci pro zlepšení vlastního stavu. České porodnictví se dlouhodobě umisťuje na předních místech ve světových tabulkách v oblasti novorozenecké úmrtnosti. Hodnoty novorozenecké úmrtnosti jsou tak nízké, že jdou světu příkladem. Nicméně, z jiných zemí se k nám dostávají zprávy o lidském, individuálním přístupu k rodičkám, o možnostech, svobodě a spokojenosti matek. V tomto ohledu se můžeme od zahraničního porodnictví učit. Zásadní rozdíl spočívá v roli porodní asistentky. V zahraničních zemích mají porodní asistentky podstatně větší práva a odpovědnost než v České republice. To odpovídá jejich vyššímu vzdělání. V mnohých zahraničních zemích mají ženy k výběru ze čtyř možností místa porodu, těmi jsou: porodnice, porodní centrum, porodní dům či v některých zemích i porod doma (Štromerová, rok neuveden).

3.1 Spolková republika Německo

Porodní asistence ve Spolkové republice Německo má dlouhou tradici. Odhaduje se, že asi jedna třetina všech porodních asistentek pracuje v komunitní sféře. Společenské i profesní postavení německých porodních asistentek je srovnatelné s postavením lékaře.

Činnosti porodních asistentek jsou regulovány zákonem o povolání porodních asistentek, který je uzavřen mezi profesními organizacemi a zdravotními pojišťovnami. V Německu je tak běžné, že porodní asistentky mohou svou práci získat proplacenou od zdravotních pojišťoven.

Po porodu poskytuje porodní asistentka ženám a novorozencům komplexní péči. Ta zahrnuje odborné vyšetření ženy, pozorování a vyšetření novorozence (včetně screening), poradenství v oblasti životního stylu a péče o novorozence. Prvních 10 dnů po porodu navštěvuje porodní asistentka ženu většinou každý den. Na další poporodní návštěvy je potřeba doporučení od lékaře. V prvních šesti dnech může porodní asistentka navštívit ženu dvakrát denně, a to bezplatně. Po desátém dni šestinedělí až do 8. týdne po porodu může porodní asistentka provést v rodině ještě až 16 návštěv, které jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou.

Porodní asistentky ve Spolkové republice Německo mohou pracovat v ambulantní či ústavní péči, v komunitním prostředí, v porodních centrech nebo v komunitních týmech

porodních asistentek. Metoda poskytované kontinuální péče dle Case managementu je standardem (Hendrych Lorenzová, Raisnerová, 2020, s. 34-35).

Vzdělávání porodních asistentek v Německu se nachází v přechodném systému. Dotsavadní 3letý učební obor porodní asistentky je od roku 2020 nahrazován 4letým bakalářským studiem. V rámci studia je povinná zahraniční staž v délce 4 týdnů. Studenty během studia musí splnit i povinnou praxi v komunitním prostředí (Pospíšková, 2017).

3.2 Spojené království

Ve Velké Británii je poskytování péče porodních asistentek upraveno zákonem o ošetřovatelství a porodní asistenci (The Nursing and Midwifery Order, 2018). Rada pro ošetřovatelství a porodní asistenci (Nursing and Midwifery Council) je odpovědná za registraci porodních asistentek, vydávání standardů péče a dohled nad jejich dodržováním. Rada také vydala etický kodex porodních asistentek.

Aby porodní asistentky mohly vykonávat své povolání, musí mít platnou registraci. Poté mohou pracovat buď samostatně, v rámci nějaké agentury nebo v rámci Národního zdravotnického systému (National Health Service).

Praktikující porodní asistentky vždy spadají pod supervidující porodní asistentku. Tato role není statutární, ale může být velmi užitečná pro profesní rozvoj porodních asistentek. Supervidující porodní asistentka může porodní asistentce pomoci s rozbohem náročných případů, s kontaktováním nových lidí nebo s poskytováním podpory.

Poporodní péče porodních asistentek ve Velké Británii je obvykle poskytována v domácím prostředí. Standardy péče doporučují, aby každá žena měla po porodu minimálně tři poporodní návštěvy. V praxi však bývá počet návštěv nižší (Hendrych Lorenzová, Raisnerová, 2020, s. 37-39).

Ve Velké Británii pracují porodní asistentky na všech úsecích péče s poměrně velkou mírou autonomie a zodpovědnosti. Je proto důležité, aby byly také školené v nových vědeckých poznatcích a nácviu kritických situací. Nácvik kritických dovedností porodních asistentek ve Velké Británii probíhá obvykle jedenkrát za rok a je mu vyčleněn jeden pracovní den. Při nácviu v simulovaném prostředí se hodnotí jednotlivé položky v rámci check listu. (Hendrych Lorenzová, Raisnerová, 2020, s. 41, 97-98).

Pro výkon profese je potřeba absolvovat tříleté studium porodní asistence. První rok studia se zabývá fyziologickými porody a následující dva roky akutními stavy v porodnictví a rizikovým těhotenstvím. Praktická výuka zahrnuje přímý kontakt s ženami a jejich rodinami v nemocnicích, komunitních klinikách a v jejich domovech.

Přestože je porodních asistentek nedostatek, NHS (National Health Service) omezuje počet míst pro jejich studium. Důvodem je částečně vysoká úroveň klinického dohledu, který je během odborné přípravy nutný. V důsledku toho je konkurence o místa na studijních programech pro porodní asistentky vysoká. Na pouhých 30 míst se hlásí až 1000 uchazečů (Whiting, 2023).

3.3 Nizozemí

Porodní asistence v Nizozemí má dlouhou tradici a vysokou úroveň. V zemi je možné rodit doma, což je v západním světě výjimečné. Porodní asistentky mají v péči o ženy v reprodukčním věku výsadní postavení.

Porodní asistentky v Nizozemí poskytují péči v rámci case managementu. To znamená, že jedna porodní asistentka se stará o jednu ženu po celou dobu těhotenství, porodu a šestinedělí. V posledních letech se však z důvodu časové náročnosti pro porodní asistentku stále častěji používá týmový case management, kdy se o ženu stará tým několika porodních asistentek. Těhotné ženy jsou tříděny podle zdravotních rizik do čtyř kategorií. Ženy s nízkým rizikem (kategorie 0 a 1) mohou rodit doma. V současné době se v Nizozemí rodí doma asi 30 % dětí.

Po porodu poskytují porodní asistentky ženám kontinuální péči v domácím prostředí po dobu prvních osmi dnů. Během této doby provádějí zdravotní prohlídku matky a novorozence, podporují kojení a pomáhají ženám s péčí o domácnost. V Nizozemí je poporodní péče dostupná všem zdravotně pojištěným ženám. Náklady na péči jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění (Hendrych Lorenzová, Raisnerová, 2020, s. 35-36).

V Holandsku se porodní asistentky vzdělávají na čtyřletém studijním programu na Vyšší škole pro porodní asistentky. Vzdělávání je zaměřeno především na přípravu budoucích porodních asistentek pro práci v rámci primární péče, tedy v domácím prostředí a v komunitě. Přestože porodní asistentky mohou pracovat i v porodnicích, tvoří jen menšinu z nich. Většinou pracují ve funkci porodních asistentek – školitelek, které se věnují vzdělávání budoucích porodních asistentek. Další vzdělávání porodních asistentek je zaměřeno

na péči o ženu při patologických stavech a na zdokonalení pedagogických schopností. Porodní asistentky nepracují na gynekologických odděleních. V současné době jsou v Holandsku čtyři školy pro porodní asistentky (Porodní dům U čápa, 2023).

3.4 Slovensko

Slovenské porodní asistentky jsou organizovány ve společné asociaci sester a porodních asistentek. Nemají nezávislou asociaci a nejsou členy Mezinárodní konfederace porodních asistentek. Vzdělávání porodních asistentek na Slovensku je tříleté na vyšší škole. Ženské sestry mohou po doplnění vzdělání (18 měsíců) získat oficiální titul diplomovaná porodní asistentka. Celková situace slovenských porodních asistentek se od té české příliš neliší (Porodní dům U čápa, 2023).

4 PRESTIŽ PROFESE

Prestiž povolání je společenské uznání a vážnost, která se často pojí k určité profesi. Můžeme ji chápat ze dvou hledisek: jako indikátor sociálního postavení (čím vyšší prestiž má profese, tím vyšší je sociální postavení jejích nositelů), anebo jako relativně ustálenou strukturu materiálních a nemateriálních kompenzací (čím vyšší prestiž má profese, tím vyšší jsou její materiální odměny – plat, benefity a nemateriální odměny – uznání, respekt, pocit smysluplnosti). Prestiž povolání je ovlivněna řadou faktorů, mezi které patří vzdělání, důležitost pro společnost, odpovědnost, fyzická náročnost a zručnost (Lamková, 2009).

V minulosti byla role porodních asistentek v společnosti velmi důležitá. Jejich práce byla vnímána jako řemeslo a umění, které vyžadovalo znalosti, dovednosti a zkušenosti. Porodní asistentky poskytovaly péči samostatně a měly široké kompetence. Odpovídaly za péči o těhotné ženy po celou dobu těhotenství, porodu a šestinedělí. Mnohdy se staraly i o děti do tří let věku. Přestože porodní asistentky byly často finančně špatně ohodnoceny, jejich práce byla společensky na vysoké úrovni prestiže. Byly považovány za důležité členky komunity (Lochmannová et al., 2022, s. 52).

Výzkumy profesní prestiže se v České republice provádějí již od poloviny 20. století. V roce 2005 byl proveden výzkum, ve kterém se pracovníci nelékařských profesí vyjadřovali o prestiži svého povolání. Porodní asistentky se v tomto výzkumu umístily na 2. - 3. místě, a to společně s dětskými sestrami. Další výzkum, který se zabýval profesní prestiží, byl proveden na přelomu let 2008 a 2009. V tomto výzkumu se porodní asistentky bez ohledu na místo svého působiště hodnotily nad průměrem ostatních nelékařských profesí. Z celkového počtu 17 nelékařských profesí se porodní asistentky umístily na 3. místě, což vypovídá o profesní hrdosti (Lamková, 2009).

Porodní asistence byla 2. ledna 2024 zařazena na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Seznam UNESCO zahrnuje tradice, zvyky a umění, které jsou považovány za důležité pro lidskou kulturu. Samotná porodní asistence přispívá k ochraně základních lidských práv prostřednictvím předávání znalostí matkám a jejich rodinám. Obor porodní asistence je různorodá praxe, která se liší v závislosti na kultuře. Zahrnuje tradiční znalosti, praktiky a rituály, které jsou předávány z generace na generaci. V mnoha zemích je porodní asistence také certifikována a vyžaduje formální vzdělání (UNIPA, 2024).

V srpnu roku 2017 začal TV Nova vysílat pořad po názvem „*Malé lásky*“. Televizní série nabízí pohlednout do jedinečných příběhů nastávajících maminek. Prostřednictvím pořadu je možné nahlédnout do pracovního prostředí porodních asistentek a lékařů. Pořad zvyšuje povědomí o profesi porodní asistentky a poukazuje na aspekty, které porodní asistentka musí splňovat při výkonu povolání. Druhý díl dokureality „*Malé lásky*“ se stal nejsledovanějším dokumentárním pořadem roku 2017 v cílové skupině 15-54 let. Sledovanost dosáhla 853 tisíců diváků, z toho 63,05 % tvořily ženy ve věku 25-34 let (ČSFD, 2017, Nova, 2017).

Velký vliv na diváky má i britský televizní pořad „*Call the Midwife*“, který se vysílá od roku 2012. Děj pořadu se odehrává na přelomu padesátých a šedesátých let 20. století. Jedná se o volnou adaptaci vzpomínkové knihy porodní asistentky Jenny Worthové. Pořad se zabývá osudy porodních asistentek, jenž v nejhudší části Londýna poskytují zdravotní péči těhotným ženám. Součástí každé série je speciální vánoční díl, který se vysílá přímo na Vánoce. Vánoční speciály jsou populární pro zobrazení ducha svátků i navzdory těžkým tématům a situacím, které souvisí s profesí porodní asistentky (ČSFD, 2024, Charlotte Hansen, 2023).

Rok 1948 představoval nejen změnu politického systému České republiky, ale i výraznou změnu pro profesi porodní asistentky. Došlo ke změně názvu profese na „ženskou sestru“ na základě toho, že obor byl rozšířen o celou gynekologickou sféru (tedy už nešlo jen o samotné porodnictví). Rozsah péče byl vymezen na jednotlivá pracoviště a dosavadní úloha samostatně odpovědné porodní asistentky přešla plně do rukou lékaře. Porodní asistentka té doby se tak stala opravdu jen asistentkou lékaře.

Vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 došlo ke změně pro postavení porodní asistentky v souladu s mezinárodní definicí a legislativou EU. Porodní asistence byla deklarována jako autonomní profese, při které je porodní asistentka oprávněna poskytovat svou péči bez odborné indikace a dohledu lékaře. V praxi se však lze setkat s lékaři, kteří stále vnímají porodní asistentky jako pomocnice a nepřipouštějí jim samostatné vedení porodu. Porodní asistentky jsou tak v praxi omezeny na péči o fyziologické těhotenství a porody, zatímco péče o těhotné a rodičky s patologickým průběhem je vyhrazena lékařům. S postupem let se uvědomění porodních asistentek ohledně jejich profese zvyšuje. Profese porodní asistentky neznamena být asistentkou lékaři, představuje být asistentkou ženě, dát svému povolání sebe sama, dát mu duši. Tyto aspekty představují důležitost původního významu povolání porodní asistentky (Porodní dům U Čápa, 2024).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 FORMULACE PROBLÉMU

Porodní asistence je povolání se svojí historií, vývojem, ale také vědeckým základem. Po dlouhou dobu historie bylo zvykem, že dřívější porodní báby pracovaly samostatně v komunitě na základě svých vlastních zkušeností. Následkem socialistického režimu, došlo v českém zdravotnictví ke změně názvu porodní asistentky na „ženskou sestru“ a kompetence této profese byly výrazně omezeny. Obnova názvu a kompetencí porodních asistentek začala až po roce 1993 a přetrvává do dnešní doby.

Z názvu profese porodní asistentka se může zdát, že hlavní náplní práce porodní asistentky je asistence. Nastává však otázka asistence komu (ženě nebo lékaři) a jak (samostatné vedení porodu či závislost na lékaři)? V současné době pracuje většina porodních asistentek v porodnicích a jen menšina v komunitní praxi. Z již proběhlých výzkumů v České republice vyplývá, že ne vždy mají lidé povědomí o profesi porodní asistence.

Rozvoj profese stále pokračuje a s ním přichází také zakládání center porodní asistence, které nabízí individuální přístup k jedinci a podporu přirozeného porodu. V souvislosti s rozšiřováním kompetencí porodních asistentek se vynořuje otázka, zda o ně budoucí asistentky (studenti) samy projeví zájem.

6 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY/PROBLÉMY

6.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat postoj studentek porodní asistence k profesi porodní asistentky.

6.2 Dílčí cíle a výzkumné otázky/problémy

Cíl č. 1 – Zjistit motivaci studentů k přihlášení na studijní program porodní asistence.

Výzkumný problém: Jaký podmět motivoval studenty k přihlášení na studijní program porodní asistence?

Otázky číslo: 5, 6, 7, 8, 15, 25

Cíl č. 2 – Porovnat očekávání a vnímání studentů porodní asistence od jejich profese s realitou budoucího povolání.

Výzkumný problém: Splňují se prvotní očekávání studentů porodní asistence v porovnání s vykonanými praxemi a liší se napříč ročníky?

Otázky číslo: 2, 7, 10, 11, 12, 13, 24

Cíl č. 3– Zjistit, jaký je postoj studentů porodní asistence k momentálnímu nastavení studia a jaké jsou jejich zkušenosti ze zdravotnických praxí.

Výzkumný problém: Mohou neuspokojivé podmínky studia a negativní zkušenosti z praxe negativně ovlivnit postoj k budoucí profesi?

Otázky číslo: 2, 9, 19, 20, 21, 22, 23

Cíl č. 4 – Zjistit, kolik studentů porodní asistence má zájem o práci v centru porodní asistence.

Výzkumný problém: Mají budoucí porodní asistentky zájem o převzetí kompetencí spojených s výkonem profese v nově zakládaných centrech porodní asistence?

Otázky číslo: 2, 16, 17

Cíl č. 5 – Zjistit, na jakém úseku praxe by studenti porodní asistence v budoucnosti rády pracovaly.

Výzkumný problém: Který úsek praxe studenti nejvíce upřednostňují při výběru budoucího místa pracoviště?

Otázky číslo: 2, 14

Cíl č. 6 – Zjistit, kolik studentů porodní asistence by v budoucnosti rádo pracovalo v zahraničí.

Výzkumný problém: Upřednostňují studenti porodní asistence práci v zahraničí před prací v České republice?

Otázka číslo: 18

7 CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU

Pro výzkumnou část bakalářské práce byl zvolen záměrný výběr respondentů. Cílová skupina představuje studenty studijního programu Porodní asistence po celé České republice. Osloveni byli studenti všech tří ročníků studia, přičemž podmínkou bylo, že studenti prvního ročníku museli absolvovat první zdravotnickou praxi. Zvolila jsem tak, abych mohla porovnat názory a očekávání studentek od profese porodní asistentky napříč ročníky a zároveň se zaměřit na jejich získané zkušenosti z odborných praxí.

8 METODIKA PRÁCE

Pro výzkumnou část práce je použita kvantitativní metoda, tedy dotazníkové šetření. Jedná se o metodu standardizovaného výzkumu, jenž se zaměřuje na sběr a analýzu numerických dat. Zkoumaná skutečnost je popisována dle proměnných, které lze vyjádřit čísly. Výsledky jsou následně zpracovány – obvykle pomocí statistických metod, které vyžadují větší soubor dat a respondentů (tedy účastníků kvantitativního výzkumu). Získané výsledky jsou méně závislé na názorech a vlastnostech respondentů, a tím vedou lépe k ověřitelným a srovnatelným výsledkům (Kutnohorská, 2009, s. 21-22).

Informace byly získávány na základě nestandardizovaného dotazníku, jenž obsahoval 25 hlavních otázek. Těchto hlavních 25 otázek se zobrazilo všem respondentům. Některé z hlavních otázek byly doplněny o navazující rozšiřující otázky, které byly zobrazeny na základě odpovědi v hlavní otázce. Dotazník celkově obsahoval 9 rozšiřujících otázek. Z celkového počtu 34 otázek obsahoval dotazník 18 otázek uzavřených (pouze jedna správná odpověď), 10 polouzavřených (respondent může vybrat více odpovědí a vepsat i svou vlastní) a 6 otevřených otázek (umožnění vyjádření vlastními slovy). Vyplnění dotazníku trvalo přibližně 20 minut, přičemž začátek dotazníkového šetření byl soustředěn na základní informace o studentech porodní asistence. Dále se dotazník zabýval motivací studentů ke studiu porodní asistence a následně zažitými zkušenostmi z odborných zdravotnických praxí. Dotazník se zároveň zajímal o zájem studentů pracovat v centru porodní asistence či v zahraničí.

9 ORGANIZACE VÝZKUMU

Výzkum probíhal na základě dotazníkového šetření, které bylo distribuováno on-line formou prostřednictvím Formuláře Google. Zahájení šíření dotazníku proběhlo 6. dubna 2023 a sběr byl ukončen 8.1. 2024. Srozumitelnost dotazníku byla ověřena pilotní studií, která byla provedena před zahájením výzkumu. Pilotní studie byla vyplněna 6 studenty porodní asistence z mého okolí. Po schválení dotazníku vedoucí katedry ošetrovatelství na Západočeské univerzitě v Plzni bylo umožněno sdílet dotazníky mezi studenty porodní asistence studujícími na Fakultě zdravotnických studií skrze oficiální emailové adresy daných ročníků. Dále bylo zveřejnění dotazníku umožněno prostřednictvím sociální sítě Instagram, kde byly osloveny účty zaměřující se na tematiku porodní asistence (porodni_lady, porodniasistentka_marie a porodnibaby.lanatali).

Kritérium pro minimální počet navracených odpovědí představovalo 100 vyplněných dotazníků. Celkový počet vyplněných dotazníků tvořil počet 132. Z důvodu nesplnění podmínky výzkumu, která se vztahuje pouze na studenty studující v České republice, musel být jeden z dotazníků vyřazen. Jednalo se o dotazník studenta porodní asistence, jehož škola spadala pod Slovenskou republiku. **Celkově bylo pro výzkum použito 131 dotazníků.**

10 ZPRACOVÁNÍ DAT

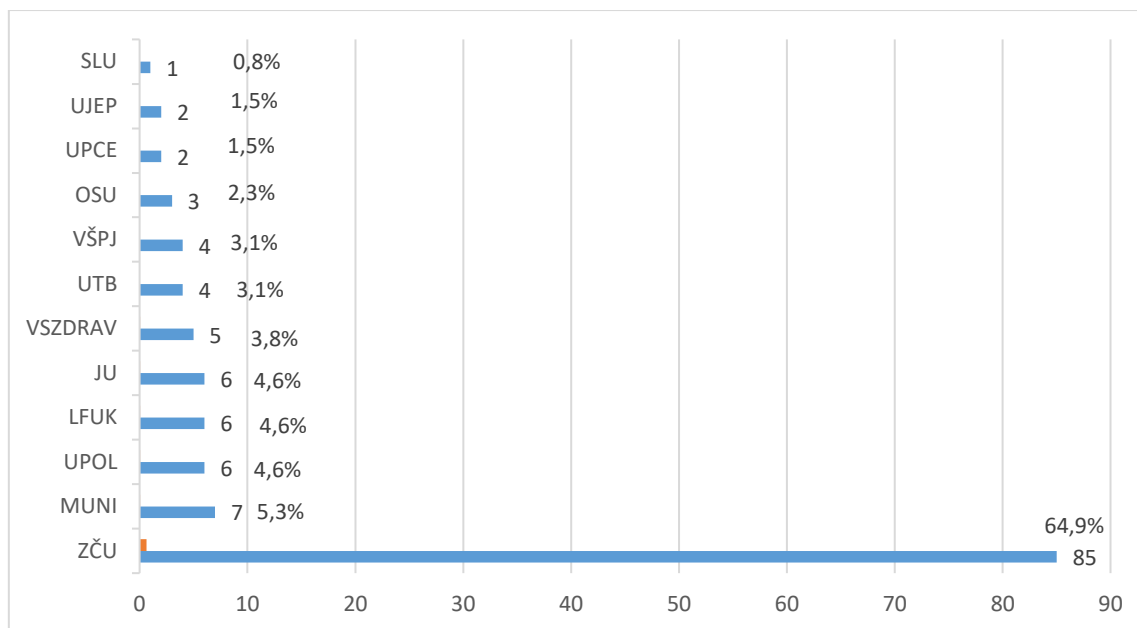
Potřebná data byla získána pomocí Formuláře Google. Následné výsledky byly zpracovány a znázorněny pomocí programu Microsoft Office Excel, kde byly získané informace tříděny. K prezentaci a interpretaci získaných údajů byly vytvořeny tabulky a grafy koláčového, sloupcového a pruhového typu. Pro lepší přehlednost prezentace a interpretaci získaných údajů byly vytvořeny tabulky.

11 ANALÝZA ÚDAJŮ

Otázka č. 1: Na které vysoké škole studujete? (Napište název univerzity)

Graf 1: Univerzita

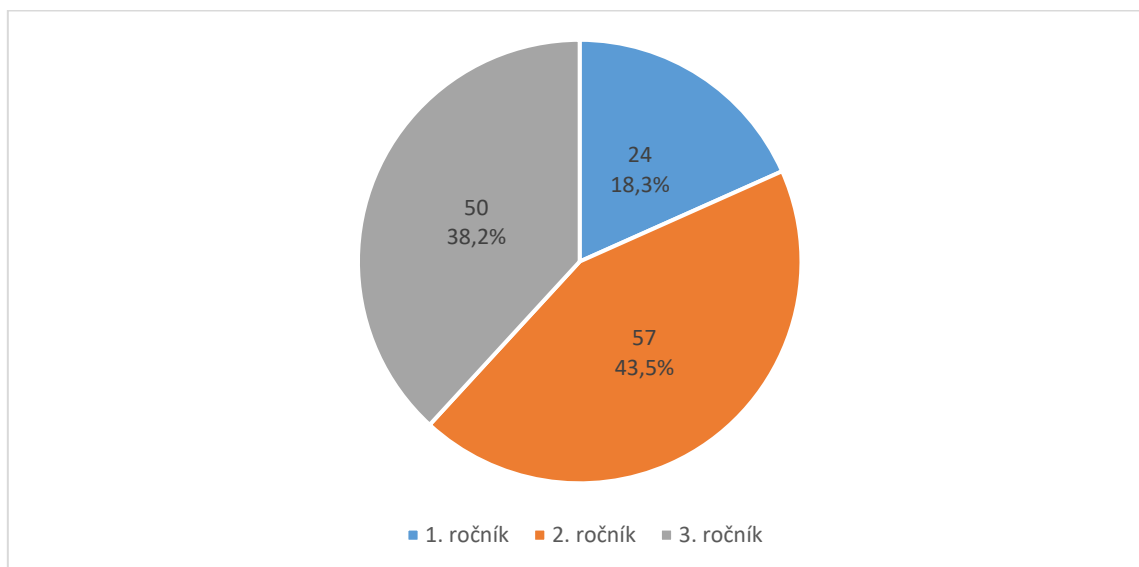

Zdroj: vlastní

Celkový počet respondentů N představoval celkem 131 studentů porodní asistence (100 %). Největší skupinu tvořilo zastoupení studentů ZČU v Plzni o počtu 85 (64,9 %). Následovala Masarykova univerzita v Brně, kde dotazník vyplnilo celkem 7 studentů (5,3 %). Z Univerzity Palackého v Olomouci byl dotazník vyplněn od 6 respondentů (4,6 %) stejně jako na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze a Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Z Vysoké školy zdravotnické v Praze vyplnilo dotazník 5 respondentů (3,8 %) a 4 respondenti (3,1 %) z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Vysoká škola polytechnická v Jihlavě tvořila skupinu o počtu 4 respondentů (3,1 %) a Ostravská univerzita o počtu 3 respondentů (2,3 %). Z Univerzity Pardubice a Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem se dotazníkového šetření zúčastnilo nejméně respondentů, a to shodně 2 (1,5 %). Slezská univerzita v Opavě zaznamenala nejnižší počet respondentů, a to o počtu 1 (0,8 %).

Otázka č. 2: Jste student/ka kolikátého ročníku?

Graf 2: Studijní ročník

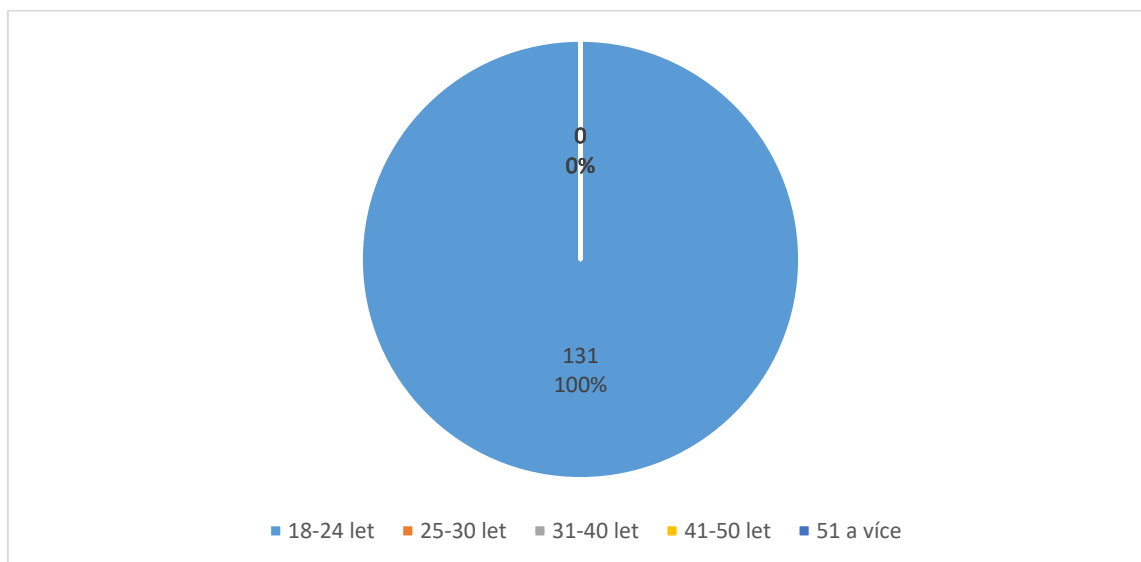

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu respondentů N (131) bylo 24 respondentů studenty prvního ročníku (18,3 %), 57 respondentů představovala skupina studentů druhého ročníku (43,5 %) a 50 respondentů bylo studenty třetího ročníku oboru porodní asistence (38,2 %).

Otázka č. 3: Kolik je Vám let?

Graf 3: Stáří respondentů

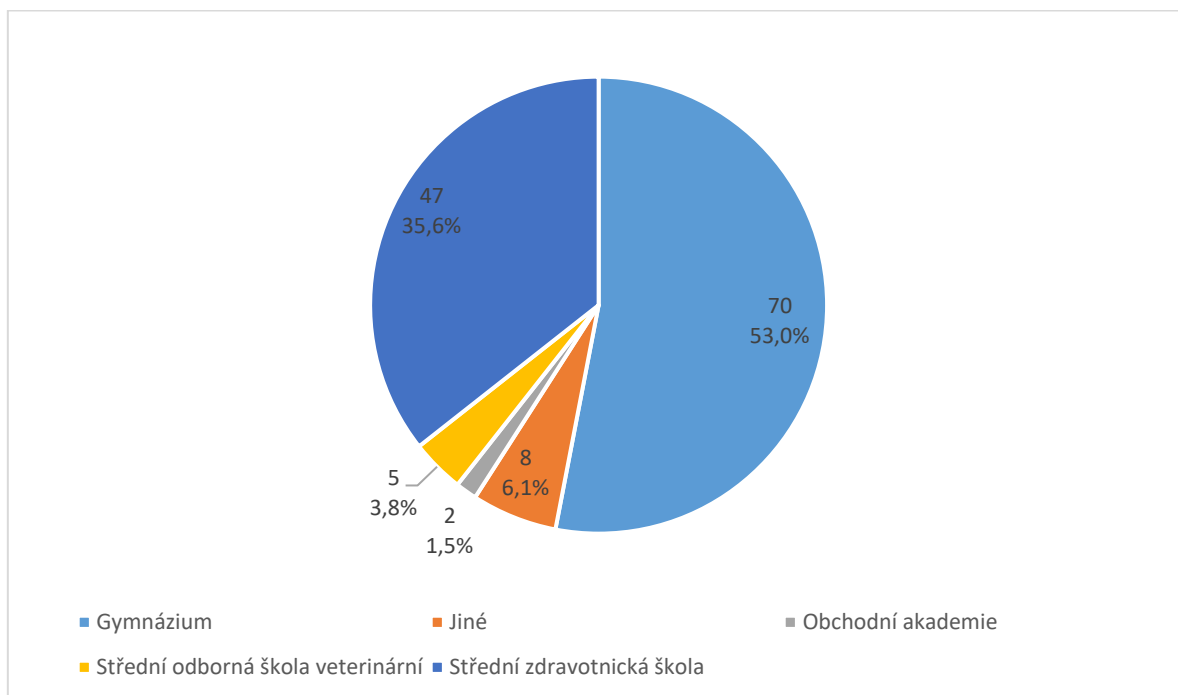

Zdroj: vlastní

Všech N = 131 respondentů (100 %) spadalo do věkové kategorie mezi 18-24 let.

Otázka č. 4: Na jakém typu střední školy jste studoval/a?

Graf 4: Typ střední školy

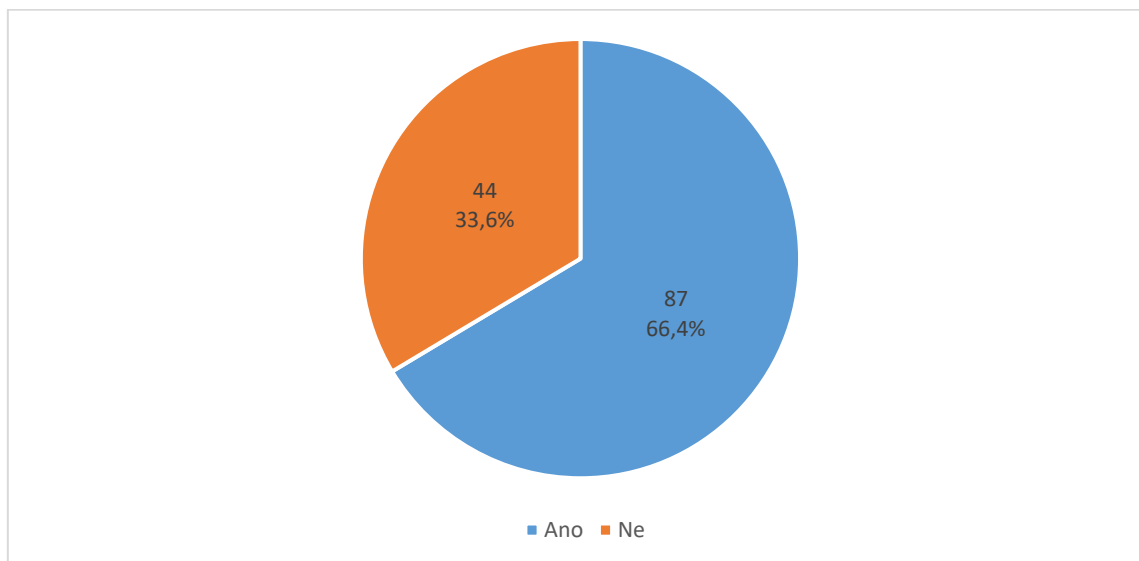

Zdroj: vlastní

Otázka č. 4 je polootevřená, přičemž respondenti měli na výběr z možností odpovědi „gymnázium“ a „střední zdravotnická škola“, pokud ani jedna z možností nesplňovala jejich skutečnost, napsali typ středoškolského zaměření volně sami. Celkový počet respondentů představoval hodnotu $N = 131$ (100 %). Největší zastoupení tvořila skupina o počtu 70 respondentů (53 %), jenž studovala před zahájením studia na vysoké škole na gymnáziu. Druhou nejvíce početnou skupinu zastupovalo 47 respondentů (35,6 %), kteří uvedli, že studovali na střední zdravotnické škole. Skupina 5 respondentů (3,8 %) studovala střední odbornou školu veterinární a 2 respondenti (1,5 %) obchodní akademii. Zbýlých 8 respondentů (6,1 %) studovalo jiný typ střední školy, než je uvedeno.

Otázka č. 5: Věděl/a jste o možnosti povolání porodní asistentky před hledáním studia na VŠ?

Graf 5: Možnost studia porodní asistentky na vysoké škole

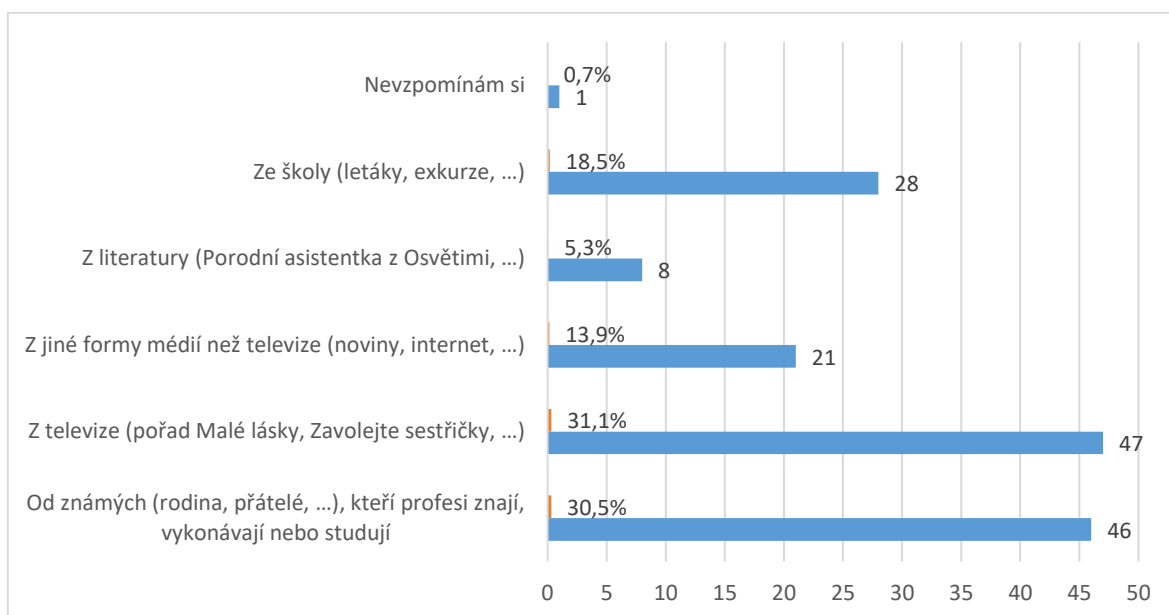

Zdroj: vlastní

Otázka č. 5. se zabývá tím, zda respondenti znali profesi porodní asistence ještě před vyhledáváním nabízených oborů na vysoké škole. Celkově na otázku odpovědělo N = 131 respondentů (100 %). Z grafu lze zjistit, že 66,4 %, tedy 87 respondentů o povolání před vyhledáváním studia věděla. Zbýlých 34,1 % (N = 45 respondentů) o možnosti povolání nevědělo.

- **Pokud ano, jak jste se o profesi dozvěděl/a?**

Graf 6: Prvotní seznámení/motivace

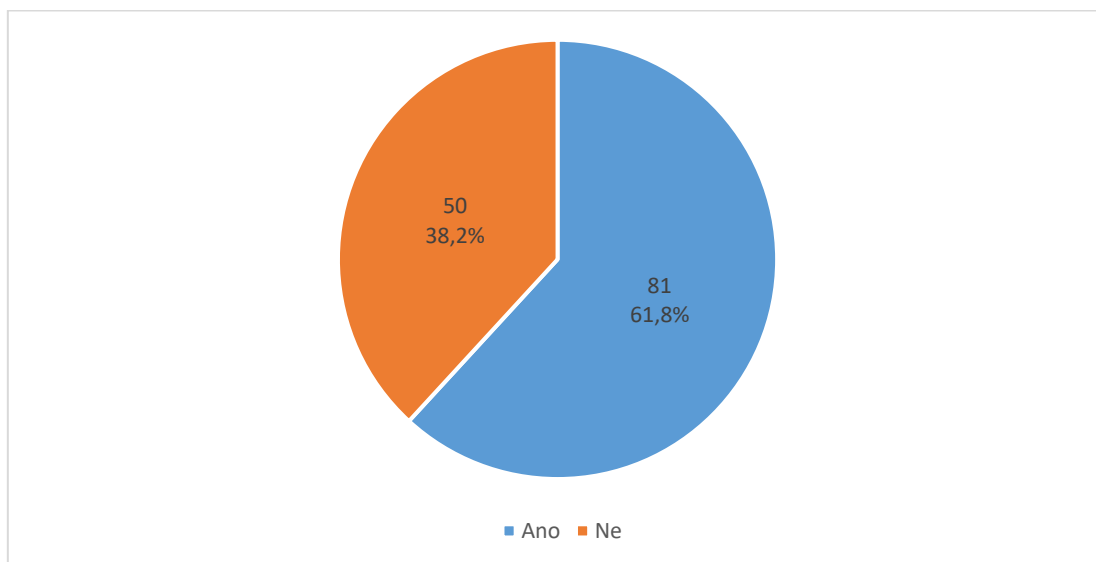
Zdroj: vlastní

K otázce č. 5 se pojila navíc rozšiřující otázka, která byla zobrazena jen těm respondentům, kteří v otázce č. 5 označily možnost „ano“ (N=87 respondentů). Rozšiřující otázka umožňovala výběr z více odpovědí. Celkem bylo zaznamenáno 151 odpovědí (100 %). Otázka zkoumá, z jakého zdroje se respondenti dozvěděli o profesi porodní asistentky.

Televizní pořady jako „*Malé lásky*“ a „*Call the Midwife*“ inspirovaly 47x (31,1 %) k zájmu o profesi porodní asistentky. Celkem 46x (30,5 %) získali respondenti informace o profesi od svého okolí. Celkem 28x (18,5 %) bylo uvedeno, že se respondenti o povolání porodní asistentky se dozvěděli ve škole prostřednictvím exkurzí nebo skrze vyučující na dané škole. Možnost „*Z jiné formy médií než televize (internet, noviny, ...)*“ byla zvolena 21x (13,9 %) a 8x (5,3 %) se nechali respondenti inspirovat profesí skrze literaturu jako například knížka „*Porodní asistentka z Osvětimi*“. Pouze 1x (0,7 %) bylo uvedeno, že si respondent nevzpomíná, jak se s profesí porodní asistentky seznámil.

Otázka č. 6: Byl obor porodní asistence pro Vás první volbou při výběru studia na VŠ?

Graf 7: První volba studia

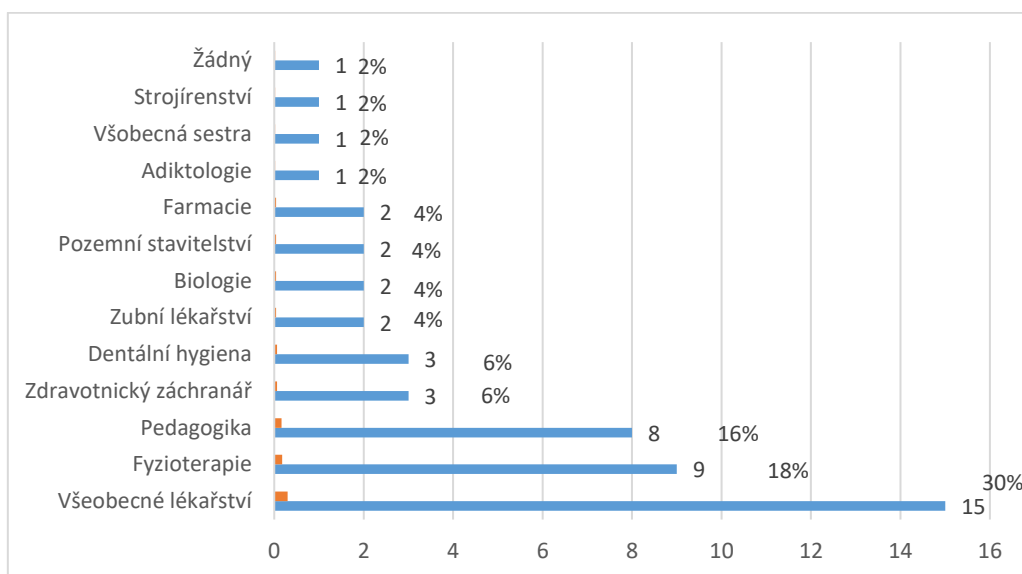

Zdroj: vlastní

Celkově byla otázka zodpovězena počtem $N = 131$ respondentů (100 %). Obor porodní asistence byl při volbě studia na vysoké škole první volbou u 81 respondentů (61, 8 %). Naopak 50 respondentů (38, 2 %) udalo, že obor porodní asistence pro ně nebyl první volbou.

- **Pokud ne, jaký studijní obor byl pro Vás první volbou?**

Graf 8: Jiný obor první volby

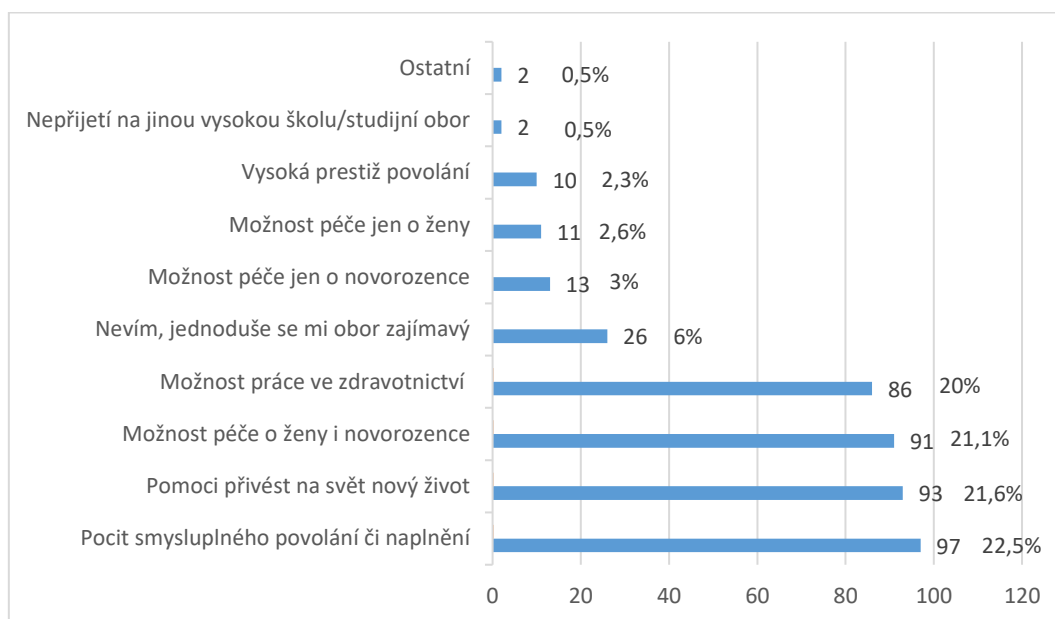
Zdroj: vlastní

Pokud respondent vybral v otázce č. 6 možnost „ne“, byla mu zobrazena rozšiřující otázka, jenž zkoumá, které ostatní obory byly mimo porodní asistenci první volbou respondentů. Celkově otázku zodpovědělo 50 respondentů (100 %). Největší počet zastoupení měl obor všeobecné lékařství u 15 respondentů (30 %). U 9 respondentů (18 %) byl prvotně zájem upřednostněn pro obor fyzioterapie. Obor pedagogika byl první volbou pro 8 respondentů (16 %). Pro 3 respondenty (6 %) byl obor zdravotnický záchranář první volbou a stejně tomu tak bylo i u oboru dentální hygieny. Obory zubní lékařství, biologie, pozemní stavitelství a farmacie měly každý zastoupení 2 respondentů (4 % pro každý obor). Obory adiktologie, všeobecné sestry a strojírenství měly zastoupení 1 respondenta (2 % pro každý obor). Pouze 1 respondent (2 %) uvedl, že prvotně pro něj nebylo studium na vysoké škole první volbou, tedy neměl zájem o žádný z nabízených oborů.

Otázka č. 7: Proč jste si vybral/a obor porodní asistence?

Graf 9: Motivace ke studiu

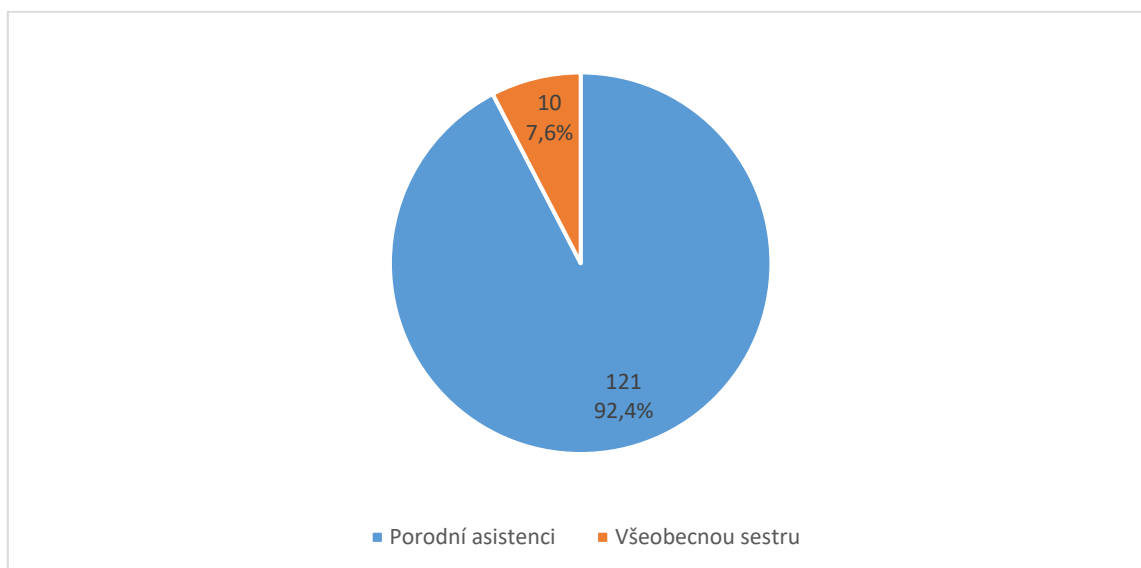

Zdroj: vlastní

Cílem otázky č. 7 bylo zjistit motivaci respondentů ke studiu porodní asistence. Otázka umožňovala výběr z více odpovědí a možnost volně se vyjádřit. Celkem bylo získáno 431 odpovědí (100 %). Nejčastější odpovědí byla možnost „*pocit smysluplného povolání či naplnění*“, která byla vybrána 97x (22,5 %). Možnost „*Pomoc přivést na svět nový život*“ byla uvedena 93x (21,6 %) a „*možnost péče o ženy i novorozence*“ 91x (21,1 %). Odpověď „*možnost práce ve zdravotnictví*“ bylo vybráno 86x (20 %). Samotou péči o novorozence označili respondenti 13x (3 %) a samotnou péči o ženu vybralo 11x (2,6 %). Celkově 26x (6 %) neměla volba oboru přesný důvod, jednoduše se respondentům obor porodní asistence zdál zajímavým. Celkem 10x (2,3 %) bylo součástí motivace ke studiu i samotná prestiž povolání porodní asistentky. Pouze 2x (0,5 %) bylo uvedeno, že si obor porodní asistence vybrali z důvodu nepřijetí na jiné obory nabízené vysokými školami. Zbylé 2 odpovědi (0,5 %) byly zařazeny do označení „*ostatní*“ pro zcela odlišné odpovědi od ostatních možností uvedených v grafu.

Otázka č. 8: Kdybyste měl/a znovu možnost rozhodnout se, zda studovat obor porodní asistence nebo všeobecné sestry, co byste si vybral/a?

Graf 10: Možná změna oboru porodní asistence

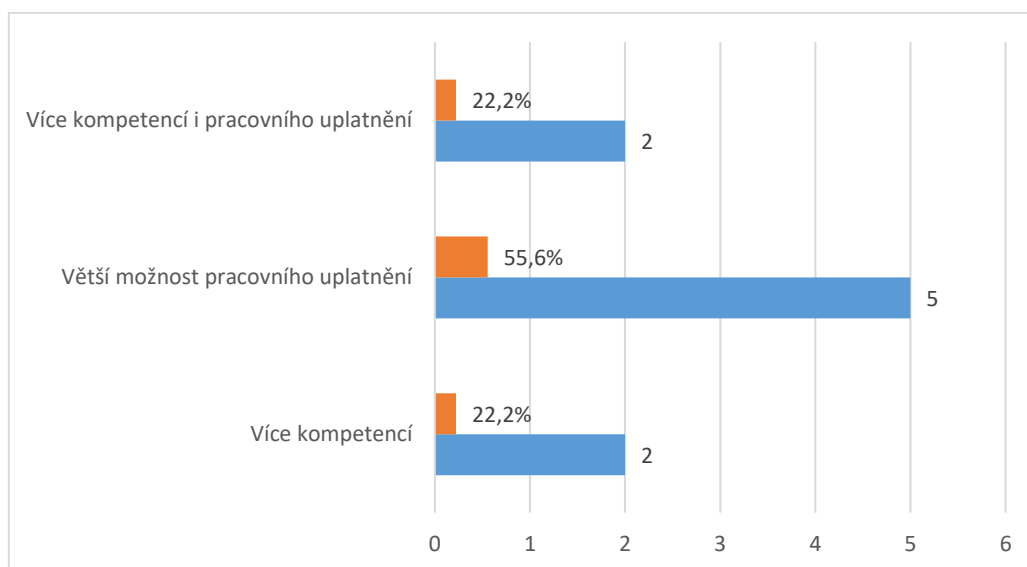

Zdroj: vlastní

V otázce č. 8 byli respondenti dotázáni, zda by při možnosti znovu volit studijní obor zvolili obor porodní asistence či všeobecné sestry. Na otázku odpovědělo 131 respondentů (100 %). Počet 121 respondentů (92,4 %) by obor porodní asistence neměnilo, naopak 10 respondentů (7,6 %) by si radši zvolila oboro všeobecné sestry.

- **Pokud byste si vybral/a všeobecnou sestru, proč?**

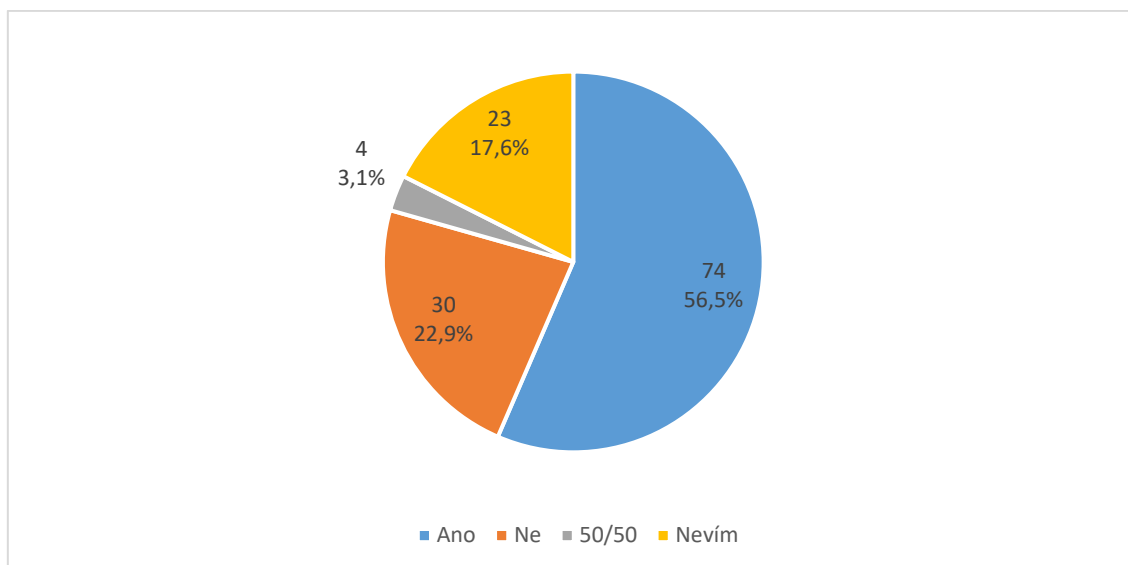
Graf 11: Proč všeobecná sestra?

Rozšiřující otázka byla určena pro ty respondenty, kteří zvolili v otázce č. 8 odpověď „všeobecnou sestru“. Jednalo se o otevřenou otázku, která nebyla povinná. Celkově na otázku odpovědělo 9 respondentů (100 %). Pro 5 respondentů (55,6 %) je rozhodujícím aspektem názor, že zdravotní sestra má větší pracovní uplatnění než porodní asistentka. Podle 2 respondentů (22,2 %) má zdravotní sestra více kompetencí než porodní asistentka. Poslední skupina o počtu 2 respondentů (22,2 %) vyjádřila názor, že by zvolili obor zdravotní sestry jak kvůli většímu pracovnímu uplatnění, tak kvůli širším kompetencím pracovního oboru.

Otázka č. 9: Máte zkušenost, že se při studiu porodní asistence připravujete na podporu zdravého průběhu těhotenství, porodu a poporodního období více než na řešení případných komplikací (patologií spojených s porodem nebo těhotenstvím)?

Graf 12: Fyziologie vs. patologie

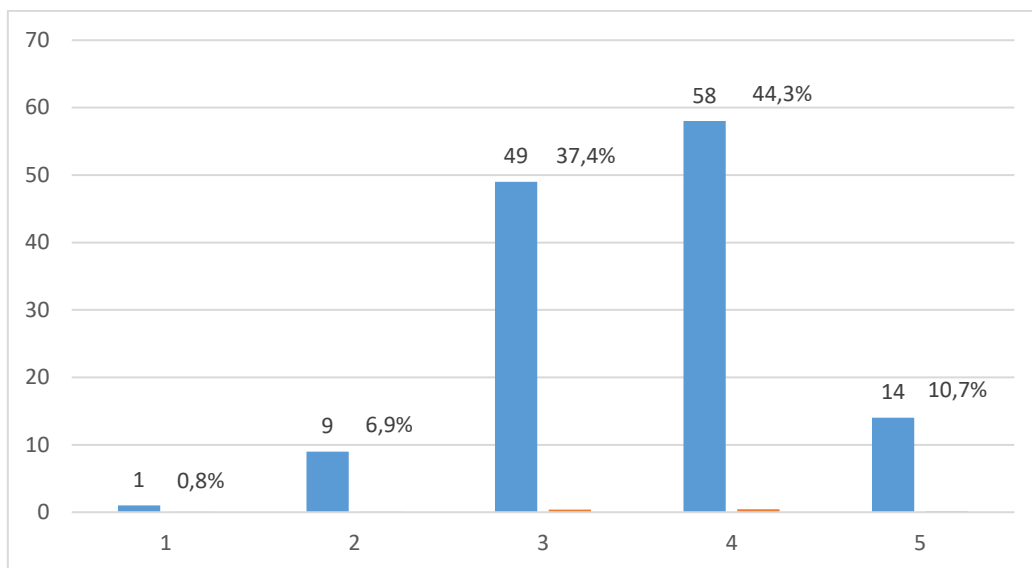

Zdroj: vlastní

Otázka č. 9. zkoumá, jak respondenti vnímají výuku na své škole. Celkový počet respondentů představoval hodnotu $N = 131$ (100 %). Nejvíce početná byla skupina o počtu 74 respondentů (56,5 %), která uvedla, že se při studiu na své škole více zaměřují na průběh a podporu fyziologického těhotenství porodu a poporodního období. Naopak 30 respondentů (22,9 %) uvedlo, že se při studiu více zaměřují na patologické situace a jejich řešení. Možnost „nevím“ zvolilo 23 respondentů (17,6 %) a skupina 4 respondentů (3,1 %) odpovědělo „50/50“.

Otázka č. 10: Myslíte si, že povolání porodní asistentky je prestižní? Prosím posuďte na škále prestiže 1-5, kdy 1 znamená nejnižší hodnocení a 5 znamená nejvyšší možné hodnocení.

Graf 13: Prestiž povolání

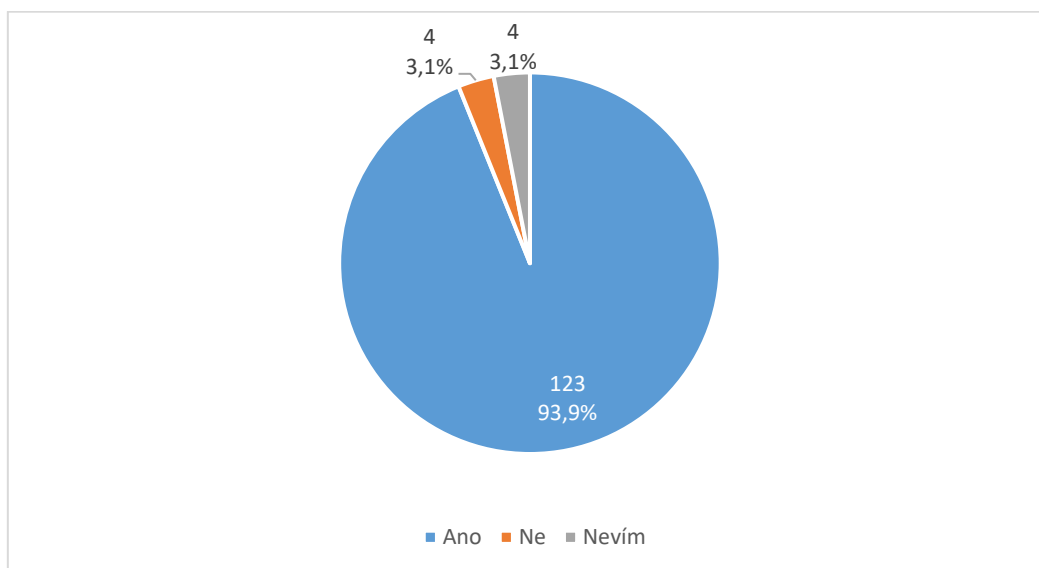

Zdroj: vlastní

Otázka č. 10 zkoumá, jak vnímají studenti porodní asistence prestiž povolání. Na škále od 1 do 5 hodnotili úroveň prestiže, přičemž 1 znamená nejnižší hodnocení a 5 znamená nejvyšší možné hodnocení. Na otázku odpovědělo celkem 131 respondentů (100 %). Číslem 4 ohodnotilo prestiž profese 58 respondentů (44,3 %) a 49 respondentů (37,4 %) číslem 3, tedy průměr. Číslem 5, který představuje nejlepší ohodnocení, označilo 14 respondentů (10,7 %). Skupina 9 respondentů (6,9 %) vyhodnotila prestiž povolání číslem 2 a pouze 1 respondent (0,8 %) číslem 1.

Otázka č. 11: Považujete práci porodní asistentky na porodním sále za stresové povolání?

Graf 14: Stres při povolání porodní asistentky

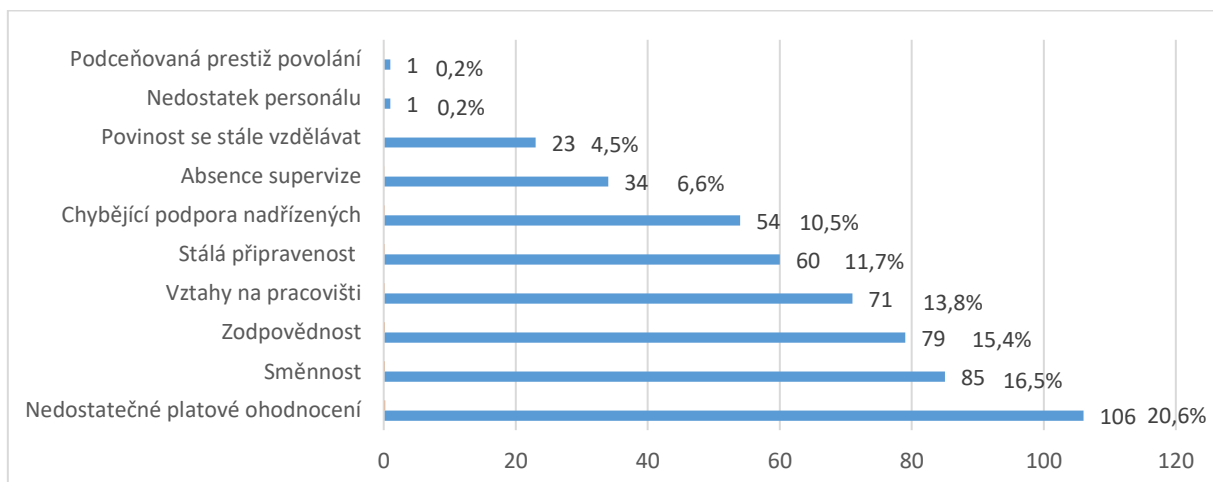

Zdroj: vlastní

Na otázku odpovědělo celkově počet $N = 131$ respondentů (100 %). Z grafu lze zjistit, že 123 respondentů (93,9 %) vnímá profesi porodní asistentky jako stresové povolání. Z celkového počtu 131 respondentů (100 %) 4 respondenti (3,1 %) uvedli, že profesi nevnímá jako stresově zatěžující a 4 respondenti (3,1 %) zvolili odpověď „nevím“.

Otázka č. 12: Co je pro Vás v systému zdravotnictví náročné, zatěžující?

Graf 15: Zatěžující faktory zdravotnictví

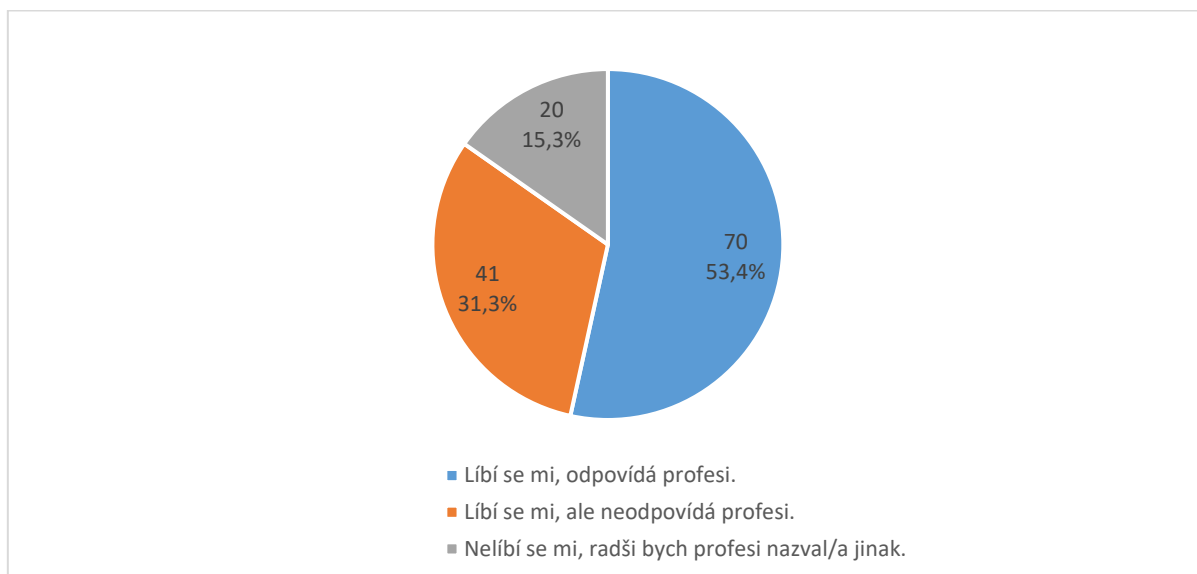

Zdroj: vlastní

V grafu jsou zaznamenané faktory zdravotnického systému, které studenti porodní asistence mohou považovat za zatěžující. Otázka umožňovala výběr z více odpovědí i s možností se volně vyjádřit. Celkem bylo zaznamenáno 514 odpovědí (100 %). Možnost „nedostatečné platové ohodnocení povolání“ bylo celkově označeno 106x (20,6 %). Druhou nejpočetnější odpovědí byla „směnnost“, odpověď byla zvolena 85x (16,5 %). Možnost „zodpovědnost“ byla celkově označena 79x (15,4 %) a možnost „vztahy na pracovišti“ 71x (13,8 %). Odpověď „stálá připravenost“ byla zvolena 60x (11,7 %). Ostatní odpovědi jako „absence supervize“ byla uvedena 34x (6,6 %), „povinnost se stále vzdělávat“ 23x (4,5 %) a 54x (10,5 %) možnost „chybějící podpora nadřízených“.

Otázka č. 13: Jak přistupujete k názvu profese „porodní asistentka“?

Graf 16: Název „porodní asistentka“

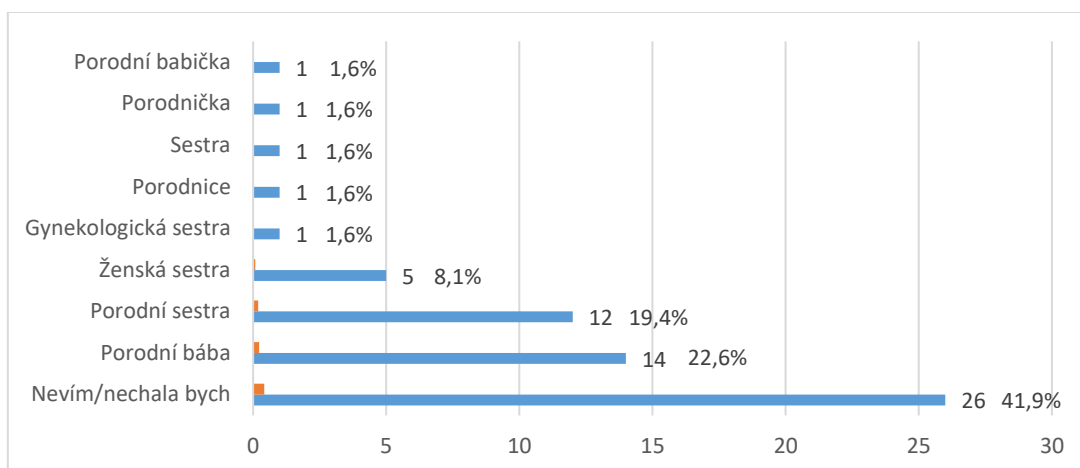
Zdroj: vlastní

V otázce č. 13 byli respondenti dotázáni na to, jak vnímají název profese „*porodní asistentka*“. Celkově bylo shromážděno $N = 131$ odpovědí (100 %). Skupina 70 respondentů (53,4 %) uvedla, že název profesi odpovídá a líbí se jim. Naopak 20 respondentům (15,3 %) se název nelíbí a vnímají ho jako neadekvátní k profesi. Poslední skupina 41 respondentů uvedlo, že se jim název profese porodní asistentky líbí, ale názvem neodpovídá naplnění profese.

- **Pokud se Vám název nelíbí, jak byste ho nazval/a?**

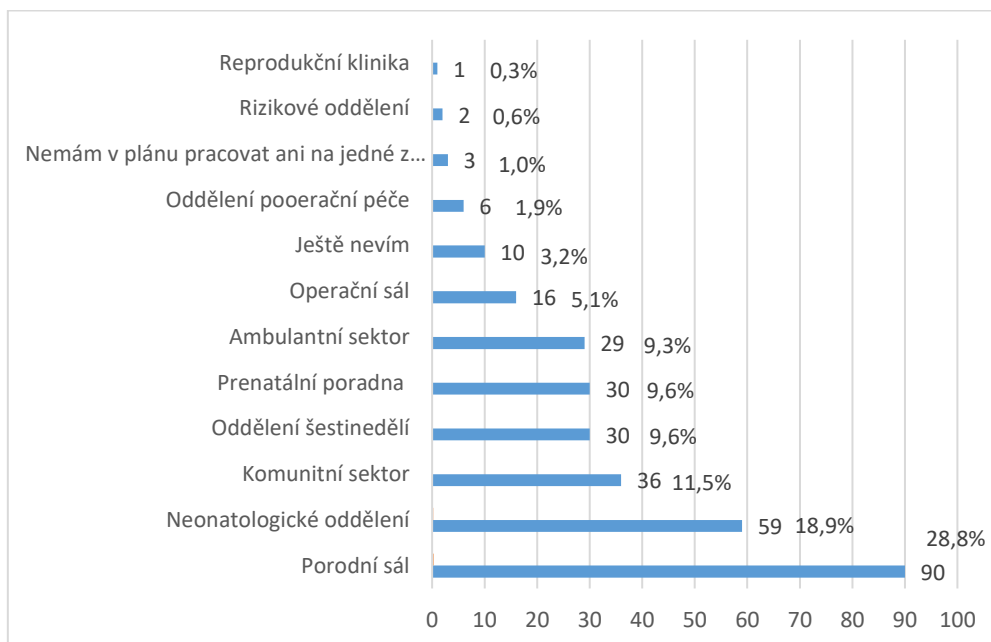
Graf 17: Nový název profese

Rozšiřující otázka byla zobrazena pouze těm respondentům, kteří v otázce č.13 označily možnost „*Libí se mi, ale neodpovídá profesi.*“ a „*Nelíbí se mi, radši bych profesi nazvala jinak.*“. Na otázku celkově odpovědělo 61 respondentů (100 %). V otázce byla umožněna volná odpověď. Nejčastější odpovědí, která se shodovala u 26 respondentů (41,9 %) byla odpověď „*nevím/nechala bych*“. Skupina 14 respondentů (22,6 %) se shodla, že by preferovalo zastaralý název „*porodní bába*“. Název „*porodní sestra*“ by zvolilo 12 respondentů (19,4 %). Dříve používaný název profese „*ženská sestra*“ by preferovalo 5 respondentů (8,1 %). Další názvy jako „*gynekologická sestra, porodnice, sestra, porodnička a porodní babička*“ měly každý zvlášť zastoupení jedním respondentem (1,6 % pro každou z možností).

Otázka č. 14: Na jakém oddělení byste rád/a po skončení studia pracoval/a?

Graf 18: Preference pracovišť

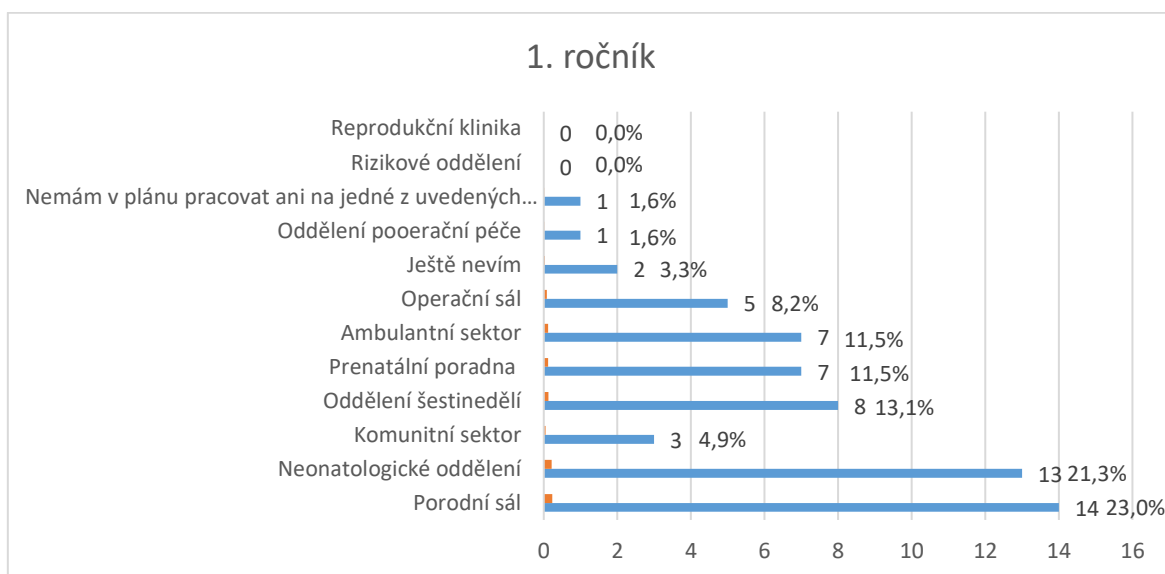

Zdroj: Vlastní

Otázka č. 14 umožňovala výběr z více možností a možnost volného vyjádření. Celkový počet odpovědí představoval $N = 312$ (100 %). Z celkového počtu 312 odpovědí byla odpověď „porodní sál“ uvedena 90x (28,8 %). Neonatologické oddělení bylo vybráno 59x (18,9 %) a komunitní sektor 36x (11,5 %). Oddělení šestinedělí bylo označeno 30x (9,6 %), tedy stejněkrát jako u prenatální poradny. Oblasti ambulantního sektoru vybrali respondenti 29x (9,3 %) a 16x (5,1 %) operační sál. Možnost „Ještě nevím“ byla označena 10x (3,2 %). Oddělení pooperační péče bylo zvoleno 6x (1,9 %) a 2x (0,6 %) oddělení rizikového těhotenství. „Mimo obor“ bylo vybráno 3x (1 %). Pouze 1x (0,3 %) bylo uvedena možnost výkonu profese v reprodukční klinice.

- **Porovnání napříč ročníky:**

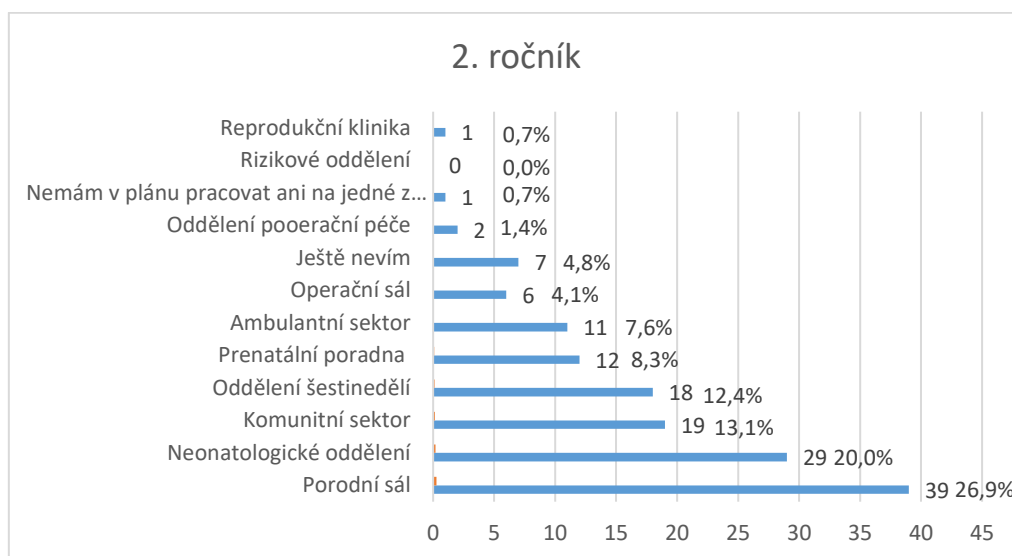
Graf 19: Preference pracovišť: první ročník

Pro otázku č. 14 byly vytvořeny další 3 rozšiřující grafy, které přibližují preference budoucího místa pracoviště napříč ročníky. Stejně jako v otázce č. 14 platí výběr z více odpovědí. Dotazník celkově vyplnilo 24 studentů 1. ročníku porodní asistence a v otázce bylo od nich získáno 61 odpovědí (100 %). Pro studenty 1. ročníku byl nejvíce atraktivní porodní sál, a to přesně u 14x (23 %). Těsně za porodním sálem se umístilo neonatologické oddělení, pro které bylo vybráno 13x (21,3 %) 1. ročníku. Oddělení šestinedělí bylo označeno 8x (13,1 %) a prenatální poradna 7x (11,5 %) stejně jako ambulantní sektore. O operační sál byl projeven zájem 5x (8,2 %). Komunitní sektor byl zvolen 3x (4,9 %). Možnost „*Ještě nevím*“ byla označena 2x (3,3 %). Oddělení pooperační péče bylo zvoleno 1x (1,6 %) a pouze 1x (1,6 %) bylo uvedeno, že v budoucnu nemá respondent vůbec zájem pracovat ani na jednom z uvedených možností pracovišť. O oddělení rizikového těhotenství a reprodukční kliniku neprojevil nikdo z respondentů prvního ročníku zájem (0 %).

- **Porovnání napříč ročníky:**

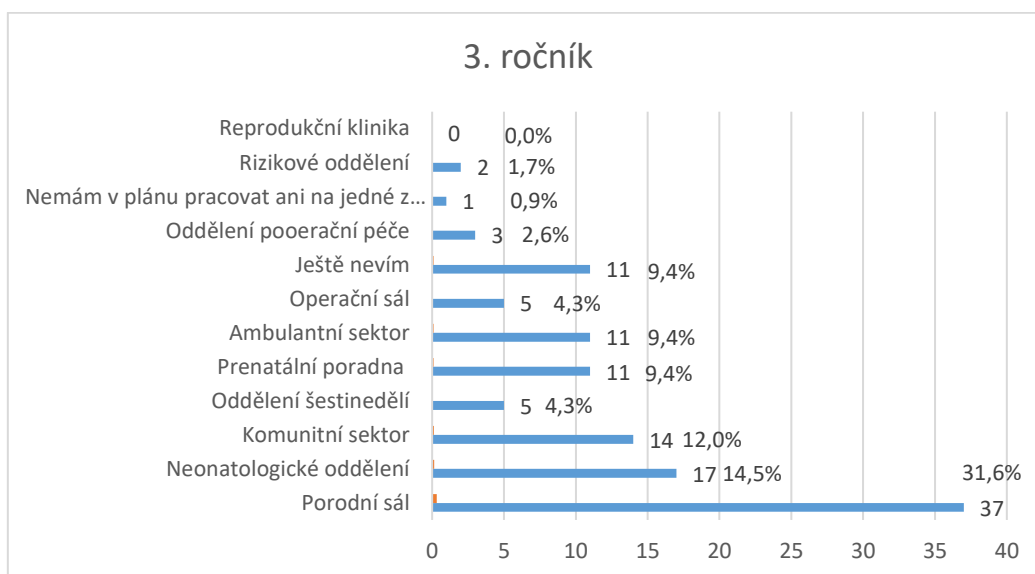
Graf 20: *Preference pracovišť: druhý ročník*

Dotazník byl celkem vyplněn 57 respondenty z 2. ročníku porodní asistence a nahromáždilo se 145 odpovědí (100 %). Pro rozšiřující graf k otázce č. 14 stále platí výběr z více možností a možnost volného vyjádření. Stejně jako u 1. ročníku byl i pro respondenty z 2. ročníku nejvíce atraktivní porodní sál, který byl vybrán celkově 39x (26,9 %). O neonatologické oddělení byl projevěn zájem celkem 29x (20 %). Komunitní sektor byl uveden 19x (13,1 %) a oddělení šestinedělí 18x (12,4 %). Možnost prenatální poradny byla vybrána celkem 12x (8,3 %) a možnost ambulantního sektoru 11x (7,6 %). Operačním sál byl zvolen 6x (4,1 %). Možnost „*Ještě nevím*“ byla zvolena 7x (4,8 %). O oddělení pooperační péče byl projevěn zájem 2x (1,4 %). Reprodukční kliniku jako budoucí místo pracoviště by volil 1 respondent (0,7 %). O oddělení rizikového těhotenství neprojevil nikdo z druhého ročníku zájem (0 %).

- **Porovnání napříč ročníky:**

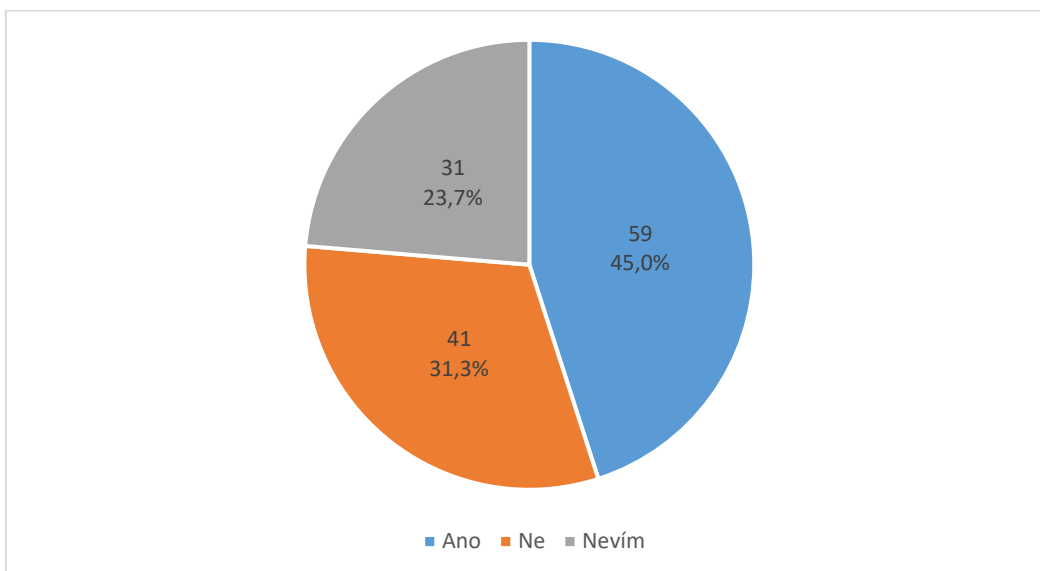
Graf 21: Preference pracovišť: třetí ročník

Dotazník byl celkem vyplněn 50 respondenty z 3. ročníku a nashromáždilo se od nich 117 odpovědí. Stejně jako u otázky č. 14, platí i u rozšiřujícího grafu pro 3. ročník možnost výběru z více odpovědí a volné odpovědi. I mezi respondenty 3. ročníku byl vyjádřen výrazný zájem o porodní sál, a to přesně 37x (31,6 %). Možnost neonatologického oddělení byla vybrána 17x (14,5 %) a oblast komunitního sektoru 14x (12 %). Oddělení šestinedělí bylo uvedeno pouze 5x (4,3 %). Stejného počtu označení se dočkaly možnosti prenatální poradny a ambulantního sektoru, a to přesně o počtu označení 11 (9,4 %) pro každou z možností. V době sběru dat si nebylo 11 respondentů (9,4 %) jisto, na kterém oddělení chtějí po ukončení studia pracovat. Operační sál byl zvolen 5x (4,3 %) a oddělení pooperační péče 3x (2,6 %). Oddělení rizikového těhotenství bylo označeno celkově 2x (1,7 %). Pouze 1x (0,9 %) bylo uvedeno, že respondent nemá v plánu pracovat ani na jednom z uvedených míst pracovišť. O reprodukční kliniku neprojevil zájem nikdo z respondentů 3. ročníku (0 %).

Otázka č. 15: Máte po ukončení bakalářského studia zájem o navazující studium?

Graf 22: Navazující studium

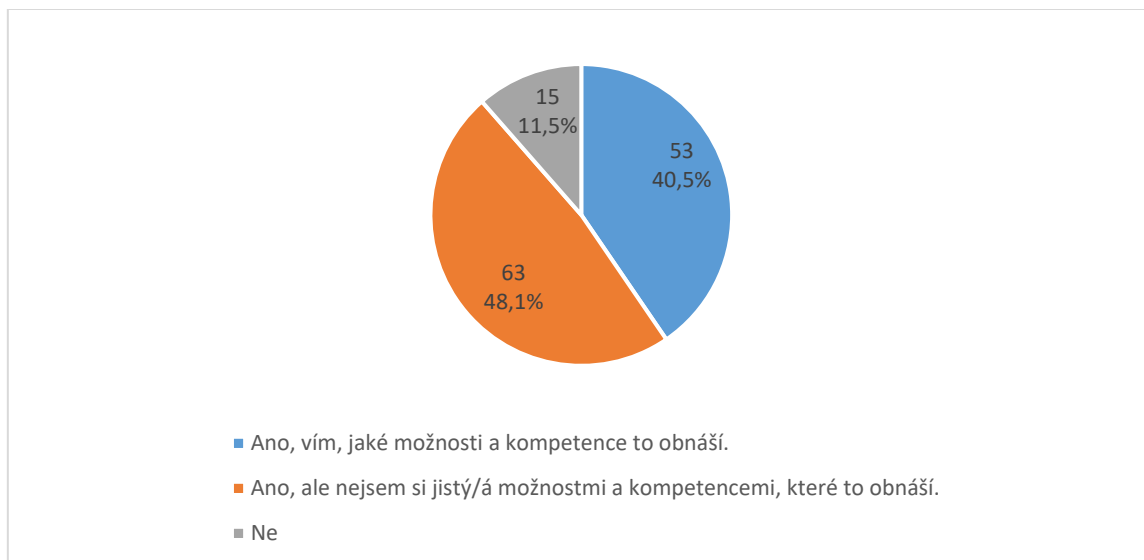

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu respondentů $N = 131$ (100 %) má 59 (45 %) zájem o navazující studium. Oproti tomu 41 respondentů (31,3 %) udalo, že nemá v plánu pokračovat magisterským studiem. Poslední skupinu tvořilo 31 respondentů (23,7 %), kteří uvedli, že zatím neví, zda budou pokračovat v magisterském studiu.

- **Pokud chcete dál studovat, máte přehled, jaké specializace jsou pro porodní asistentku v nabídce?**

Graf 23: Přehled o možnostech navazujícího studia

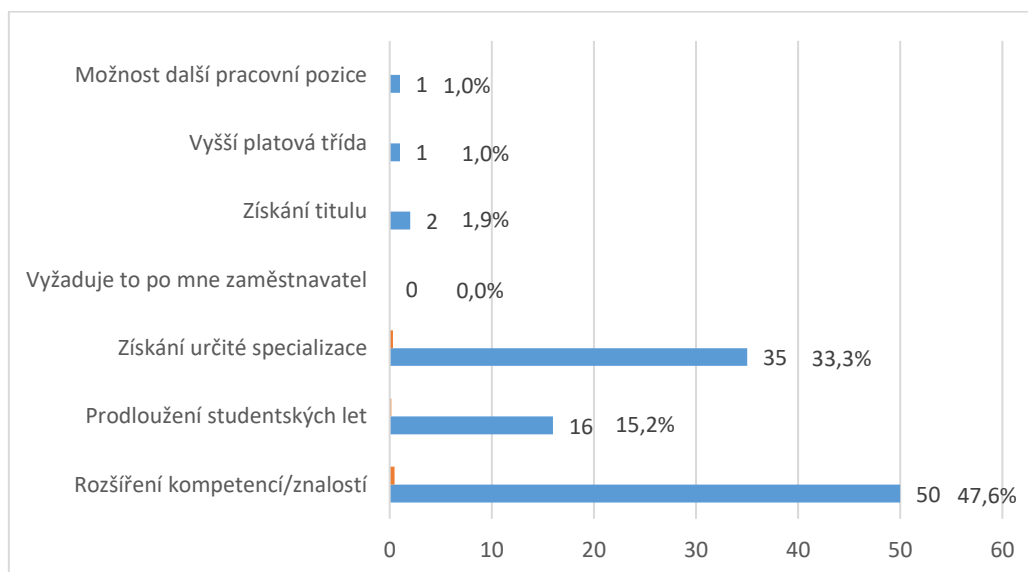

Zdroj: vlastní

Otázka č. 15 byla doplněna rozšiřující otázkou, která se zobrazila pouze těm respondentům, kteří v otázce č. 15 uvedly, že mají zájem o navazující studium. Celkově byla podotázka vyplněna 59 respondenty (100 %), přičemž 23 respondentů (39 %) slyšelo o možnostech navazujícího studia ve škole a 35 (59,3 %) si dělalo průzkum možností samo. Pouze 1 respondent (1,7 %) uvedl, že neví, které specializace jsou pro porodní asistentku v nabídce.

- **Pokud chcete dál studovat, jaká je Vaše motivace?**

Graf 24: Motivace k navazujícímu studiu

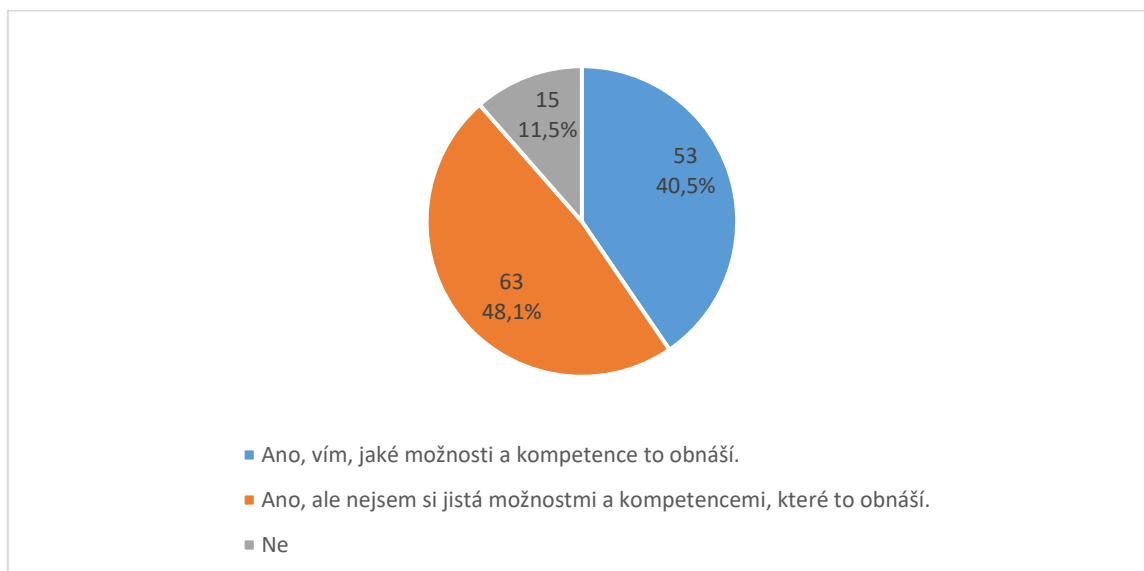
Zdroj: vlastní

Otázka č.15. byla doplněna o další rozšiřující otázku, která byla opět zobrazena pouze těm respondentům, kteří uvedli v otázce č. 15, že mají zájem o navazující studium. Podotázka zkoumá, co je motivací studentek k podání přihlášky na školy umožňující navazující studium porodních asistentek. Respondenti měli možnost vybrat více odpovědí. Otázku zodpovědělo 59 respondentů a celkem bylo nashromážděno 105 odpovědí (100 %). Celkem 50x (47,6 %) byla vybrána možnost „rozšíření kompetencí/znalostí“, 35x (33,3 %) „získání určité specializace“ a 16x (15,2 %) „prodloužení studentských let“. Ani jeden z respondentů nezvolil možnost „Vyžaduje to po mně zaměstnavatel“ (0 %). Možnost „získání titulu“ byla označena 2x (1,9 %) a poslední dvě možnosti zmiňující vyšší platovou třídu a více pracovních možností byly obě zvlášť označeny 1x (1 %).

Otázka č.16: Slyšel/a jste o zakládání center porodní asistence v ČR?

Graf 25: Povědomí o CPA v ČR

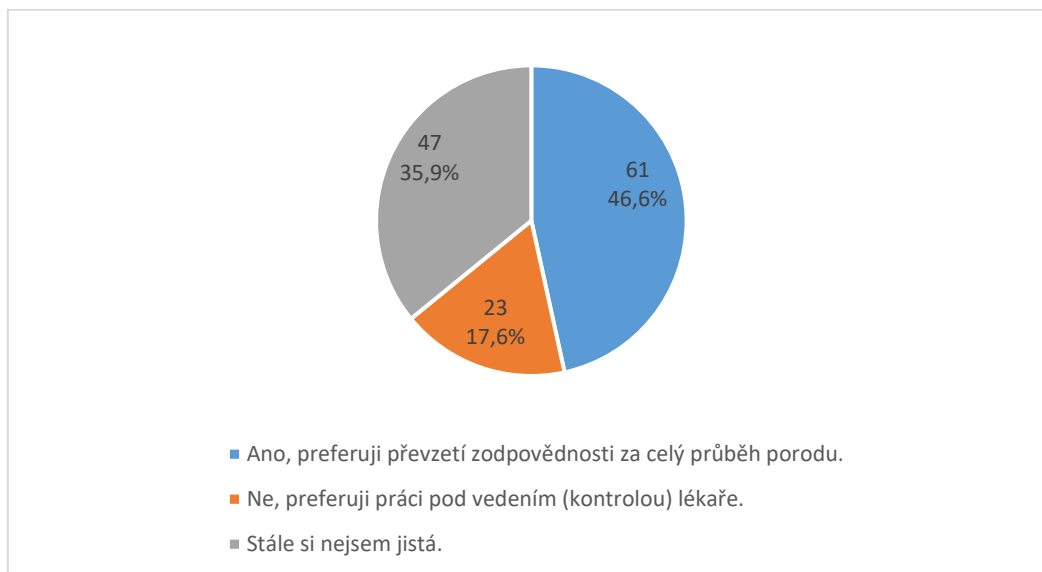

Zdroj: vlastní

Na otázku, zda respondenti slyšeli o zakládání center porodní asistence, odpovědělo celkově 131 respondentů (100 %). Skupina 63 dotazovaných (48,1 %), že již pojem někdy zaslechli, ale nevybavují si, jaké kompetence ho přesně obnáší. Pojem a jeho kompetence jsou známy 53 respondentům (40,5 %). Z celkového počtu 132 respondentů (100 %) 15 (11,5 %) uvedlo, že o pojmu „*centrum porodní asistence*“ nikdy předtím neslyšelo.

Otázka č. 17: Chtěl/a byste Vy jako budoucí porodní asistentka převzít kompetenci celkového vedení fyziologického porodu a využívat těchto možností?

Graf 26: Převzetí kompetencí v rámci CPA

Zdroj: vlastní

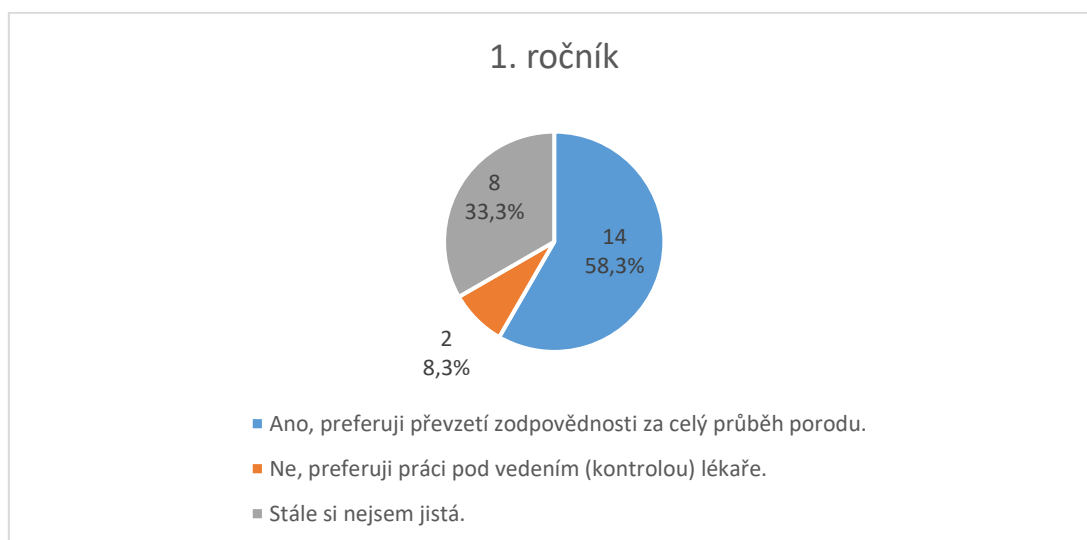
K otázce č. 17 bylo přiloženo vysvětlení pojmu centra porodní asistence:

„CPA nabízí respekt k přání těhotné a rodící ženy, podporu přirozeného porodu, individuální přístup a příjemné prostředí při zachování vysoké odbornosti a bezpečí. Předporodní péče a porod v CPA probíhá pod vedením porodní asistentky. CPA má jasně definována kritéria pro situace u porodu, k nimž je volán trvale dostupný lékař. Díky umístění CPA přímo v prostorách porodního sálu je pro matku i novorozence zajištěna možnost okamžitého řešení případných komplikací a kdykoliv je k dispozici konzultace lékaře.“ (FN Bulovka, 2019).

Z celkového počtu 131 respondentů (100 %) 61 (46,6 %) uvedlo, že preferuje převzetí zodpovědnosti za celý průběh porodu. Naopak 23 respondentů (17,6 %) nepreferuje převzetí veškeré zodpovědnosti a upřednostňuje práci pod vedením lékaře. Zbýlých 47 respondentů (35,9 %) zodpovědělo, že si zatím nejsou jisti preferencí osoby, která porod vede.

- **Porovnání napříč ročníky:**

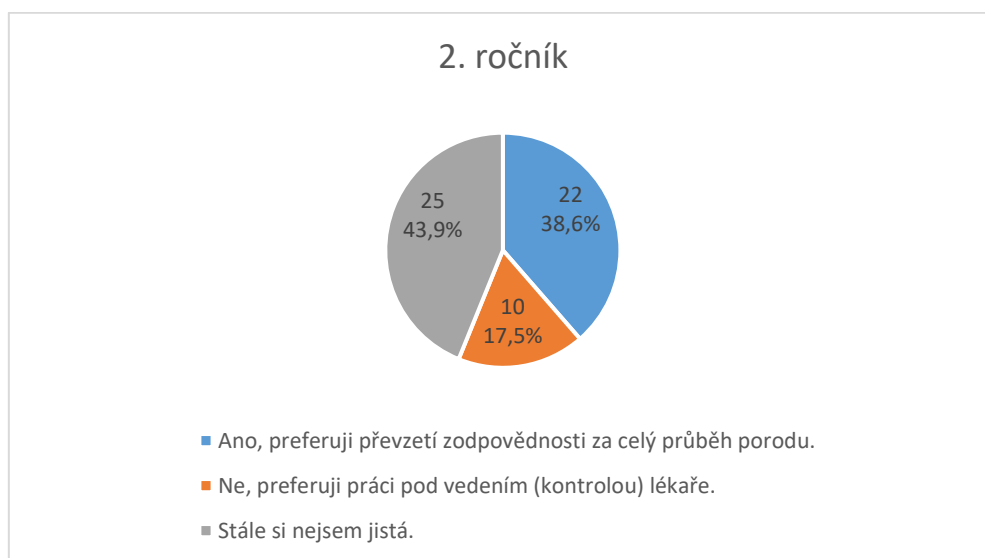
Graf 27: Převzetí kompetencí v rámci CPA: první ročník

Pro otázku č. 17. byly zvlášť vytvořeny rozšiřující grafy pro porovnání odpovědí napříč ročníky. Dotazník celkově vyplnilo 24 respondentů z 1. ročníku (100 %). Možnost „*Ano, preferuji převzetí zodpovědnosti za celý průběh porodu.*“ zvolilo 14 respondentů (58,3 %). Svým názorem si nebylo jisto 8 respondentů (33,3 %). Poslední skupina o počtu 2 respondentů (8,3 %) by preferovalo práci pod vedením lékaře.

- **Porovnání napříč ročníky:**

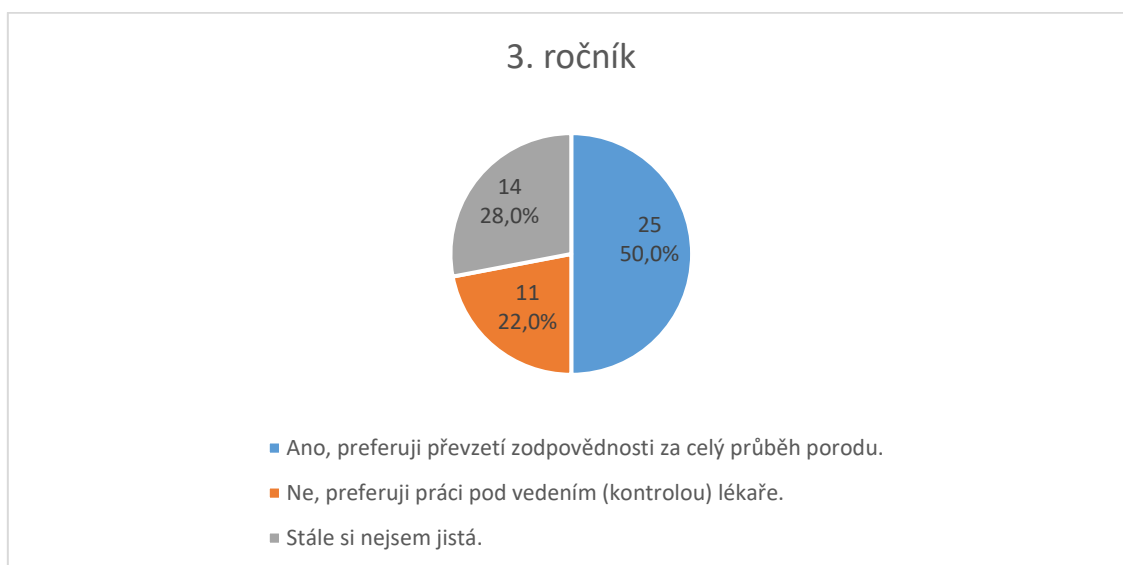
Graf 28: Převzetí kompetencí v rámci CPA: druhý ročník

Dotazník byl celkově vyplněn 57 respondenty (100 %) v té době studujících 2. ročník porodní asistence. Z 2. ročníku by preferovalo 22 respondentů (38,6 %) převzetí veškeré zodpovědnosti za celý průběh porodu. Naopak 10 respondentů (17,5 %) by radši pracovalo pod vedením lékaře a 25 respondentů (43,9 %) si svým rozhodnutím stále nebyli jisti.

- **Porovnání napříč ročníky:**

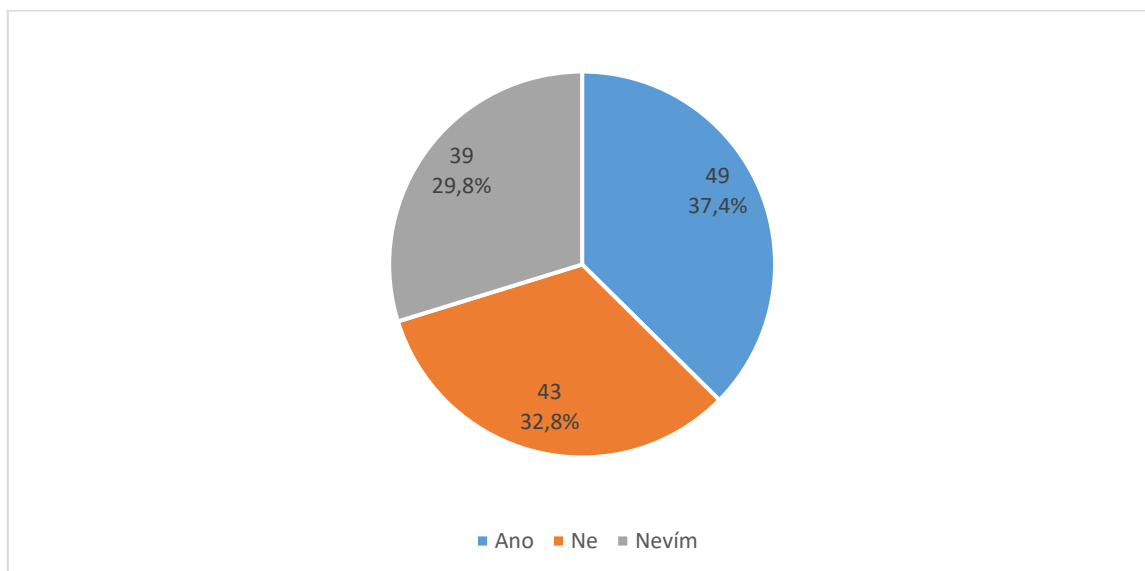
Graf 29: Převzetí kompetencí v rámci CPA: třetí ročník

Celkem 50 respondentů (100 %) bylo z 3. ročníku studia porodní asistence. Polovina z nich, tedy 25 respondentů (50 %) by preferovalo převzetí veškeré zodpovědnosti za celý průběh porodu. Naopak 11 z nich (22 %) by radši pracovalo pod vedením lékaře. Poslední skupina byla tvořena 14 respondenty (28 %), kteří si svým rozhodnutím nebyli jisti.

Otázka č. 18: Kdyby byla ta možnost, šel/šla byste radši pracovat do zahraničí?

Graf 30: Možnost práce v zahraničí

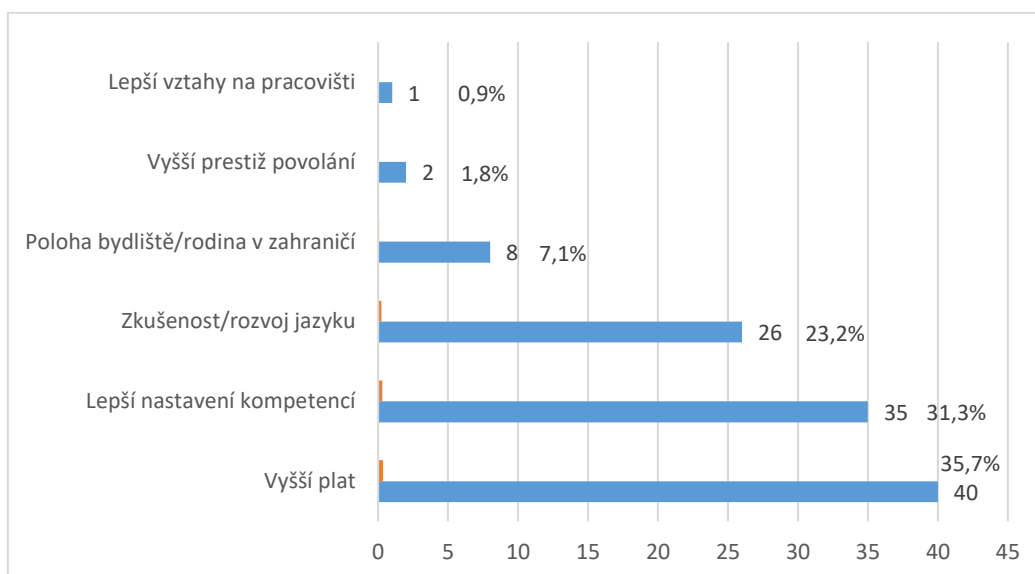

Zdroj: vlastní

Při otázce, zda mají respondenti zájem o výkon profese v zahraničí, uvedlo 49 (37,4 %) z nich, že ano, a to z celkového počtu $N = 131$ respondentů (100 %). Naopak 43 respondentů (32,8 %) odpovědělo, že se o práci porodní asistentky v zahraničí nezajímá. Skupina 39 respondentů (29,8 %) si v době sběru dat potřebných k výzkumu nebyla jistá, jestli je pro ně práce v zahraničí lákavou možností.

- **Pokud ano, jaký by byl pro Vás hlavní důvod?**

Graf 31: Motivace k práci v zahraničí

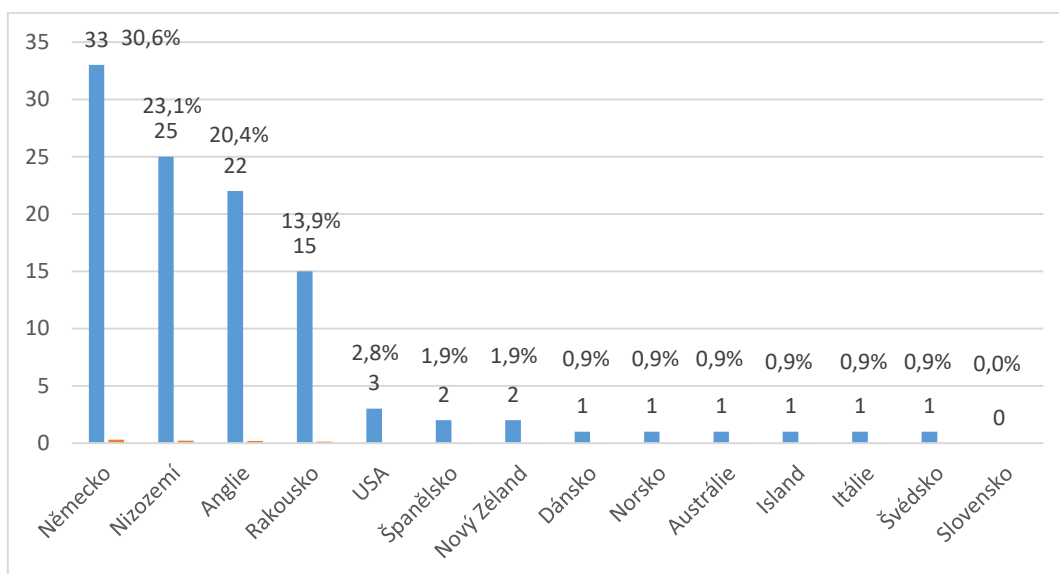

Zdroj: vlastní

Pro otázku č. 18 byla vytvořena rozšiřující otázka, která je zaměřena jen na ty respondenty, kteří v otázce č. 18 zvolili odpověď „ano“. Celkově otázku zodpovědělo 49 respondentů a nashromáždilo se 112 odpovědí (100 %). Jedná se o otázku, která umožňovala výběr z více možností a případné volné vyjádření. Nejčastější odpovědí na otázku, co motivuje respondenty k práci v zahraničí byla možnost „vyšší plat“, která byla označena 40 x (35,7 %). Velký ohlas měla i možnost odpovědi „lepší nastavení kompetencí“ a to přesně u 35x (31,3 %). Motivací bylo 26x (23,2 %) rozvoj cizího jazyka. Celkem 8x (7,1 %) by byla práce v zahraničí pro respondenty výhodnější kvůli poloze bydliště či výskytu rodiny, která se již v zahraničí vyskytuje nebo je poblíž. Celkem 2x (1,8 %) bylo uvedeno, že k práci v zahraničí motivuje respondenty vyšší prestiž povolání v cizích zemích. Pouze 1x (0,9 %) byla uvedena odpověď, že od povolání v zahraničí respondent očekává lepší vztahy na pracovišti, a to především mezi lékaři a porodními asistentkami.

- **Pokud byste rád/a pracovně vycestovala, do jaké země?**

Graf 32: Preference zahraniční země

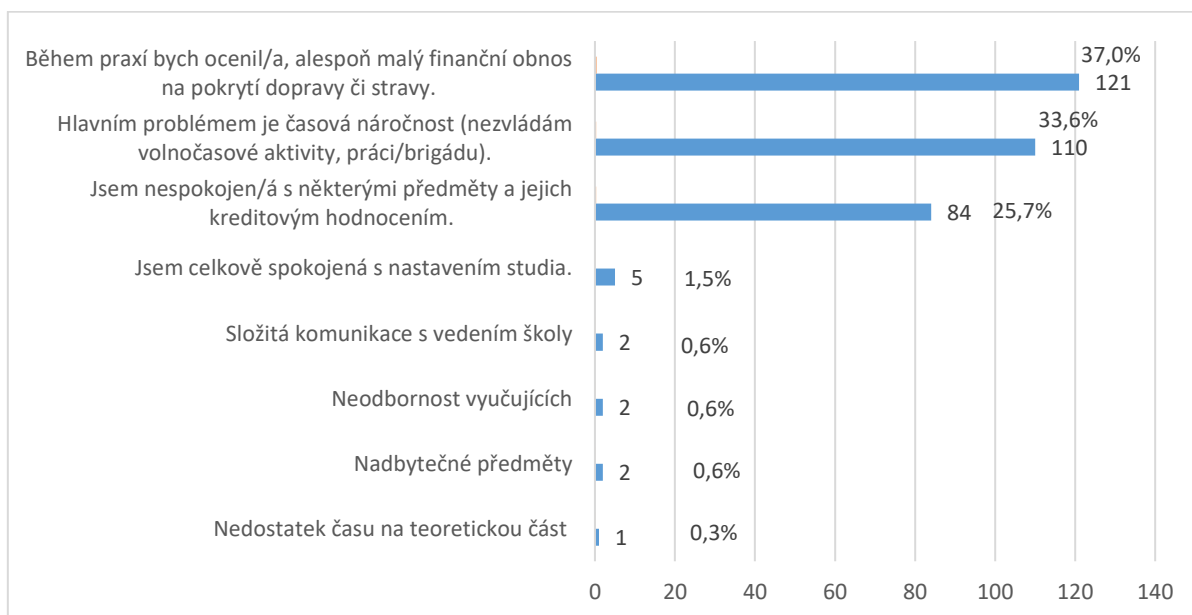
Zdroj: vlastní

Otázka 18. byla doplněna o rozšiřující otázku, jenž umožňuje výběr více odpovědí a možností se volně vyjádřit. Rozšiřující otázka byla určena pro ty respondenty, kteří v otázce č. 18 odpověděli, že by se zajímali o práci v zahraničí. Otázka byla zobrazena 49 respondentům a nashromáždilo se 108 odpovědí (100 %). Celkem 33x (30,6 %) by respondentům vyhovovala práce ve Spolkové republice Německo, 15x (13,9 %) bylo uvedeno, že by respondenti rádi pracovně vycestovali do Rakouska a 22x (20,4 %) byl projevěn zájem o práci ve Spojeném království. Velký zájem byl projevěn i o Nizozemí, které bylo označeno 25x (23,1 %). Spojené státy americké byly označeny 3x (2,8 %) a Španělsko 2x (1,9 %). Nový Zéland byl uveden 2x (1,9 %). Severské státy jako Norsko, Švédsko, Dánsko a Island měly každý zvlášť zastoupení o jednom označení (0,9 %). Též Austrálie a Itálie byly každá zvlášť uvedena 1x (0,9 %). Jediné Slovensko, které bylo jednou z nabízených možností mělo nulové zastoupení respondentů (0 %).

Otázka č. 19: Jak byste ohodnotil/a nastavení studia na Vaší škole? Co považujete za případný problém?

Graf 33: Negativní faktory studia porodní asistence

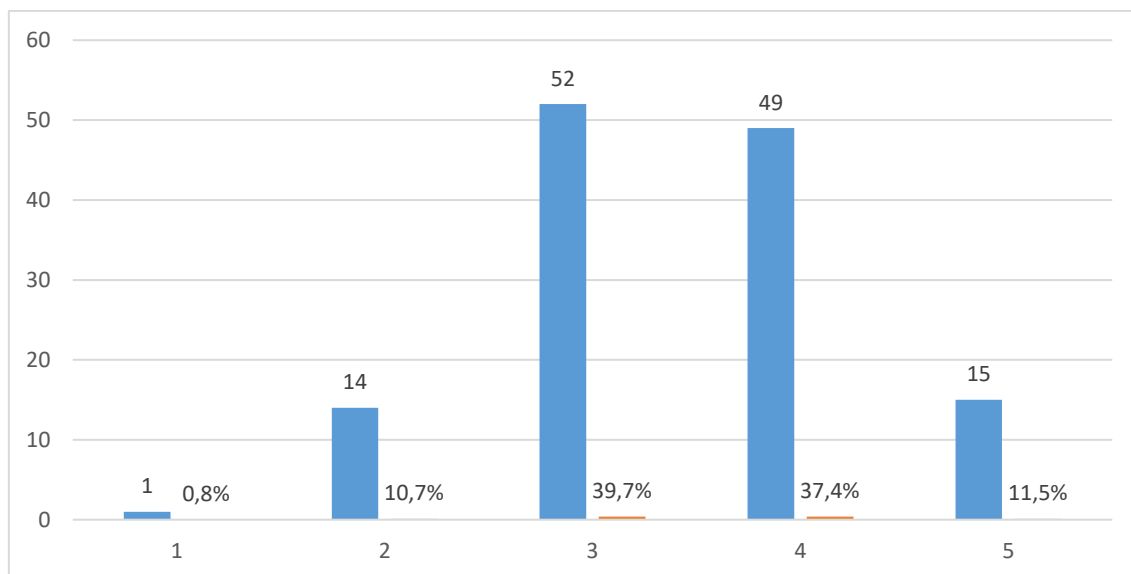

Zdroj: vlastní

Otázka č. 19 zkoumá, zda se v průběhu studia vyskytuje určitý negativní faktor, který by mohl negativně ovlivnit motivaci respondentů ke studiu. V otázce byl umožněn výběr z více odpovědí a případné volné vyjádření. Celkově bylo nashromážděno 327 odpovědí (100 %). Většinový podíl tvořila odpověď vztahující se na chybějící finanční obnos během praktické výuky, který by pokryl alespoň dopravu či stravu. Tato odpověď byla označena celkově 121x (37 %). Možnost, která se vyjadřuje k časové náročnosti studia byla označena 110x (33,6 %). Možnost „*Jsem nespokojen/á s některými předměty a jejich kreditovým hodnocením*“ byla označena celkem 83x (25,7 %). Pouze 5x (1,5 %) byla označena možnost, která vyjadřuje celkové spokojení s nastavením studia na jejich škole. U možnosti volného vyjádření byl 2x (0,6 %) vyjádřen názor, že pro respondenty je zatěžující složitá komunikace se školou a celkově 2x (0,6 %) došlo k vyjádření ohledně nespokojenosti s neodborností vyučujících. Celkem 2x (0,6 %) bylo negativně ohodnoceno množství nadbytečných předmětů. Pouze 1x se vyjádřil respondent, že mu období teoretické části výuky přijde časově nedostatečné na veškeré množství učiva.

Otázka č. 20: Máte pocit, že naučené teoretické znalosti ze školy uplatníte v praxi? Označte prosím na škále 1-5, kdy 1 znamená nejnižší možné hodnocení a 5 znamená nejvyšší možné hodnocení.

Graf 34: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi

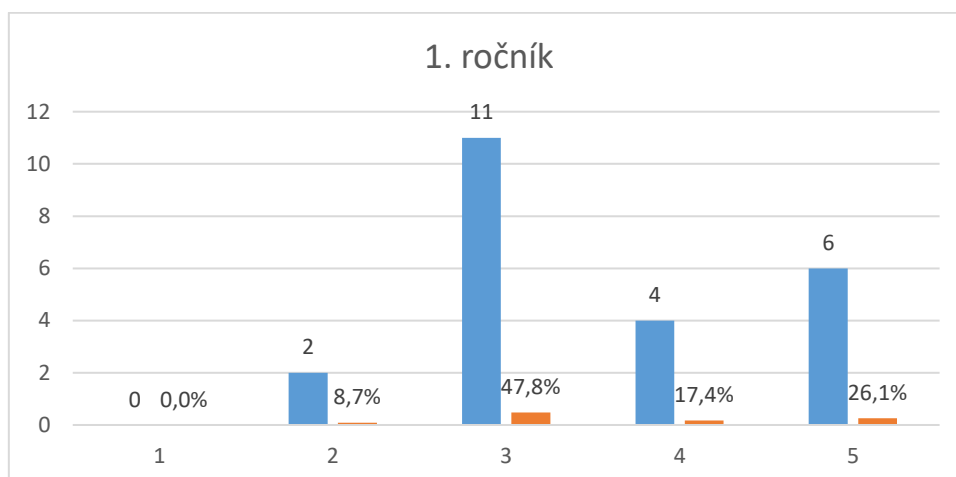

Zdroj: vlastní

V otázce č. 20 byli respondenti dotázáni, zda se domnívají, že naučené teoretické znalosti ze školy následně uplatní v praxi. Odpověď byla vyznačena na škále od jedné do pěti, přičemž číslo 1 označuje nejnižší možné hodnocení a číslo 5 nejvyšší možné hodnocení. Na otázku odpověděl počet $N = 131$ respondentů (100 %). Celkově 52 respondentů (39,7 %) odpovědělo hodnocením 3. Skupina o počtu 49 respondentů (37,4 %) ohodnotila užití teoretických znalostí v praxi číslem 4. Číslem 5 ohodnotilo užití teoretických znalostí 15 respondentů (11,5 %) a číslem 2 14 respondentů (10,7 %). Pouze 1 respondent (0,8 %) uvedl, že hodnotí získané teoretické znalosti jako neuplatnitelné v praxi.

- **Porovnání napříč ročníky:**

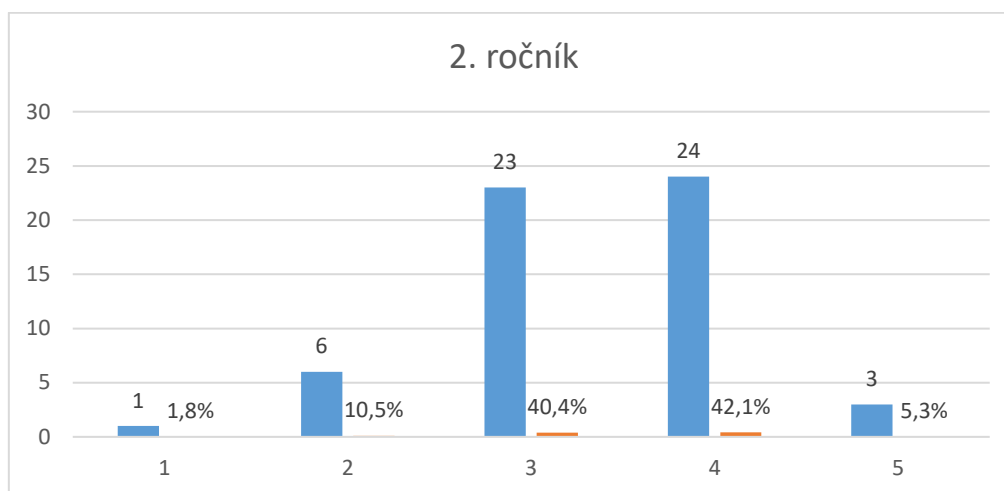
Graf 35: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi: první ročník

Pro otázku č. 20 byly vytvořeny rozšiřující grafy zaměřující se na jednotlivé ročníky, pro bližší popis otázky. Celkový počet respondentů z 1. ročníku představoval číslo 24 (100 %). Většinový podíl tvořilo 11 respondentů (47,8 %), kteří ohodnotili užití teoretických znalostí v praxi číslem 3, který představuje průměrné užití znalostí. Druhou nejvíce početnou skupinou byla skupina o počtu 6 respondentů (26,1 %), kteří otázku vyhodnotili číslem 5, tedy nejlepší možné hodnocení. Číslem 4 ohodnotili užití teoretických znalostí 4 respondenti (17,4 %). Skupina 2 respondentů (8,7 %) vyhodnotila otázku číslem 2. Nikdo (0 %) z respondentů prvního ročníku neohodnotil užití teoretických znalostí v praxi jako nepoužitelné, tedy číslem 1.

- **Porovnání napříč ročníky:**

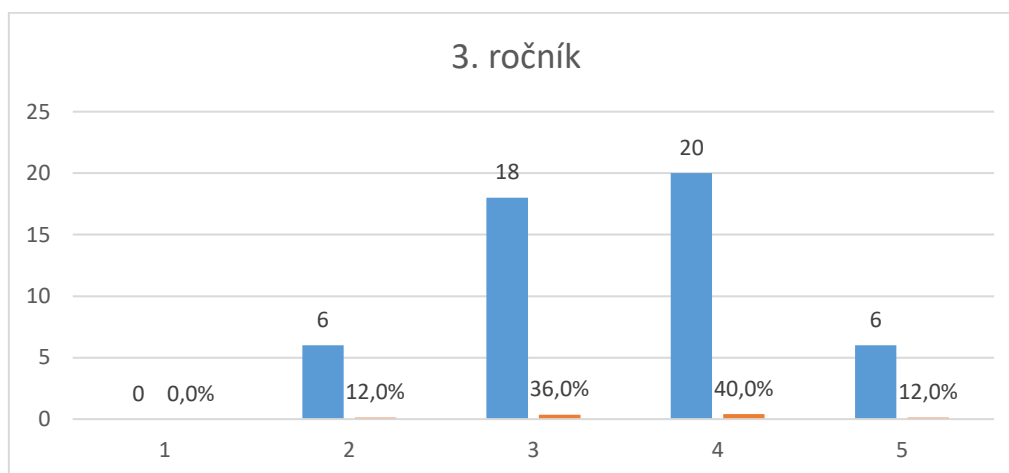
Graf 36: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi: druhý ročník

Celkové množství respondentů z 2. ročníku představovalo 57 respondentů (100 %). Hodnocení číslo 3 vybralo 23 respondentů (40,4 %) a hodnocení číslo 4 bylo vyhodnoceno 24 respondenty (42,1 %). Množství o počtu 6 respondentů (10,5 %) odpovídá hodnocení čísla 2. Celkově 3 respondenti (5,3 %) uvedli, že vnímají získané teoretické znalosti, jako za plně využitelné během praxe, tedy odpověď vyhodnotili číslem 5. Pouze 1 z respondentů (1,8 %) druhého ročníku ohodnotil otázku číslem 1, které představuje nejhorší možné hodnocení.

- **Porovnání napříč ročníky:**

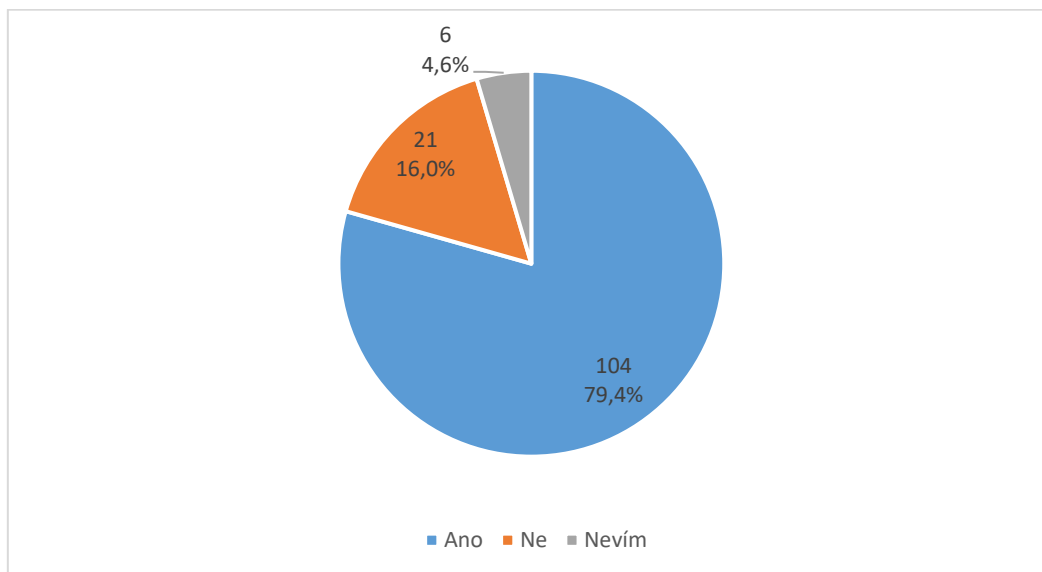
Graf 37: Uplatnění teoretických znalostí při odborné zdravotnické praxi: třetí ročník

Dotazník byl celkově vyplněn 50 respondenty (100 %), kteří v době vyplňování dotazníku byli studenty 3. ročníku porodní asistence. Největší množství představoval počet o 20 respondentech (40 %), kteří vyhodnotili užítí teoretických znalostí ze školy číslem 4. Skupina 18 respondentů (36 %) vyhodnotila otázku číslem 3, který představuje průměr. Hodnocení číslem 2 a 5 měly stejné zastoupení respondentů o počtu 6 (12 %). Nikdo z respondentů 3. ročníku nevybral hodnocení číslo 1.

Otázka č. 21: Škola Vám umožňuje dostatečný výběr míst pro výkon zdravotnické praxe?

Graf 38: Dostatečný výběr míst pro výkon zdravotnické praxe

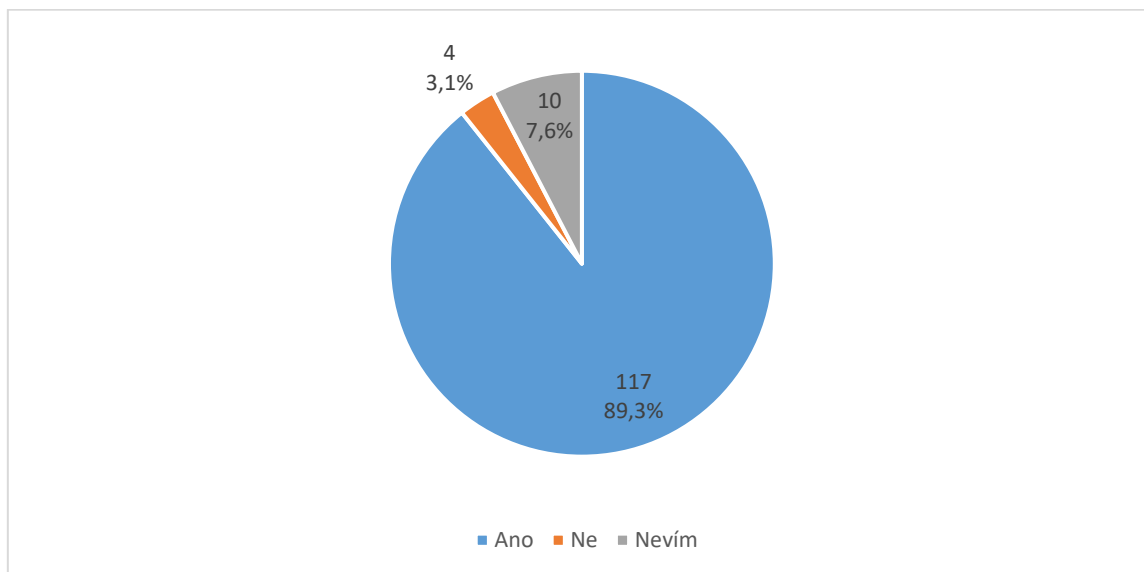

Zdroj: vlastní

Otázka č. 21 zkoumá, zda respondenti vnímají výběr míst pro výkon zdravotnické praxe od školy pozitivně či negativně. Celkový počet odpovědí byla hodnota $N = 131$ (100 %). Většinový podíl o počtu 104 respondentů (79,4 %) hodnotí výběr míst pro výkon zdravotnické praxe jako dostatečný. Naopak 21 respondentů (16 %) uvedlo, že vnímá místa pro výkon praxe nabízená školou jako nedostatečné. Poslední skupina o počtu 6 respondentů (4,6 %) odpověděla možností „nevím“.

Otázka č. 22: Možnost zdravotnických praxí Vám dává dobrou představu o povolání porodní asistentky? Máte možnost posoudit, jak fungují jednotlivá pracoviště?

Graf 39: Představa o povolání prostřednictvím odborné zdravotnické praxe

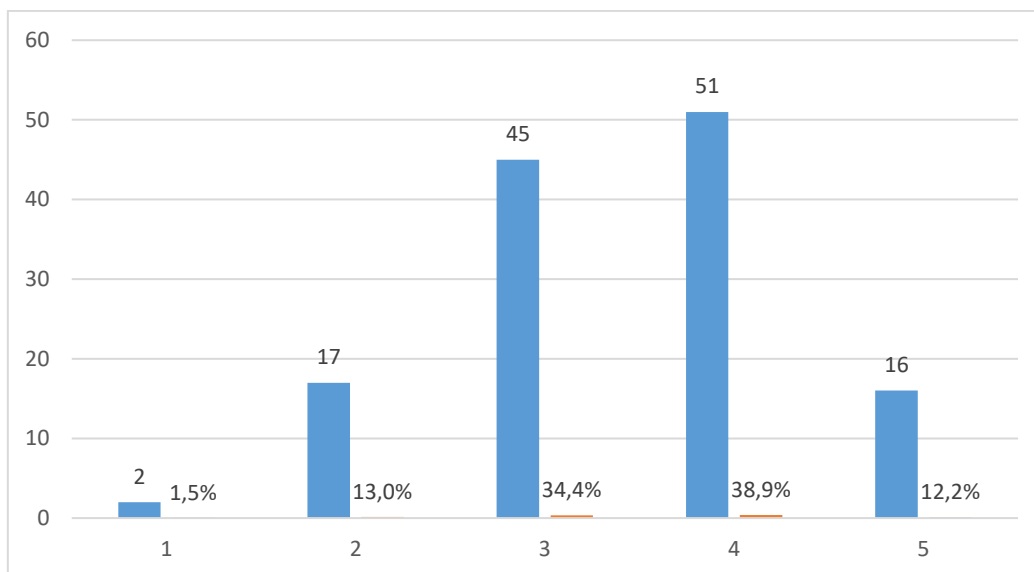

Zdroj: vlastní

Celkový počet odpovědí představoval hodnotu $N = 131$ (100 %). Většinový podíl respondentů o počtu 117 (89,3 %) se shoduje na tom, že možnost zdravotnické praxe jim dává dobrou představu o povolání porodní asistentky. Celkový počet 10 respondentů (7,6 %) uvedlo, že si nejsou jisti, zda jim dosavadní zdravotnická praxe umožňuje dostatečný pohled na obsah práce porodní asistentky. Pro 4 respondenty (3,1 %) nepředstavuje odborná zdravotnická praxe dostatečný náhled do povolání.

Otázka č. 23: Jakou máte zkušenost se zdravotnickým personálem (porodní asistentky, zdravotní sestry) v praxi v komunikaci a spolupráci s Vámi? Ohodnoťte na škále od 1-5, kdy 1 znamená nejnižší možné hodnocení a 5 znamená nejvyšší možné hodnocení.

Graf 40: Zkušenost se zdravotnickým personálem

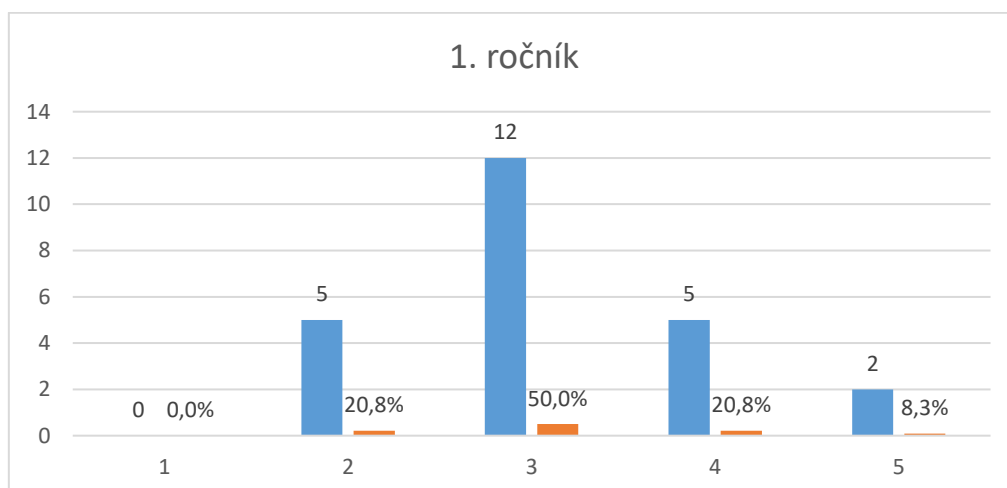
Zdroj: vlastní

V otázce č. 23 respondenti hodnotí na škále od 1 do 5 své dosavadní zkušenosti se zdravotnickým personálem (porodními asistentkami a zdravotními sestrami). Číslem 1 je na škále označena nejhorší možné hodnocení a číslem 5 nejlepší možné hodnocení. Na otázku odpovědělo celkově 131 respondentů (100 %). Celkově 51 respondentů (38,9 %) ohodnotila své dosavadní zkušenosti nadprůměrně číslem 4. Možnost číslo 3 zvolilo 45 respondentů (34,4 %) a 17 respondentů (13 %) možnost číslo 2. Nejlepší ohodnocení číslem 5 označilo 16 respondentů (12,2 %). Skupina 2 respondentů (1,5 %) ohodnotily svou zkušenost při práci se zdravotnickým personálem jako velmi negativní, tedy nejnižším možným ohodnocením číslem 1.

- **Porovnání napříč ročníky:**

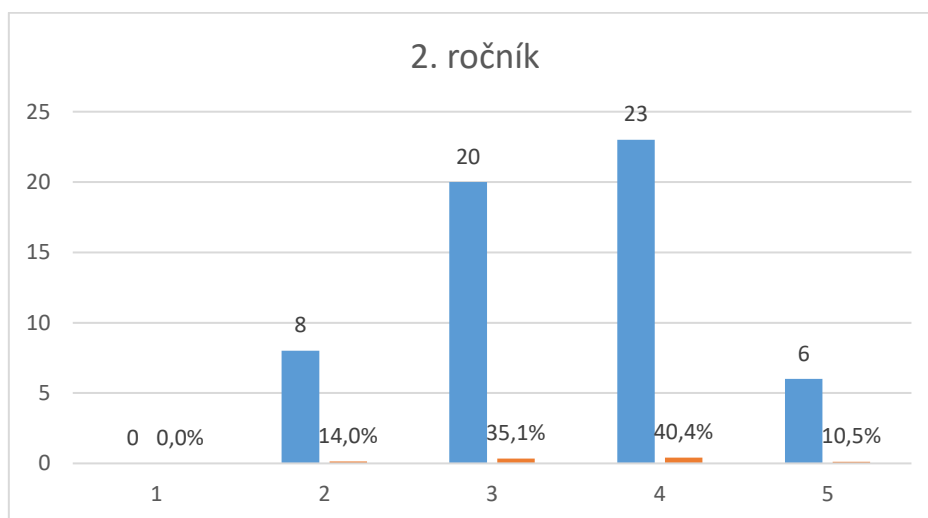
Graf 41: Zkušenost se zdravotnickým personálem: první ročník

Pro otázku č. 23 byly vytvořeny zvlášť rozšiřující grafy zaměřující se na jednotlivé ročníky. Dotazník byl celkově vyplněn 24 respondenty (100 %) studujícími 1. ročník oboru porodní asistence. Z celkového množství respondentů 1. ročníku 12 (50 %) vybralo odpověď číslo 3, tedy průměrné hodnocení. Hodnocení číslem 2, které vyjadřuje spíše negativní zkušenost se zdravotnickým personálem, vybralo 5 respondentů (20,8 %). Číslem 4, jenž vyjadřuje pozitivní zkušenost se zdravotnickým personálem, ohodnotilo 5 respondentů (20,8 %). Skupina 2 respondentů (8,3 %) ohodnotila zdravotnický personál číslem 5, tedy nejlepším možným hodnocením. Nikdo (0 %) z respondentů 1. ročníku nevybral číslo 1 vyjadřující nejhorší možnou odpověď.

- **Porovnání napříč ročníky:**

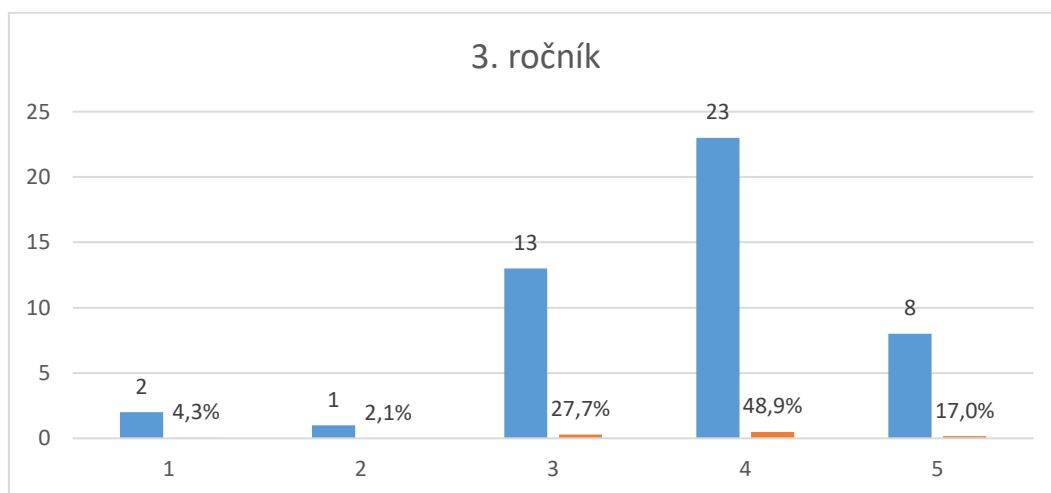
Graf 42: Zkušenost se zdravotnickým personálem: druhý ročník

Celkový počet 57 respondentů (100 %) představoval studenty 2. ročníku porodní asistence. Celkem 23 respondentů (40,4 %) ohodnotilo svou dosavadní zkušenost se zdravotnickým personálem číslem 4, které vyjadřuje nadprůměrné hodnocení. Dalších 20 respondentů (35,1 %) vyhodnotilo otázku číslem 3, tedy průměrem hodnotící škály. Skupina 8 respondentů (14 %) ohodnotila dosavadní zkušenost práce se zdravotnickým personálem číslem 2, tedy jako podprůměr. Na 6 respondentů (10,5 %) neměla práce se zdravotnickým personálem negativní dopad a ohodnotili svou zkušenost nejlepším možným hodnocením číslem 5. Nikdo (0 %) neohodnotilo zkušenost se zdravotnickým personálem nejhorším možným hodnocením číslem 1.

- **Porovnání napříč ročníky:**

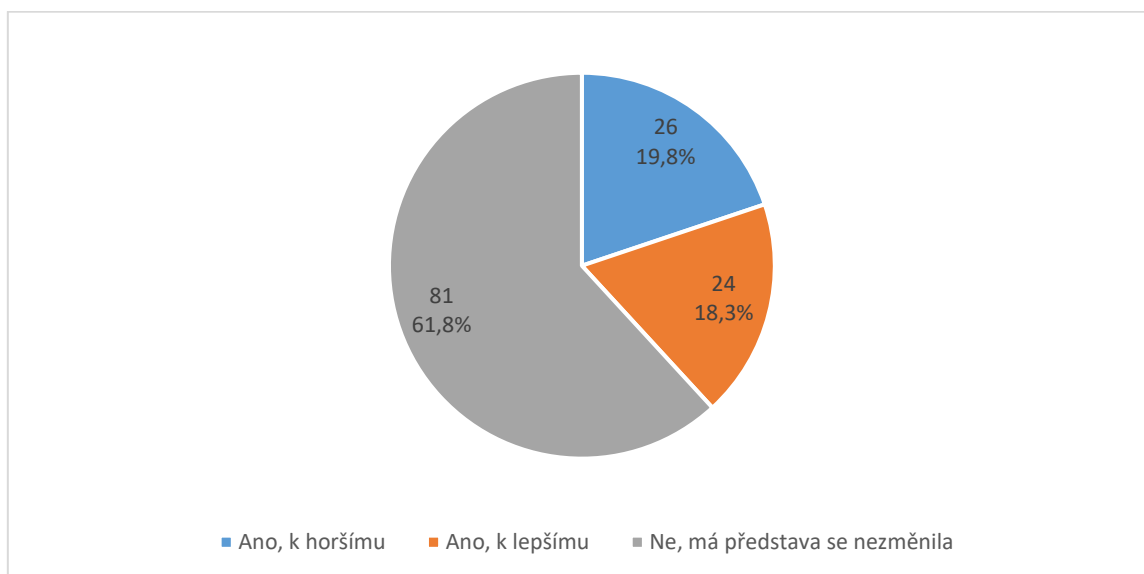
Graf 43: Zkušenost se zdravotnickým personálem: třetí ročník

Respondenti z 3. ročníku představovali počet 50 (100 %). Celkově 23 z nich (48,9 %) vnímá svou dosavadní zkušenost se zdravotnickým personálem jako nadprůměrně pozitivní. Skupina 13 respondentů (27,7 %) vyhodnotila svou zkušenost průměrem číslem 3. Nejlepším možným hodnocením, tedy číslem 5, vyhodnotilo 8 respondentů (17 %) 3. ročníku porodní asistence. Hodnocení číslo 2 vybral 1 respondent (2,1 %). Velký negativní vliv zkušenosti se zdravotnickým personálem uvedli 2 respondenti (4,3 %).

Otázka č. 24: Změnila se Vaše představa o profesi porodní asistentky po výkonu praxe ve zdravotnickém zařízení?

Graf 44: Změna představy o profesi

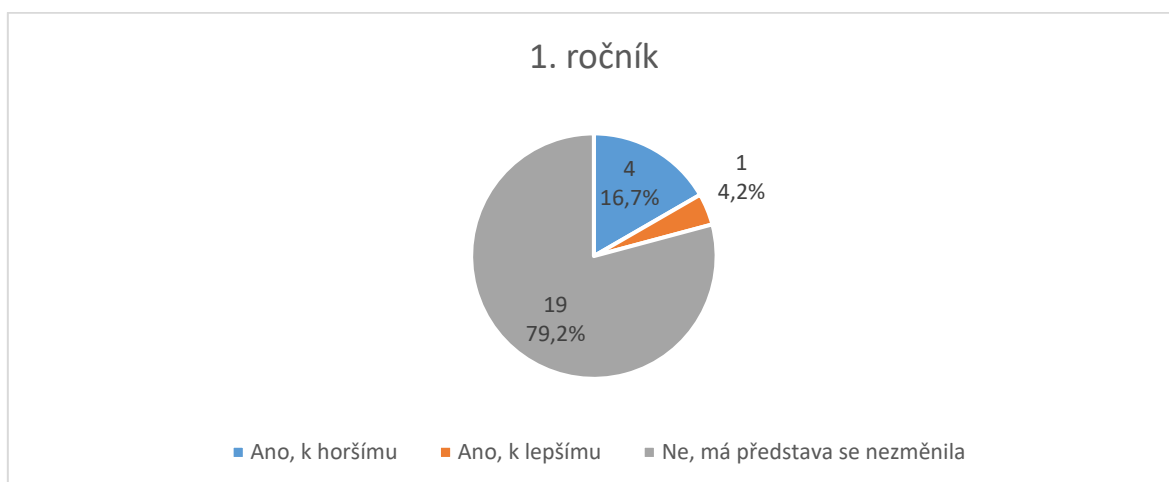

Zdroj: vlastní

Otázka č. 24 se zaměřuje na zjištění, zda se u respondentů v průběhu studia oboru porodní asistence změnil pohled na toto povolání ve srovnání s jejich prvotními představami. Na otázku celkově odpovědělo 131 respondentů (100 %). Pro 81 respondentů (61,8 %) se představa o povolání nezměnila. Skupina 24 respondentů (18,3 %) uvedla, že jejich představy byly změněny k lepšímu po výkonu zdravotnické praxe ve zdravotnickém zařízení. Naopak 26 respondentů (19,8 %) označilo odpověď, že se jejich představy po zkušenosti z odborných praxí změnilo k horšímu.

- **Porovnání napříč ročníky:**

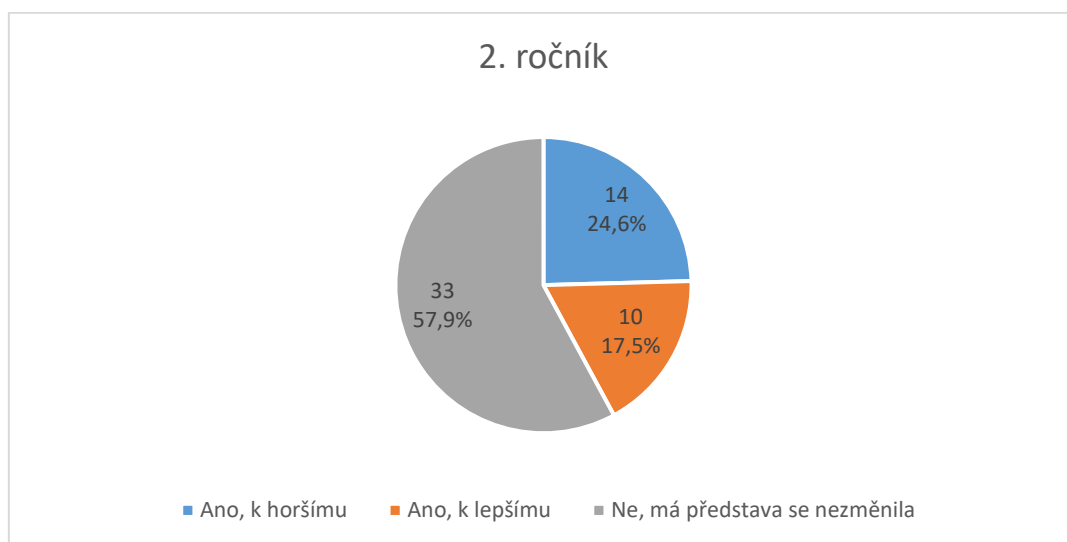
Graf 45: Změna představy o povolání oproti prvotnímu očekávání: první ročník

Otázka č. 24 byla doplněna o rozšiřující grafy, které se zaměřují na bližší popis odpovědi napříč ročníky. Z 1. ročníku vyplnilo dotazník celkově 24 respondentů (100 %). Celkově 19 (79,2 %) z nich uvedlo, že se jejich představa nezměnila. Skupina 4 respondentů (16,7 %) uvedla, že se jejich představa změnila k horšímu. Pouze 1 respondent (4,2 %) z 1. ročníku uvedl, že se jeho představa o povolání porodní asistentky změnila k lepšímu.

- **Porovnání napříč ročníky:**

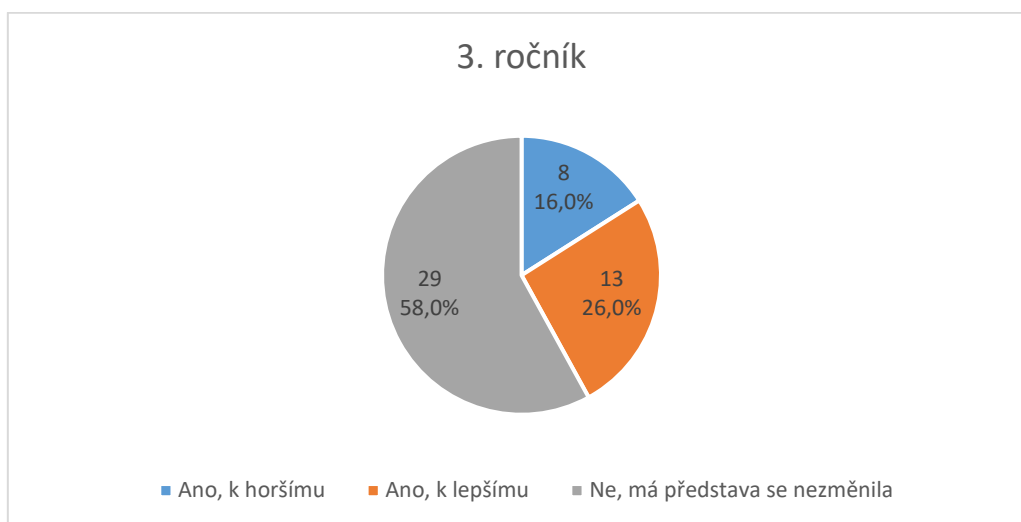
Graf 46: Změna představy o profesi oproti prvotnímu očekávání: druhý ročník

Dotazník byl celkově vyplněn 57 respondenty (100 %) studujícími 2. ročník porodní asistence. Množství o počtu 33 respondentů (57,9 %) uvedlo, že se jejich představa o povolání porodní asistentky nezměnila. Skupina 14 respondentů (24,6 %) odpovědělo, že se jejich představa o povolání změnila k horšímu. Poslední skupina o počtu 10 respondentů (17,5 %) odpověděla, že se jejich představa změnila k lepšímu.

- **Porovnání napříč ročníky:**

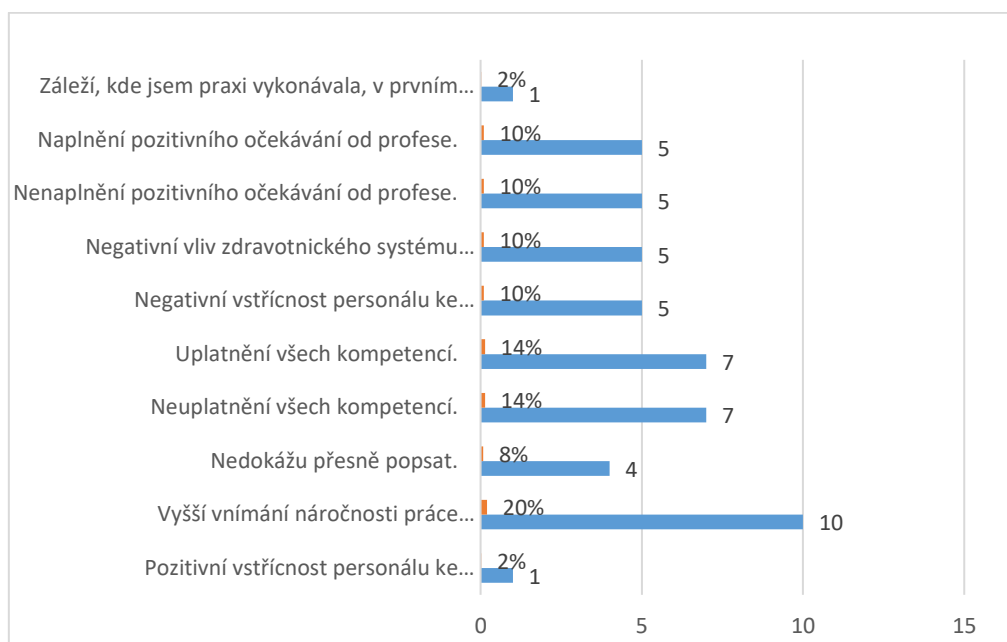
Graf 47: Změna představy o profesi oproti prvotnímu očekávání: třetí ročník

Celkově dotazník vyplnilo 50 respondentů 3. ročníku porodní asistence (100 %). Pro 29 respondentů (58 %) se představa o povolání porodní asistentky nezměnila. Naopak pro 13 respondentů (26 %) se představa o povolání změnila k lepšímu, než původně měli. Na druhé straně pak stála skupina 8 respondentů (16 %), kteří uvedli, že se jejich představa o povolání změnila k horšímu.

- **Pokud ano, jak přesně se změnila Vaše představa?**

Graf 48: Změna představy – příklad

Otázka č. 24 byla rozšířena o rozšiřující otázku zabývající se tím, jak přesně se změnila představa respondentů o povolání porodní asistentky. Podotázka byla určena pouze těm respondentům, kteří v otázce č. 24 vybrali možnost „ano, k lepšímu“ a „ano, k horšímu“. Respondentům byl umožněn volný typ odpovědi. Podotázka celkově obsahovala 50 odpovědí (100 %), ze kterých byly vytvořeny univerzální odpovědi a následně byly převedeny do grafového zobrazení. Celkem na otázku odpovědělo 51 respondentů (100 %). Nejpočetnější skupina byla o počtu 10 respondentů (20 %), kteří vyjádřili, že si díky zdravotnickým praxím více uvědomují náročnost povolání porodní asistentky. Celkově 7 respondentů (14 %) ohodnotilo negativně neuplatnění všech kompetencí, které jsou spojeny s povoláním porodní asistentky. Naopak to vnímá stejný počet 7 respondentů (14 %) kteří pozitivně hodnotí uplatnění všech kompetencí povolání porodní asistentky. Pro 5 respondentů (10 %) se změnila představa k horšímu, protože nebyly naplněny jejich prvotní pozitivního očekávání od profese. Naopak je to pro 5 respondentů (10 %), kteří vnímání profese ohodnotili pozitivně kvůli naplnění pozitivních představ o povolání porodní asistentky. Skupinu 5 respondentů (10 %) negativně ovlivnilo nastavení zdravotnického systému. Celkově 5 respondentů (10 %) se shodli v názoru, že jejich mínění o povolání byla negativně ovlivněna špatnou zkušeností při práci s nevstřícným personálem, případně vyhořelým personálem. Skupina 4 respondentů (8 %) nedokázala popsat, jak přesně se jejich představa změnila. Pouze 1 respondent (2 %) ...

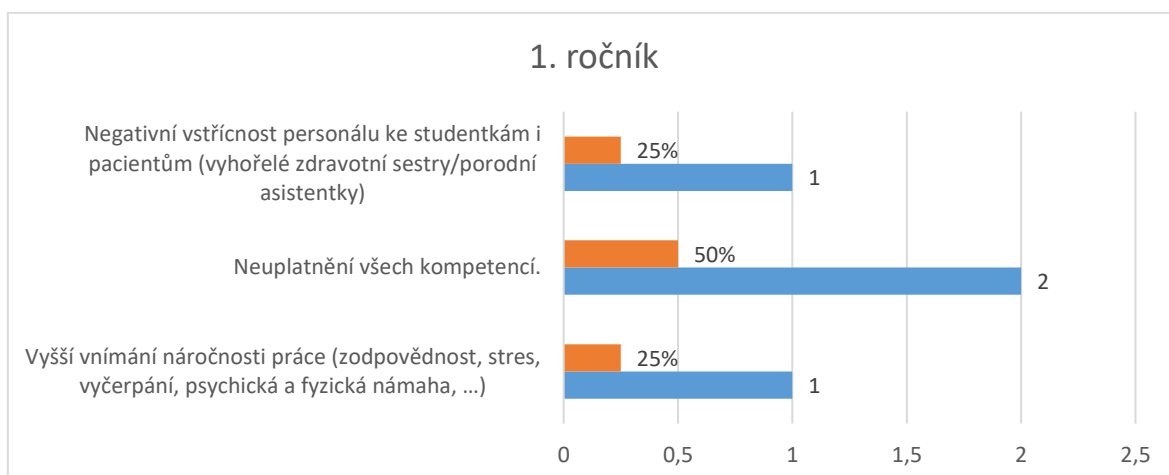

uvedl, že vstřícnost zdravotnického personál jak k pacientům, tak ke studentům pozitivně ovlivnila jeho mínění o povolání porodní asistentky.

Možnost *„Záleží, kde jsem praxi vykonávala, v prvním ročníku negativně, ale ve druhém a třetím na praxi v jiné porodnici se změnila pozitivně v rámci kompetencí a kolektivu.“* představuje plnou citaci jedné (2 %) z odpovědí respondenta 3. ročníku. Dle této odpovědi, lze říci, že pohled na povolání porodní asistentky z pohledu studenta je ovlivněn místem výkonu praxe, kolektivem a nastavením kompetencí na pracovišti.

- **Porovnání napříč ročníky:**

Graf 49: Změna představy – příklad: první ročník

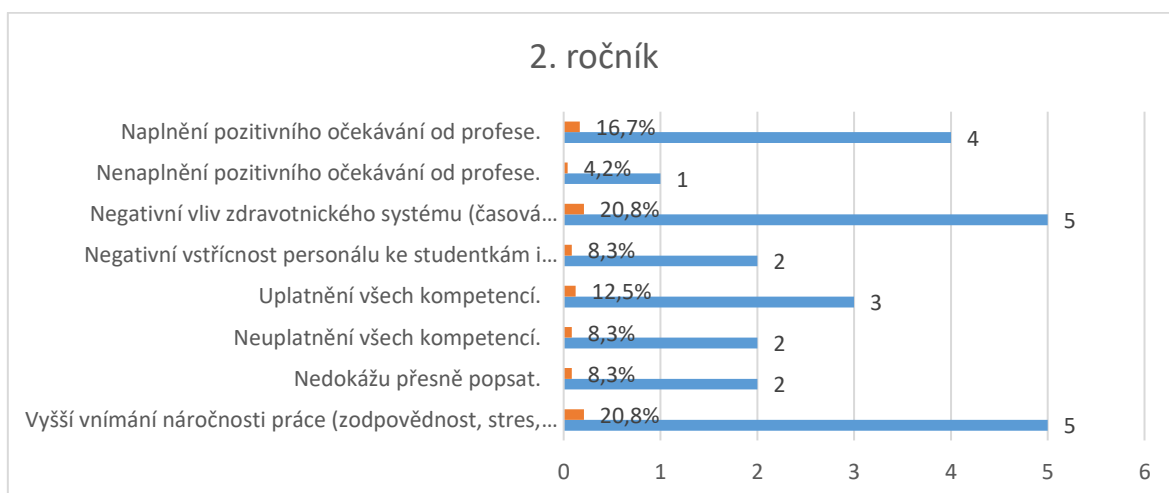

Pro bližší popis rozšiřující otázky spadající pod otázku č. 24 byly vytvořeny rozšiřující grafy zdůrazňující přesné faktory, které ovlivňují postoj studentů porodní asistence napříč ročníky. Podgrafy používají stejné univerzální odpovědi, které byly použity v předchozím grafu.

Z respondentů prvního ročníku odpovědělo na podotázku „*Pokud ano, jak přesně se změnila vaše představa?*“ odpověděli celkově 4 respondenti (100 %). U 2 respondentů (50 %) došlo k negativnímu ovlivnění z důvodu neuplatnění všech kompetencí spojených s povoláním porodní asistentky. Jeden respondent (25 %) uvedl, že více vnímá náročnost povolání. Jednoho z respondentů (25 %) negativně ovlivnila zkušenost se zdravotnickým personálem, který neprojevil dostatečnou vstřícnost vůči pacientům a studentům.

- **Porovnání napříč ročníky:**

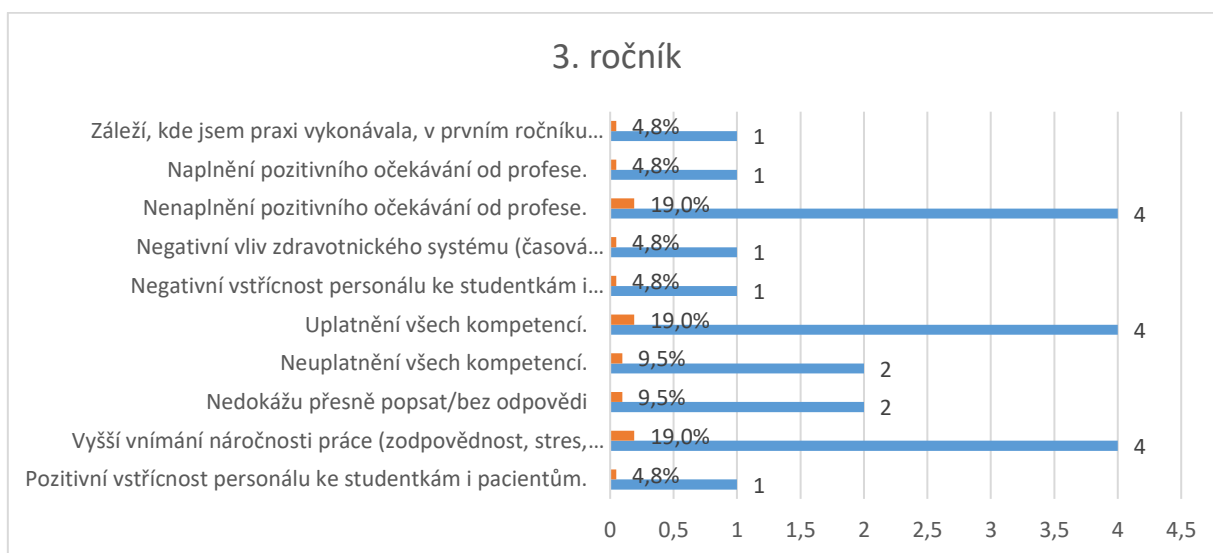
Graf 50: Změna představy – příklad: druhý ročník

Rozšiřující otázku otázky č. 24 vyplnilo celkem 24 respondentů (100 %) z 2. ročníku. Skupina 5 respondentů (20,8 %) se shodla na názoru, že si více uvědomují náročnost povolání, které se pojí s faktory jako například je stres, zodpovědnost, psychická a fyzická námaha. Dalších 5 respondentů (20,8 %) bylo negativně ovlivněno zdravotnickým systémem, který se pojí s časová náročností a platovým ohodnocením. Naopak pozitivně ovlivněny byli 4 respondenti, u kterých došlo k naplnění prvotních pozitivních představ. Oproti tomu došlo k nenaplnění prvotních pozitivních představ u jednoho z respondentů (4,2 %). Pouze 2 respondenti (8,3 %) byli negativně ovlivněni nevstřícností zdravotnického personálu vůči pacientům a studentům. Skupina 3 respondentů (12,5 %) byla pozitivně ovlivněna setkáním se s uplatněním všech kompetencí spojených s povoláním porodní asistentky. Naopak 2 respondenti (8,3 %) uvedli, že je negativně ovlivnilo neuplatnění všech kompetencí a další 2 respondenti (8,3 %) napsali, že nedokážou přesně popsat, jak se jejich představa změnila. Pouze 1 respondent (4,2 %) z 2. ročníku uvedl, že jeho prvotní pozitivní očekávání nebylo naplněno.

- **Porovnání napříč ročníky:**

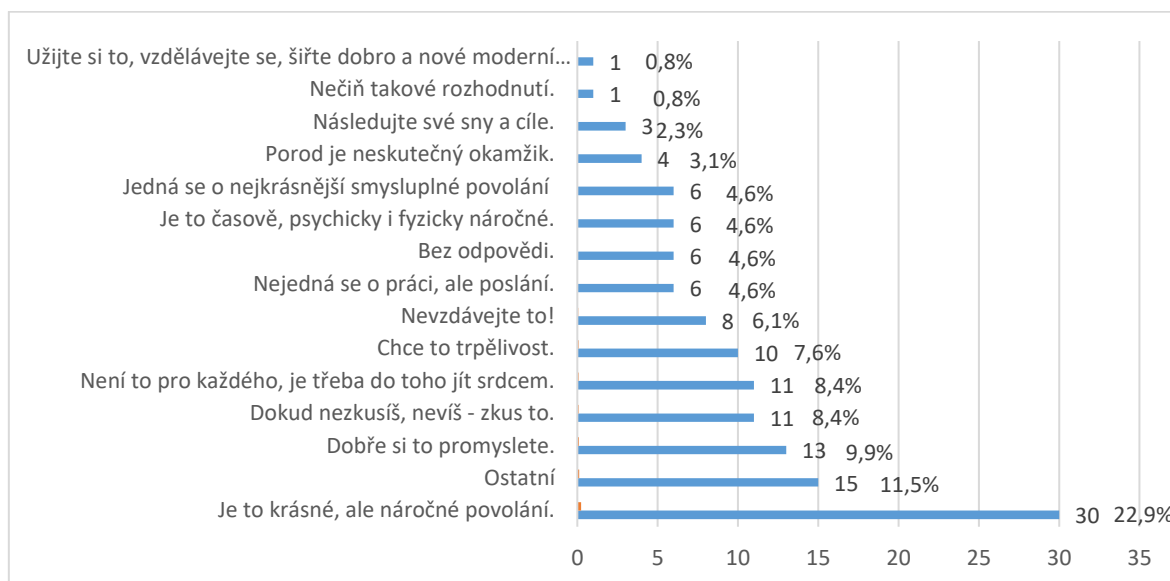
Graf 51: Změna představy – příklad: třetí ročník

Rozšiřující otázku otázky č. 24 vyplnilo celkem 21 respondentů (100 %) z 3. ročníku. Počet 4 respondentů (19 %) napsal, že jejich prvotní pozitivní očekávání od profese nebylo naplněno. K naplnění prvotního pozitivního očekávání došlo pouze u 1 respondenta (4,8 %) z 3. ročníku. Skupina 4 respondentů (19 %) byla pozitivně ovlivněna uplatněním všech kompetencí spojených s povoláním porodní asistentky. Naopak neuplatnění všech kompetencí uvedli 2 respondenti (9,5 %). U 4 respondentů (19 %) došlo ke zvýšení povědomí o náročnosti povolání (to hlavně v oblasti zodpovědnosti, stresu, fyzické a psychické náročnosti). Množství o počtu 2 respondentů (9,5 %) uvedlo, že nedokáže přesně popsat, jak se jejich představa změnila. Jednoho z respondentů (4,8 %) negativně ovlivnil zdravotnický systém, a to přesně jeho časová náročnost a platové ohodnocení. Jeden respondent (4,8 %) uvedl, že ho negativně ovlivnila nevstřícnost personálu vůči pacientům i studentům. Naopak 1 respondent (4,8 %) zmínil svou pozitivní zkušenost, kdy vstřícnost zdravotnického personálu ho kladně ovlivnila. Pouze 1 respondent (4,8 %) uvedl, že jeho mínění o povolání porodní asistentky je závislé na místě výkonu zdravotnické praxe.

Otázka č. 25: Co byste vzkázal/a ostatním lidem, kteří zvažují stát se porodní asistentkou?

Graf 52: Vzkaz pro zájemce o studium porodní asistence

Poslední otázka byla otevřeného typu. Všech 131 respondentů (100 %) se mohlo vyjádřit, co by vzkázali ostatním zájemcům o studium porodní asistence. Ze všech odpovědí byly vytvořeny univerzální odpovědi, které obsahovaly podobný podmět myšlenky.

Skupina o počtu 30 respondentů (22,9 %) by ostatním zájemcům o studium porodní asistence vzkázala, že porodní asistence je krásné, ale náročné povolání. Dalších 13 respondentů (9,9 %) vzkazuje, ať si uchazeči dobře promyslí své rozhodnutí. Od 11 respondentů (8,4 %) se získala odpověď typu: „*Dokud nezkusíš, nevíš – zkus to.*“ stejně jo odpověď: „*Porodní asistence není pro každého, je třeba do toho jít srdcem*“. Skupina 10 respondentů (7,6 %) vzkazuje, že pro povolání je třeba trpělivosti. Celkem 8 respondentů (6,1 %) vyjádřilo svou podporu větou: „*Nevzdávejte to!*“. Pro 6 respondentů (4,6 %) porodní asistence nepředstavuje práci, ale poslání. Dalších 6 respondentů (4,6 %) upozornilo na náročnost povolání, a to hlavně na časovou náročnost, ale i psychickou i fyzickou zátěž. Pro dalších 6 respondentů (4,6 %) je to nejvíce krásným a smysluplným povoláním, které může být. Skupina 4 respondentů (3,1 %) zmínilo, že porod je neskutečným okamžikem. Celkově počet 3 respondentů (2,3 %) radí ostatním zájemcům o studium porodní asistence, aby následovali své sny. Pouze 1 (0,8 %) z respondentů by ostatním vzkázal, ať nevolí možnost studia porodní asistence. Skupina o počtu 15 respondentů byla kvůli svým příliš odlišným odpovědím zařazena do možnosti „*ostatní*“ odpovědi. Celkem 6 respondentů (4,6 %) buď nevedlo plnou

odpověď nebo nevěděli, co by ostatním vzkázali. Poslední odpověď od 1 respondenta (0,8 %) byla ponechána v plném znění pro svou originalitu: „*Užijte si to, vzdělávejte se, širte dobro a nové moderní poznatky a dovednosti, buďte průbojní, pomozte změnit české porodnictví k lepšímu.*“.

12 PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Cíl č. 1 – Zjistit motivaci studentů k přihlášení na studijní program porodní asistence.

Výzkumný problém: Jaký podmět motivoval studenty k přihlášení na studijní program porodní asistence?

Otázky číslo: 5, 6, 7, 8, 15, 25

Dílčí cíl práce se zabýval motivací respondentů ke studiu oboru porodní asistence. Cíl zájmu představoval nejen prvotní motivaci ke studiu, ale i motivaci k možnému navazujícímu studiu. Do cíle byly zařazeny i vzkazy respondentů pro možné zájemce o studium porodní asistence.

Z celkového počtu 131 respondentů 66,4 % vědělo o možnosti povolání porodní asistentky ještě před zahájením hledání možnosti studia na vysoké škole. Těchto 66,4 % mělo povědomí o povolání nejčastěji od příbuzných/známých (30,5 %), z televizních programů (31,1 %) jako např. „*Malé lásky*“ či „*Call the Midwife*“ nebo se o povolání porodní asistentky dozvědělo prostřednictvím střední školy (18,5 %). Zbylých 33,6 % se o možnosti povolání dozvěděla až během vyhledávání možných oborů nabízených vysokými školami.

Pro 61,8 % byl obor Porodní asistence první volbou možnosti studia na vysoké škole. U zbylých 38,2 % respondentů byly na prvním místě spíše obory jako Všeobecné lékařství (30 %), Fyzioterapie (18 %) a Pedagogika (16 %).

Nejčastějším důvodem pro studium porodní asistence byl dle respondentů pocit **smysluplného povolání (22,6 %)**. Druhou nejčastější odpovědí byla možnost „*pomoci přivést na svět nový život*“ (21,7 %). Následovaly odpovědi „*Možnost péče o ženy i novorozence*“ (21,2 %) a „*Možnost práce ve zdravotnictví*“ (20 %). Pro 2,6 % bylo i motivací ke studiu jejich mínění o vysoké prestiži povolání a 6,1 % nemělo přesný důvod motivace, jednoduše jim zdál obor zajímavým.

Respondenti byli dotázáni, zda by při příležitosti změnit obor z porodní asistentky na všeobecnou sestru tak učinili. Většina (92,4 %) **by obor porodní asistentky neměnila**. Pouhých 7,6 % uvedlo, že by obor změnilo, a to především kvůli názoru, že všeobecná sestra má více kompetencí a větší pracovní uplatnění.

Zájem o navazující magisterské studium mělo **45 %** respondentů, přičemž 39 % slyšelo o možnosti navazujícího studia ve škole a 59,3 % si udělalo průzkum možností samo. **Hlavní motivací** k pokračování ve studiu bylo pro zmiňovaných 45 % rozšíření **znalostí/kompetencí (47,6 %)**, získání určité specializace (33,3 %) a prodloužení si studentkých let (15,2 %). Zbytek respondentů buď o navazující studium nestál (31,3 %) nebo si zatím zájmem o navazující studium nebyli jisti (23,7 %).

Poslední otázkou dotazníku bylo, co by respondenti vzkázali zájemcům o studium porodní asistence. Jednalo se převážně o pozitivní vzkazy, které by mohly ostatní motivovat, jako například odpověď „**Jedná se o nejkrásnější a smysluplné povolání.**“ uvedenou **4,6 %** či „*Porod je neskutečný okamžik.*“ (3,1 %) a „**Nejedná se o práci, ale poslání.**“ (**4,6 %**). Velká část respondentů by ráda vzkázala, že porodní asistence je **krásné povolání, ale náročné (22,9 %)**. Některé vzkazy zdůrazňovaly, že se jedná o volbu, nad kterou je třeba se zamyslet (9,9 %) a jiné upozornily na to, že profese porodní asistentky není pro všechny a je potřeba do ní vložit empatii (8,4 %) a dostatečnou trpělivost (7,6 %). Větu „*Dokud nezkusíš, nevíš – zkus to.*“ by vzkázalo 8,4 %. Pouze 0,8 % by rádo uchazečům o studium porodní asistence vzkázalo, ať takové rozhodnutí nečiní. Z odpovědí jednoho respondenta (0,8 %) vzešla myšlenka, která by dle mého názoru mohla oslovovat jak uchazeče o studium porodní asistence, tak i stávající studenty v tomto oboru. Tato myšlenka zní: „**Užijte si to, vzdělávejte se, šířte dobro a nové moderní poznatky a dovednosti, buďte průbojní, pomozte změnit české porodnictví k lepšímu.**“

Cíl č. 2 – Porovnat očekávání studentů porodní asistence od jejich profese s realitou budoucího povolání.

Výzkumný problém: Splňují se prvotní očekávání studentů porodní asistence v porovnání s vykonanými praxemi a liší se napříč ročníky?

Otázky číslo: 2, 10, 11, 12, 13, 24

Výše uvedené otázky zkoumaly, zda se prvotní představa o povolání naplnila či neaplnila, zda odborná zdravotnická praxe respondenty nějak ovlivnil a jak celkově vnímají studenti porodní asistence své možné budoucí povolání. Názory respondentů byly sledovány napříč ročníky.

Skupinu studentů prvního ročníku představovalo 18,3 % všech respondentů. Druhý ročník studentů porodní asistence tvořilo 43,5 % veškerých respondentů a třetí ročník 38,2 %.

Jednou z otázek bylo, jak by respondenti na škále od 1-5 ohodnotili prestiž profese porodní asistentky. Číslo 1 představovalo nejnižší možné hodnocení a číslo 5 nejvyšší možné hodnocení. Pro **44,3 % je povolání porodní asistentky poměrně prestižním povoláním** a ohodnotilo jej číslem 4. Jako velmi prestižní povolání jej považuje 10,7 % (hodnocení číslem 5). Jako průměrné povolání vnímalo porodní asistenci 37,4 %. Pouze 0,8 % posuzovalo porodní asistenci jako neprestižní (hodnocení číslem 1) a zbylých 6,9 % vnímalo prestiž povolání podprůměrně (hodnocení číslem 2).

Stres je aspekt, který se též pojí s povoláním porodní asistentky. Z celkového počtu 131 respondentů bylo **93,9 %** to názoru, že **profese porodní asistentky je stresově náročná**. Pouze 3,1 % nevnímalo porodní asistenci jako stresově náročnou a zbylých 3,1 % si nebylo svým názorem doposud jisto.

Jeden z faktorů, který může ovlivnit postoj k profesi porodní asistentky je zdravotnický systém. **Nedostatečné platové ohodnocení** bylo nejčastější odpovědí u otázky: „*Co je pro Vás v systému zdravotnictví náročné, zatěžující*“, a to přesně u **20,6 %**. Jako negativní faktor označilo 16,5 % směnnost a 15,4 % velkou zodpovědnost povolání. Přítomnost supervize by v českém zdravotnictví ocenilo 6,6 % respondentů a větší podporu nadřízených by zas ocenilo 10,5 % respondentů.

Respondenti byli i dotázáni, jak vnímají název profese, tedy název „*Porodní asistentka*“. Za názorem, že název odpovídá profesi, stálo 53,4 % respondentů. Zbylých 46,6 % uvedlo, že název není odpovídající. Těchto 46,6 % bylo dotázáno, jakým označením by profesi pojmenovali jinak. Poměrný úspěch mělo zastaralé označení „*porodní bába*“ (22,6 %). Většina respondentů (41,9 %) však nepřišla na nové označení, a tedy by ponechala to aktuální. Název „*porodní sestra*“ by preferovalo 19,4 % a 8,1 % by se rádo vrátilo k termínu „*ženská sestra*“. Jeden z respondentů (1,6 %) navrhl označení „*porodnička*“.

Z celkového počtu 131 respondentů **61,8 %** uvedlo, že se jejich **představa o povolání porodní asistentky nijak od počátku studia nezměnila**. Pro 19,8 % se představa změnila k horšímu a pro 18,3 % k lepšímu. U prvního ročníku se převážně představa nijak nezměnila (79,2 %). Pro 16,7 % respondentů prvního ročníku se představa změnila k horšímu

a pouze 4,2 % k lepšímu. V druhém ročníku 24,6 % uvedlo, že se jejich představa o povolání změnila k horšímu a u 17,5 % k lepšímu. U třetího ročníku tomu bylo naopak, u více (26 %) respondentů došlo ke změně představy k lepšímu a u méně (16 %) k horšímu. V 2. ročníku se 16,7 % zmínilo, že u nich došlo k naplnění pozitivních očekávání od profese a pouze u 4,2 % k naplnění představ nedošlo. Naopak tomu bylo u třetího ročníku, kde u 19 % nedošlo k naplnění prvotních pozitivních představ a pouze u 4,8 % k naplnění pozitivních představ došlo.

Cíl č. 3– Zjistit, jaký je postoj studentů porodní asistence k momentálnímu nastavení studia a jaké jsou jejich zkušenosti ze zdravotnických praxí.

Výzkumný problém: Mohou neuspokojivé podmínky studia a negativní zkušenosti z praxe negativně ovlivnit postoj k budoucí profesi?

Otázky číslo: 2, 9, 19, 20, 21, 22, 23, 24

Neuspokojivé podmínky studia a zkušenosti z odborné praxe mohou mít negativní dopad na postoj k profesi. Proto uvedené otázky zkoumají, jestli u respondentů došlo či nedošlo k negativnímu ovlivnění

Skupinu studentů prvního ročníku představovalo 18,3 % všech respondentů. Druhý ročník studentů porodní asistence tvořilo 43,5 % veškerých respondentů a třetí ročník 38,2 %.

Velká část respondentů (56,5 %) si stála za názorem, že se v průběhu studia porodní asistence převážně připravují na podporu zdravého průběhu těhotenství, porodu a poporodního období než na řešení případných komplikací (patologií spojených s porodem nebo těhotenstvím). Naopak 22,9 % tvrdilo, že tomu tak není zabývá se v průběhu studia řešením případných komplikací spojených s těhotenstvím a porodem. Pouze 3,1 % uvedlo, že vnímá rozdělení výuky takzvaně „50/50“, tedy vyrovnaně mezi fyziologickým a patologickým stavem. Zbýlých 17,6 % si svým názorem není jisto.

To, co respondenti vnímali jako negativní faktor studia byla převážně **absence alespoň malého finančního obnosu**, který by pokryl finance na dopravu a stravování. Malý finanční obnos by ocenilo 37 % respondentů. Druhým nejčastěji zvoleným negativním fak-

torem byla **časová náročnost studia (33,6 %)**. Třetí nejčastější negativní faktor představovala **nespokojenost s některými předměty a jejich neadekvátním kreditovým hodnocením (25,7 %)**.

Respondenti hodnotili na škále od 1 do 5, jak u sebe vnímají využití teoretických znalostí v praxi. Celkem **39,7 %** respondentů uvedlo, že **v praxi uplatní průměr naučených teoretických znalostí** (hodnocení č. 3). Nadprůměr (hodnocení č. 4) teoretických znalostí uplatní 37,4 % respondentů. Maximum (hodnocení č. 5) teoretických znalostí během praxe uplatní 11,5 % a podprůměr (hodnocení č. 2) teoretických znalostí 10,7 %. Pouze 0,8 % respondentů uvedlo, že naučené teoretické znalosti uplatní v praxi minimálně (hodnocení č. 1).

Pro většinu respondentů (**79,4 %**) umožňovala škola **dostatečný výběr míst pro výkon zdravotnické praxe**. Naopak 16 % vnímá výběr míst pro výkon zdravotnické praxe jako nedostatečný. Zbylých 4,6 % si nebylo svým názorem jisto.

Možnost zdravotnických praxí dalo 89,3 % respondentů dobrou představu o povolání porodní asistentky a během zdravotnické praxe měli možnost posoudit, jak fungují jednotlivá pracoviště. Pouze 3,1 % respondentů uvedlo, že zdravotnická praxe jim nedává dostatečnou představu o povolání porodní asistentky.

V oblasti zkušeností se zdravotnickým personálem (zdravotní sestry/porodní asistentky) se ukázalo, že velká část respondentů (**38,9 %**) ohodnotilo svou zkušenost **spíše pozitivně**. Neutrální zkušenost mělo 34,4 % respondentů. Pro 13 % respondentů byla zkušenost se zdravotnickým personálem spíše negativní a pouze 1,5 % ohodnotilo zkušenost jako velmi negativní. Velmi pozitivně ohodnotilo svou zkušenost 12,2 % respondentů.

První ročník negativně ovlivnilo neuplatnění všech kompetencí (50 %), které jsou spjaté s povoláním, negativní zkušenost se zdravotnickým personálem (25 %) a uvědomění si toho, co všechno profese obnáší (25 %), tedy stres, fyzickou i psychickou náročnost a zodpovědnost. Druhý ročník nejčastěji negativně ovlivnil chod zdravotnického systému (20,8 %) a stejně jako první ročník si respondenti více uvědomili, co všechno profese obnáší (20,8 %). V třetím ročníku vnímalo pozitivně 19 % respondentů uplatnění všech kompetencí spjatých s profesí a dalších 19 % uvedlo, že více vnímá náročnost profese, která obnáší stres, fyzickou i psychickou náročnost a zodpovědnost. Celkově lze říci, že velký vliv na postoj studentů k profesi má zdravotnický personál, se kterým studenti pracují v průběhu odborné

zdravotnické praxe. Zkušenosti a odpovědi respondentů byly různorodé, lze otázku shrnout jednou z odpovědí respondenta třetího ročníku: „*Záleží, kde jsem praxi vykonávala, v prvním ročníku negativně, ale ve druhém a třetím na praxi v jiné porodnici se změnila pozitivně v rámci kompetencí a kolektivu.*“

Cíl č. 4 – Zjistit, kolik studentů porodní asistence má zájem o práci v centru porodní asistence.

Výzkumný problém: Mají budoucí porodní asistentky zájem o převzetí kompetencí spojených s výkonem profese v nově zakládaných centrech porodní asistence?

Otázky číslo: 2, 16, 17

V dnešní době se čím dál tím častěji setkáváme s výskytem takzvaných porodních center (dále jen CPA). CPA nabízí respekt k přání těhotné a rodící ženy, podporu přirozeného porodu, individuální přístup a příjemné prostředí při zachování vysoké odbornosti a bezpečí. Předporodní péče a porod v CPA probíhá pod vedením porodní asistentky. (FN Bulovka, 2019)

O CPA slyšelo 48,1 % respondentů, přičemž si nebyli zcela jisti, které veškeré kompetence to obnáší. Dalších 40,5 % respondentů o CPA slyšelo a vědělo, které možnosti a kompetence to obnáší. Zbýlých 11,5 % o zakládání CPA neslyšelo.

Téměř polovina všech respondentů (**46,6 %**) **by preferovalo převzetí zodpovědnosti za průběh celého porodu** a naopak 17,6 % by si bylo jistější pod kontrolou lékaře. Svým názorem si nebylo jisto 35,9 % respondentů. Odpovědi jsou napříč ročníky podobné. V každém ročníku tvoří největší skupinu respondentů ti, kteří jsou motivováni pro převzetí veškeré zodpovědnosti za porod. Druhou největší skupinou respondentů ve všech ročnících je ta, která uvedla odpověď „*Stále si nejsem jistý/á.*“ a poslední skupinu tvořili vždy respondenti preferující vedení fyziologického porodu pod kontrolou lékaře.

Cíl č. 5 – Zjistit, na jakém úseku praxe by studenti porodní asistence v budoucnosti rády pracovaly.

Výzkumný problém: Který úsek praxe studenti nejvíce upřednostňují při výběru budoucího místa pracoviště?

Otázky číslo: 2, 14

Dílčí cíl práce č. 5 se zkoumá, která oddělení by respondenti preferovali při výběru místa pracoviště. Odpovědi byly rozčleněny mezi ročníky.

Z respondentů 18,3 % tvořili studenti prvního ročníku, 43,5 % studenti druhého ročníku a 38,2 % studenti třetího ročníku oboru porodní asistence.

Největší zájem projevili respondenti o **porodní sál (28,8 %)**. O neonatologické oddělení by mělo zájem 18,9 %. O komunitní sektor projevilo zájem 11,5 % a o oddělení šestinedělí 9,6 %. V ambulantním sektoru by rádo pracovalo 9,3 % a v prenatální poradně 9,6 % respondentů. Zájem byl projeven i o operační sál, a to přesně u 5,1 % respondentů. Pro 3,2 % respondentů nebyla preference budoucího pracoviště jistá a 1 % respondentů nemá zájem o práci v oboru porodní asistence. Zbytek respondentů projevilo zájem i o oddělení pooperační péče, oddělení rizikového těhotenství (0,6 %) a reprodukční kliniku (0,3 %).

Tabulka 1: Preference pracovišť napříč ročníky

Oddělení	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Porodní sál	23,0%	26,9%	31,6%
Neonatologické oddělení	21,3%	20,0%	14,5%
Komunitní sektor	4,9%	13,1%	12,0%
Oddělení šestinedělí	13,1%	12,4%	4,3%
Prenatální poradna	11,5%	8,3%	9,4%
Ambulantní sektor	11,5%	7,6%	9,4%
Operační sál	8,2%	4,1%	4,3%
Ještě nevím	3,3%	4,8%	9,4%
Oddělení pooperační péče	1,6%	1,4%	2,6%
Žádné z uvedených možností.	1,6%	0,7%	0,9%
Oddělení rizikového těhotenství	0%	0%	1,7%
Reprodukční klinika	0%	0,7%	0,0%

Zdroj: vlastní

Preference napříč ročníky byla poměrně vyrovnaná. V preferencích všech ročníků dominoval porodní sál (1. ročník: 21,3 %, 2. ročník: 26,9 %, 3. ročník: 31,6 %) následovaný neonatologickým oddělením (1. ročník: 23 %, 2. ročník: 20 %, 3. ročník: 14,5 %). U druhého a třetího ročníku se na třetím nejvíce označeným místem držel komunitní sektor (2. ročník: 13,1 %, 3. ročník: 12 %). Pro první ročník bylo na třetím místě oddělení šestinedělí, které označilo 13,1 % respondentů prvního ročníku. Zájem o práci na oddělení šestinedělí byl

u třetího ročníku výrazně nižší než u ostatních ročníků, pouze 4,3 % studentů třetího ročníku toto oddělení zvolilo. Zájem o ambulantní sektor a prenatální poradnu byl napříč ročníky vyvážený. O ambulantní sektor by se zajímalo 11,5 % respondentů 1. ročníku, 7,6 % 2. ročníku a 6,4 % 3. ročníku. O prenatální poradnu zas 11,5 % respondentů 1. ročníku, 8,3 % 2. ročníku a 9,4 % 3. ročníku. Zbytek možných míst pracovišť je uveden v tabulce.

Cíl č. 6 – Zjistit, kolik studentů porodní asistence by v budoucnosti rádo pracovalo v zahraničí.

Výzkumný problém: Upřednostňují studenti porodní asistence práci v zahraničí před prací v České republice?

Otázky číslo: 18

Možnost práce v zahraničí může být pro některé z respondentů zajímavou nabídkou. Respondenti odpovídali na to, zda by o takovou nabídku stáli, co by je k tomu motivovalo a v které zemi by rádi profesi porodní asistentky vykonávali.

Celkově **37,4 %** všech respondentů **by možností práce v zahraničí využilo**. Naopak 32,8 % respondentů by upřednostnilo výkon profese v České republice. Zbýlých 29,8 % si svým rozhodnutím nebylo jisto.

Hlavní motivací pro respondenty uvažujících o práci v zahraničí by byl převážně **vyšší plat (35,7 %)** a názor, že v zahraničí jsou **lépe nastaveny kompetence povolání (31,3 %)**. Rozvoj cizího jazyka či samostatná zkušenost by motivovala 23,2 % respondentů. Kvůli poloze bydliště či výskytu rodiny v zahraničí by 7,1 % respondentů upřednostnilo práci v zahraničí. Vyšší prestiž povolání v cizích zemích by byla motivací pro 1,8 % respondentů a jeden z respondentů (0,9 %) uvedl, že od práce v zahraničí očekává lepší vztahy na pracovišti.

Nejvíce respondentů (30,6 %) by si přálo pracovat v Německu. Druhým nejvíce preferovaným místem bylo Nizozemí (23,1 %) a třetím Anglie (20,4 %). Rakousko by zvolilo 13,9 % respondentů. Mezi další preferované země patřilo USA (2,8 %), Španělsko (1,9 %), Austrálie (0,9 %), Nový Zéland (1,9 %), Itálie (0,9 %) a severské státy (3,6 %). Žádný z respondentů neměl zájem o práci porodní asistentky na Slovensku.

DISKUZE

Bakalářská práce se zaměřuje na analýzu postojů a zkušeností studentů oboru porodní asistence. Odborná praxe je klíčovou součástí vzdělávání studentů a hraje důležitou roli v jejich přípravě na výkon povolání porodní asistentky (Zwedberg et al., 2020). Hlavním cílem bylo zmapovat postoj (zkušenosti a názory) sledovaného souboru studentů porodní asistence.

Pro výzkumné šetření bylo užito 131 vyplněných dotazníků od respondentů studujících obor porodní asistence. Dotazník byl určen pro všechny tři ročníky studia, a to za podmínky, že studenti prvního ročníku museli absolvovat první zdravotnickou praxi. Celkově dotazník vyplnilo 24 studentů prvního ročníku, 57 studentů druhého ročníku a 50 studentů třetího ročníku. Všichni respondenti spadali do věkové kategorie 18-24 let. Většina respondentů studovala před zahájením studia na vysoké škole na gymnáziu (53 %) nebo na střední zdravotnické škole (35,6 %).

První dílčí výzkumný cíl se zabýval motivací studentek ke studiu porodní asistence. Otázky byly zaměřeny na oblast povědomí o profesi, prvotní motivaci ke studiu i případnému navazujícímu studiu. Ze získaných dat jsem zjistila, že 66,4 % respondentů o povolání porodní asistentky vědělo ještě před vyhledáváním si možnosti studia na vysoké škole. Dle bakalářské práce Kateřiny Volfíkové z roku 2023 se 58 % z celkového počtu 465 dotazovaných správně domnívalo, že v současné době je potřeba pro výkon profese porodní asistentky vysokoškolské vzdělání a více než 80 % dotazovaných správně znalo kompetence profese porodní asistentky (Volfíková, 2023, s. 95). Ve výběru studijního programu Porodní asistence ovlivnily respondenty nejčastěji televizní pořady (jako například pořad „*Malé lásky*“ a „*Call the Midwife*“), rodina/okolí respondentů a střední škola. Podobného výsledku dosáhla Denisa Bauerová, která ve své bakalářské práci uvedla, že většina informantek jejího výzkumu byla k přihlášení se na studijní obor především ovlivněna střední zdravotnickou školou (Bauerová, 2020, s. 33). Vliv střední zdravotnické školy k přihlášení ke studiu potvrzuje i diplomová práce Simony Orsákové z roku 2018 (Orsáková, 2018).

Pro více jak polovinu respondentů (61,8 %) byl studijní obor porodní asistence první volbou. Podobného zjištění dosáhla Denisa Bauerová, která ve své práci uvedla, že pro 7 z 9 informantek byl obor porodní asistence též první volbou (Bauerová, 2018, s. 40). Z celkového počtu by 92,4 % obor porodní asistence na jiný zdravotnický nelékařský obor nepřešlo. Porodní asistence představovala pro velkou část respondentů smysluplné povolání (tato

možnost byla označena 97x). Hlavní motivací bylo pomoci přivést na svět nový život (možnost označena 93x) a také možnost péče o ženu i novorozence (odpověď označena 91x). Výsledky motivace korespondují s diplomovou prací Simony Orsákové, která prostřednictvím rozhovorů zjistila, že nejčastější motivací ke studiu porodní asistentky byla práce s novorozenci a touha pomáhat a pečovat o druhé (Orsáková, 2018, s. 74). O navazující studium stálo 45 % respondentů, přičemž nejčastější motivací bylo získání nových znalostí/kompetencí.

Mgr. Kateřina Ratislavová Ph.D. ve své studii pod názvem „*Orientace studentů ošetrovatelství na péči a profesní odbornost*“ uvedla, že téměř polovina respondentů (studenti oboru ošetrovatelství) jejího výzkumu (46,6 %) má problémy s motivací, čtvrtina (24,4 %) řeší osobní problémy a 26,9 % není spokojeno s výukou (Ratislavová, 2020).

Druhý dílčí výzkumný cíl se snažil porovnat očekávání studentů porodní asistence od jejich profese s realitou budoucího povolání a popsat to, jak ho vnímají. Momentální představa od prvotního očekávání se u 61,8 % respondentů nijak nezměnila. Naopak 19,8 % respondentů uvedlo, že se jejich představa o povolání změnila k horšímu a 18,3 % uvedlo, že se jejich představa změnila k lepšímu. Porovnání napříč ročníky se nijak zvlášť nelišilo, největší skupinu vždy tvořila kategorie „*Ne, má představa se nezměnila.*“. Avšak u studentů třetího ročníku změna očekávání k lepšímu převažovala nad změnou k horšímu. U prvního a druhého ročníku tomu bylo naopak. Lze spekulovat, že situace pro studenty prvního a druhého ročníku je složitější, protože se teprve adaptují na nové prostředí a nemají tolik teoretických znalostí a praxe jako studenti třetího ročníku. Dle bakalářské práce Denisy Bauerové všech devět informantek jejího výzkumu neznalo prvotně všechny kompetence spojené s profesí porodní asistentky a v průběhu studia byly poměrně překvapeny, které všechny výkony mohou v budoucnu jako porodní asistentky vykonávat (Bauerová, 2021, s. 42-43). Porodní asistentka je dle Ministerstva zdravotnictví České republiky zodpovědná za širokou škálu úkolů v oblasti péče o ženu a novorozence. Mezi její kompetence patří samostatné vedení fyziologického porodu, asistence pod přímým vedením lékaře v případě komplikovaného porodu, asistence při gynekologických výkonech a instrumentace na operačním sále při porodu císařským řezem. Porodní asistentka může samostatně ošetřit poporodních poranění, pečovat o ženu s odumřelým plodem ve vyšším stupni těhotenství a pečovat o ženu s indukovaným potratem z genetické či zdravotní indikace (MZČR, 2021). Z respondentů mého dotazníkového šetření, kteří změnili svůj pohled na povolání porodní asistentky (38,1 %), jich 14 % z nich uvedlo, že kladný vliv na jejich vnímání mělo pozorování plného

využití kompetencí této profese. Naopak však tomu bylo stejně tak, 14 % respondentů (z celkových 38,1 %) uvedlo, že se nesetkalo s plným využitím kompetencí porodních asistentek.

Jako poměrně prestižní vnímalo povolání porodní asistentky 44,3 % dotazovaných, avšak 93,9 % jej považuje za povolání plné stresu. Podle diplomové práce Adély Soukupové z roku 2021, dle respondentů přispěl k vyšší prestižnosti oboru a k rozvoji mezioborových znalostí přesun oboru na vysoké školy (Soukupová, 2021, s. 78). Mezi hlavní zatěžující faktory zaměstnání považovali respondenti nedostatečné platové ohodnocení (celkově označeno 106x), směnnost (označeno 85x) a také velká zodpovědnost (označeno 79x). Některým respondentům chybí i přítomnost supervize (označeno 34x). Negativní faktory jako stres a směnnost se shodují i u informantek ve výzkumu Denisy Bauerové (Bauerová, 2021, s. 50).

Třetí dílčí cíl zkoumá, jak studenti porodní asistence vnímají své nastavení studia a zda se vyskytují určité negativní faktory, které by mohly ovlivnit jejich postoj. Mezi hlavní negativní faktory respondenti zařadili absenci malého finančního obnosu, který by pokryl alespoň výdaje na stravu a dopravu (označeno 121x), časovou náročnost studia (označeno 110x) a s nastavením některých předmětů a jejich kreditovým ohodnocením (označeno 82x). Dle práce Adély Soukupové, zařazení mezioborových předmětů do vzdělávacího programu vnímali studenti jako benefit, ale upozorňovali na nevhodnou koncepci předmětů, přílišnou podrobnost a náročnost učiva v některých těchto předmětech, a také na rozdílné požadavky na výsledky vzdělávání napříč vysokými školami. Ve své práci však zmiňuje i důležitý aspekt a to, že Ministerstvo zdravotnictví a MŠMT ČR definují základní strukturu vzdělávání porodních asistentek, ale vysoké školy samy stanovují cíle (výsledky vzdělávání a obsahové zaměření) povinných předmětů v rámci akreditačního řízení, čímž dochází k závěru, že náročnost a obsah předmětů se tak na jednotlivých školách mohou lišit (Soukupová, 2021, s. 78). V kvalitativním výzkumu Simony Orsákové studentky upozornily na nedostatky koncepce oboru. Studentky kritizovaly moc praxe a nashromáždění náročných předmětů ve 3. ročníku. (Orsáková, 2018, s. 74-75).

Odborná zdravotnická praxe dává studentům porodní asistence dobrou představu o povolání porodní asistentky (89,3 %). Dle respondentů 39,7 % z nich uplatní průměr teoretických znalostí a 37,4 % nadprůměr. Zkušenost respondentů byla taková, že při práci se zdravotnickým personálem byli poměrně spokojeni (38,9 %) nebo jej ohodnotili neutrálně (34,4 %). Ve své práci Adéla Soukupová zmiňuje, že studentky vnímají nepříjemné prostředí klinické praxe, kde se necítí vítány a čelí nevlídnému chování personálu. To vede k vyšším

obavám z kolektivu než z chyb v péči o pacienty. Na druhé straně stojí pozitivní pocity radosti z pokroků studentek v praxi a z pozitivní zpětné vazby od klientek, mentorek a personálu. Tato zpětná vazba je motivuje a pomáhá jim budovat důvěru ve své schopnosti, zvláště na začátku praktického vzdělávání. Ve svém výzkumu popisuje smíšené pocity studentů z činností na praxi. Studentky mohou být frustrovány přidělováním neodborných činností, jako je úklid, přestýlání postelí a roznos jídla. Tyto činnosti jim brání v rozvíjení jejich dovedností a naplňování potenciálu. (Soukupová, 2021, s. 80). Důležitou roli během praxe má i takzvaný mentor. Dle výzkumu Simony Orsákové většina studentů preferuje vedení praxe stejným mentorem. Oceňují, že mentor zná jejich silné a slabé stránky, sleduje jejich pokrok a buduje s nimi vzájemnou důvěru. Díky mentorovi se studentky cítí klidnější a jistější, což jim umožňuje lépe se soustředit na práci a učit se (Orsáková, 2018, s. 77).

Čtvrtý dílčí cíl se zabýval otázkou, zda studenti porodní asistence stojí o výkon profese v takzvaných centrech porodní asistence (dále jen CPA). „*CPA nabízí respekt k přání těhotné a rodičí ženy, podporu přirozeného porodu, individuální přístup a příjemné prostředí při zachování vysoké odbornosti a bezpečí. Předporodní péče a porod v CPA probíhá pod vedením porodní asistentky.*“ (FN Bulovka, 2019). Povědomí o CPA mělo celkově 88,6 % respondentů, přičemž ne všichni si byli jisti sounáležitými kompetencemi. Po seznámení respondentů se sounáležitostmi výkonu profese porodní asistentky v CPA, uvedlo 46,6 % respondentů, že by v budoucnu rádo převzalo zodpovědnost za průběh celého porodu. Naopak pouhých 17,6 % by v budoucnu preferovalo vedení porodu pod kontrolou lékaře. Zbýlých 35,9 % si svou volbou nebylo jisto. Lze však říci, že poměrně velké procento je motivováno k převzetí zodpovědnosti za průběh celého porodu a posunout tak vývoj českého porodnictví.

Pátý dílčí cíl zkoumal, který úsek praxe studenti preferují a uvažují o něm jako o budoucím místě výkonu profese. Nejvíce preferovaný byl napříč všemi ročníky porodní sál, který byl celkově označen 90x. Na druhém místě bylo u všech ročníků neonatologické oddělení (označeno 59x). K pozoruhodnému rozdílu došlo u oddělení šestinedělí, o které výrazně nebyl projevěn zájem u studentů třetího ročníku. Mgr. Kateřina Ratislavová, Ph.D., ve svém výzkumu zaměřeném na studenty oboru ošetrovatelství uvádí, že vysoká míra respondentů (74,6 %) projevila zájem o setrvání v profesi všeobecné sestry či praktické sestry. Dále uvádí, že při výběru budoucího zaměstnání hraje pro studenty ošetrovatelství nejdůležitější roli plat a pracovní kolektiv. V závěru výzkumu je zmíněno, že vzdělávání v oboru ošetrovatelství je nestabilní, a i když mladí lidé do něj vstupují s ideály, naráží na nedostatky a

nesourodé kompetence. Moderní technologie nenahradí práci sestry, a proto je důležité zkvalitnit vzdělávání v tomto oboru. (Ratislavová, 2020).

Šestý dílčí cíl zkoumal, kolik studentů porodní asistence by uvažovalo o výkonu profese v zahraničí. Celkově 37,8 % respondentů by využilo možnosti odejít pracovně do zahraničí, přičemž hlavní motivací bylo především vyšší platové ohodnocení (35,7 %) a výhodnější nastavení kompetencí povolání (31,3 %). Z výzkumu tedy vychází, že hlavní motivací je platové ohodnocení. Dle Českého statistického úřadu průměrná mzda všeobecných sester a porodních asistentek v roce 2022 klesla o 5 % na 50 215 Kč. Za posledních 10 let ale vzrostla o 25,7 tisíc Kč. Všeobecné sestry a porodní asistentky v platové sféře (nemocnice řízené ministerstvem a kraji) si v roce 2022 vydělaly v průměru 59 600 Kč, zatímco v mzdové sféře (soukromá zařízení) to bylo 43 700 Kč. Rozdíl je tak 15 900 Kč (ČSÚ, 2024).

LIMITY VÝZKUMU

Jedním z limitů této práce bylo nerovnoměrné rozložení respondentů dle studijního ročníku. Skupinu respondentů prvního ročníku tvořilo pouze 18,3 %. Toto rozložení mohlo být nedostatečné pro porovnání faktorů napříč ročníky, avšak náhodný výběr respondentů znemožnil ovlivnit jejich rozložení.

Limitujícím faktorem je i nevyhodnocení pohlaví respondentů. Nelze tedy posoudit, kolik respondentů bylo případně mužského pohlaví a zda se jejich postoj nijak lišil od postoje ženského. Výzkum je určen z celkového pohledu na soubor studentů oboru porodní asistence bez vlivu pohlaví.

Dalším limitujícím faktorem byla distribuce dotazníků online. Tímto způsobem byli osloveni pouze uživatelé sociálních sítí, čímž se zúžila cílová skupina. Pro dosažení reprezentativnějšího vzorku respondentů by bylo vhodné v budoucích výzkumech zvolit i jiné distribuční kanály.

Nedostatek relevantních studií a zahraničních materiálů představuje překážku pro hlubší analýzu vnímání profese porodní asistentky z pohledu studentů.

DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Na základě zjištěných výsledků bych doporučila pro praxi intenzivnější **propagaci profese porodní asistentky směrem k široké veřejnosti** a rozšířila povědomí o tom, co

všechno studium porodní asistence obnáší. Pro propagaci bych se zaměřila na sociální síť, které hojně využívají mladí lidé hledající informace o vysokých školách.

Tato práce přináší poznatky o postojích a představách studentek porodní asistence. Proto by informace mohly být užitečné pro uchazeče o studium, kteří se chtějí dozvědět více o této profesi. Zároveň mohou sloužit pedagogům **k vylepšení výuky a k větší motivaci studentek.**

Výsledky by mohly být předány profesní organizacím a školám, které vzdělávají porodní asistentky. Školy by mohly více **umožňovat nácvik kritických/patologických situací na simulačních pomůckách.** Za zvážení by stála i změna kreditového ohodnocení některých předmětů v souvislosti s časovou náročností.

SEBEREFLEXE (u kvalitativního výzkumu)

Práce na bakalářské práci byla pro mě přínosem. Cesta k dokončení bakalářské práce byla plná nejistoty a obav, ale zájem o téma přetrvával. Kapitola o historii porodní asistence pro mě byla fascinující, jelikož se zajímám o historii obecně. V praktické části bylo pro mě zatěžujícím navrhnout dotazník tak, aby na jeho otázky mohly odpovědět všechny tři ročníky studia porodní asistence. V praktické části práce mě zaujaly některé podrobnější volné odpovědi respondentů, které mě osobně motivovaly k o to více pozitivnímu pohledu na profesi porodní asistentky. Největší problém představovala diskuze z důvodu malého množství již existujících prací zaměřujících se na problematiku oboru z pohledu studentů. Domnívám se, že práce na bakalářské práci mi dala dostatek zkušeností, které se mohou hodit v budoucím zaměstnání či při případném navazujícím magisterském studiu.

ZÁVĚR

Práce porodí asistentky je jedinečná. Porodní asistentka má možnost nahlédnout do osobního života ženy a v její cestě životem jí doprovázet. Napomáhá rozvoji ženské stránky, která je v dnešní době dle mého názoru velmi opomíjena. Stejně tak je podle mého názoru opomíjen a nedoceněn celkový pohled na profesi porodní asistentky. Nedostatečné ohodnocení a prestiž profese odrazuje od zájmu o studium porodní asistence.

Volba tématu *"Postoj k profesi porodní asistentky"* pro mou bakalářskou práci pramení z mého osobního pozorování. Všimla jsem si, že velká část studentek porodní asistence v pozdějších fázích studia ztrácely dřívější nadšení a optimismus pro svůj budoucí obor. To ve mně vzbudilo znepokojení a zájem o hlubší pochopení této problematiky. Proto jsem se v mé bakalářské práci zaměřila na dojmy a zkušenosti jak z odborné praxe, tak teoretické části studia. Cílem práce bylo zmapovat vnímání profese porodní asistentky z pohledu studentů porodní asistence. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 131 respondentů a výsledky ukázaly rozporuplné vnímání jejich budoucí profese. Na jedné straně respondenti vyjadřovali kladný vztah k své práci a vnímali ji jako smysluplnou a naplňující. Na druhou stranu zmiňovali i řadu negativních faktorů, které zatěžují výkon jejich povolání.

Jsem vděčná za možnost studovat obor porodní asistence a věnovat se tématu, které je aktuální pro tuto profesi i pro celou společnost. Věřím, že porodní asistence se v budoucnu stane ještě žádanějším oborem. Přiláká více uchazečů a povede k rozvoji, který zajistí kvalitní péči pro všechny.

Na závěr bych ráda uvedla citát od francouzského porodníka Frédérica Leboyera: *„Když si žena projde těhotenstvím a porodem, je vždy jiná, než byla předtím. Je proměněná a mnohem víc rozumí životu. Přivést na svět dítě znamená vykoupit se v pramenu života.“* (Marek, 2002, s. 63)

SEZNAM LITERATURY

Knižní zdroje:

DOLEŽAL, Antonín. *Od babictví k porodnictví*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0277-6.

DOLEŽAL, Antonín, Vítězslav KUŽELKA a Jaroslav ZVĚŘINA. *Evropa - kolébka vědeckého porodnictví*. Praha: Galén, 2009. ISBN 978-80-7262-506-2.

HÁJEK, Zdeněk; ČECH, Evžen a MARŠÁL, Karel. *Porodnictví*. 3., zcela přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4529-9.

JADRNÁ MATĚJKOVÁ, Hana. „*Neznalé“ báby a „vzdělání“ lékaři?: konstrukce (ideální) porodní báby a strategie vytváření autority ve spisech autorek a autorů raně novověkých porodnických příruček z německojazyčných oblastí*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-506-2. 108

KÖNIGSMARKOVÁ, Ivana a DOLEŽALOVÁ Jana. *Hovory s porodní bábou: rozhovor Jany Doležalové s registrovanou porodní asistentkou Ivanou Königsmarkovou*. Vydání druhé. Praha: Argo, 2016. ISBN 978-80-257-1796-7.

LENDEROVÁ, Milena a kolektiv. *Ženy s kufříkem a nadějí: porodní báby a asistentky v českých zemích od poloviny 19. do poloviny 20. století*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4475-2.

LOCHMANOVÁ, Alena, SOUKUP Martin, HENDRYCH LORENZOVÁ Eva, JANOUŠKOVÁ Kristina, RATISLAVOVÁ Kateřina, RYCHLÍK Martin a SALCMANOVÁ Jana. *Porod v proměnách času a kultur*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022. ISBN 978-80-7465-539-5.

MAREK, Vlastimil. *Nová doba porodní: život před životem, porod jako zázrak, první tři minuty a jak dál: přirozený porod jako cesta ke společnosti bez násilí*. Praha: Eminent, c2002. ISBN 80-7281-090-1.

PROCHÁZKA, Martin. *Porodní asistence*. Praha: Maxdorf Jessenius, 2020. ISBN 978-80-7345-618-4.

ROZTOČIL, Aleš a kolektiv. *Moderní porodnictví*. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN isbn978-80-247-5753-7.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana a kolektiv. *Porodní asistentkou krok za krokem: praktický rádce pro porodní asistentky (a zvědavé rodiče)*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0324-3.

TINKOVÁ, Daniela. *Tělo, věda, stát: zrození porodnice v osvícenské Evropě*. Praha: Argo, 2010. Každodenní život. ISBN 978-80-257-0223-9.

VRÁNOVÁ, Věra. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN isbn978-80-244-1764-6.

Internetové zdroje:

ČESKÁ KOMORA PORODNÍCH ASISTENTEK. *Mezinárodní definice porodní asistentky*. [online] 2023, [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/rodice/pece-porodni-asistentky/kdo-je-porodni-asistentka.html>

ČESKÁ SPOLEČNOST PORODNÍCH ASISTENTEK. *Mezinárodní definice porodní asistentky*. [online] 2023, [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://www.porodniasistentky.info/index.php/predsednictvo-cspa/definice-porodni-asistentky/>

HANSEN, Charlotte. Every Call The Midwife Christmas Episode, Ranked Worst To Best. In: Screen Rant [online]. c 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://screenrant.com/call-the-midwife-christmas-episodes-ranked/#christmas-special-2020>

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích [online]. c 2021 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.jcu.cz/cz/prijimaci-zkousky/studijni-programy/studijni-program?program=3197>

KOLLER, Miroslav. Ergonomie v práci porodní asistentky. In: Zdraví.euro.cz [online]. c 1997 – 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanky/ergonomie-v-praci-porodni-asistentky/>

LAMKOVÁ, IVANA. *Prestiž povolání porodní asistentky z pohledu vybraných nelékařských profesí*. In: Teória, výskum a vzdelávanie v ošetrovatelstve a v pôrodnej asistenci. . [online] 2009 [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: 2009-konferencia-fulltext-web.pdf (uniba.sk)

LESKOVÁ, Ivana. V nemocnicích roste počet center porodní asistence. Jedno z nich je i v Městské nemocnici. In: Městská nemocnice Ostrava [online]. c2023 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.mnof.cz/v-nemocnicich-roste-pocet-center-porodni-asistence-jedno-z-nich-je-i-v-mestske-nemocnici>

Malé lásky. ČSFD [online]. c 2001-2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/533367-male-lasky/prehled/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Kdo je porodní asistentka a jak se stát porodní asistentkou?* [online] 2021, [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/kdo-je-porodni-asistentka-a-jak-se-stat-porodni-asistentkou/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Kvalifikační standard přípravy na výkon zdravotnického povolání porodní asistentka*. [online] 2023, [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/16346/35539/Kvalifikační%20standard%20Porodní%20asistentka.pdf>

Mzdy ve zdravotnictví: 2012-2022. In: CZO [online, PDF]. b.r. [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/236856870/26003424.pdf/2aa9e3af-4335-4d82-9ce8-f91882c5c163?version=1.2>

NEUVĚŘITELNÁ ČÍSLA: Malé lásky se staly nejsledovanějším dokumentárním pořadem roku!. In: Nova [online]. c 2012 – 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://tv.nova.cz/porad/male-lasky/clanek/51031-neuveritelna-cisla-male-lasky-se-staly-nejsledovanejsim-dokumentarnim-poradem-roku>

NSP - národní soustava povolání [online]. 2017, 2022 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/porodni-asistentka-9f9f>

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Pracoviště a náplň práce porodní asistentky*. [online] 2023, [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.pdcap.cz/Texty/PA/PracovistePA.html>

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Porodní asistentky v zemích Evropské Unie*. . [online] 2023, [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAEU.html>

POSPÍŠKOVÁ, Markéta. *Vzdělávání porodních asistentek v Německu*. In: Unipa.cz [online, PDF]. c 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/wp-content/uploads/2017/09/Pospísková-Markéta-Vzdělávání-porodních-asistentek-v-Německu.pdf>

RATISLAVOVÁ, Kateřina a Kateřina KRAVCOVÁ. *Orientace studentů ošetrovatelství na péči a profesní odbornost. Ošetrovatelské perspektivy* [online]. 2020, 3(1), 59-69 [cit. 2024-03-27]. ISSN 2570-785X. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/43126/1/Ratislavová%20Kateřina%2c%20Kravcová%20Kateřina%20-%20Orientace%20studentů%20ošetrovateství%20na%20péči%20a%20profesní%20odbornost%20-%20Ošetrovatelské%20perspektivy%203%281%29.pdf>

ŠTROMEROVÁ, ZUZANA. *Jak rodí ženy v jiných zemích*. [online] [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.pdcap.cz/Texty/JakRodi/JakRodiZeny.html>

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Role porodní asistentky u nás a v cizině*. In: *Porodní dům U čápa* [online]. c 2000 – 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.pdcap.cz/Texty/PA/RolePA.html>

ŠŤASTNÁ, BARBORA. *Porod za socialismu? Nějak to vydržet, a hlavně nebýt za „hysterku“*, 11.8. 2022, [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/pribehy/porod-za-socialismu-nejak-vydrzet-hlavne-nebyt-za-hysterku>

TEÓRIA, VÝSKUM A VZDELÁVANIE V OŠETROVATEĽSTVE A V PÔRODNEJ ASISTENCII. In: *Jesseniova lekárska fakulta v Martine* [online, PDF]. c 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.jfmed.uniba.sk/fileadmin/jlf/Pracoviska/ustav-osetrovatelstva/Konferencia-zbornik-program/2009-konferencia-fulltext-web.pdf>

UNESCO zařadilo porodní asistenci na seznam nehmotného kulturního dědictví!. In: Unipa.cz [online]. c 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/unesco-za-radilo-porodni-asistenci-na-seznam-nehmotneho-kulturniho-dedictvi/>

UNIPA. *Seznam škol*. [online] 2023, [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.unipa.cz/porodni-asistentky/studentska-sekce/seznam-skol/>

WHITING, FRANCESCA. *How to become a midwife*. [online] 200-2023 [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.babycentre.co.uk/a1037429/how-to-become-a-midwife#section5>

ZÁKONY PRO LIDI. *Vyhláška č. 391/2017 Sb.* [online] 2013-2023, [cit. 2023-12-05] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-391>

Zavolejte porodní sestřičky. ČSFD [online]. c 2001-2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/311854-zavolejte-porodni-sestricky/prehled/?pageRating=2>

ZWEDBERG, Sofia, Mia BARIMANI a Wibke JONAS. Exploring the internship experiences of Swedish final term student midwives: A cross-sectional survey. *Sexual & Reproductive Healthcare* [online]. 2020, **26** [cit. 2021-03-16]. ISSN 18775756. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877575620301816>

Kvalifikační práce:

BAUEROVÁ, Denisa. Představa studentek porodní asistence o profesi porodní asistentka [online]. České Budějovice, 2020 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ltxjzz/BP.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dporodni%20asistentka%26start%3D1>. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Romana Belešová.

BUKSOVÁ, Eva. Porodní asistentka v ČR [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: https://theses.cz/id/xhhjt1/Diplomova_prace-Buksova_Eva-2011.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Věra Vránová, Ph.D.

ORSÁKOVÁ, Simona. Role mentora a jeho vliv na studentky oboru Porodní asistentka Olomouc 2018 [online, PDF]. Olomouc, 2018 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/1g1254/25060783>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Prof. MUDr. Martin Procházka, Ph.D.

SOUKUPOVÁ, Adéla. Postoje a zkušenosti porodních asistentek a studentů oboru Porodní asistence k odborné praxi v porodní asistenci [online]. Olomouc, 2021 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: https://theses.cz/id/7cpsbo/ADELA_SOUKUPOVA_DP_2021.pdf?lang=cs. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Věra Vránová, Ph.D.

VOLFÍKOVÁ, Kateřina. Profese porodní asistentky pohledem veřejnosti. Plzeň, 2023. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Dotazník

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Dotazník

Vážené respondentky a respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma „Postoj k profesi porodní asistentky“. Zároveň si Vás dovoluji požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je zcela anonymní a dobrovolná, získané informace budou použity pouze pro statistické zpracování v mé práci. Jedinou podmínkou dotazníku je být studentem/tkou oboru Porodní asistence ve 2. a 3. ročníku. Pro 1. ročník se dotazník vztahuje pouze v případě, že si studenti/ky prošli první zdravotnickou praxí. Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 20 minut.

Předem děkuji za spolupráci a za Váš čas.

Lucie Härtelová, studentka porodní asistence Fakulty zdravotnických studií, ZČU

1. *Na jaké škole studujete:*
(volná odpověď)

2. *Jste student/ka porodní asistence v:*
  - a) 1. ročníku
  - b) 2. ročníku
  - c) 3. ročníku

3. *Kolik je Vám let?*
  - a) 19-24 let
  - b) 25-30 let
  - c) 31-40 let
  - d) 41-50 let
  - e) 51 a více

4. *Na jakém typu střední školy jste studoval/a?*
  - a) Gymnázium
  - b) Střední zdravotnická škola
  - c) Jiné – vypište:

5. *Věděl/a jste o povolání porodní asistentky před hledáním možností studia na VŠ?*

- a) Ano
- b) Ne

• *Pokud ano, jak jste se o profesi dozvěděl/a?*

(Možnost vybírat více odpovědí)

- a) Od známých (rodina, přátelé, ...), kteří profesi vykonávají nebo studují
- b) Z televize (pořad Malé lásky, Zavolejte sestřičky, ...)
- c) Z jiné formy médií než televize (noviny, internet, ...)
- d) Z literatury (Porodní asistentka z Osvětami, ...)
- e) Ze školy (letáky, exkurze, ...)

6. *Byl obor porodní asistence pro Vás první volbou při výběru studia na VŠ?*

- a) Ano
- b) Ne

• *Pokud ne, jaký studijní obor?*

(volná odpověď)

7. *Proč jste si vybral/a obor porodní asistence?*

(Více možných odpovědí)

- a) Možnost práce ve zdravotnictví
- b) Pomoci přivést na svět nový život
- c) Možnost péče o ženy i novorozence
- d) Možnost péče jen o ženu
- e) Možnost péče jen o novorozence
- f) Nevím, jednoduše mi obor přišel zajímavý
- g) Pocit smysluplného povolání či naplnění
- h) Vysoká prestiž povolání?
- i) Jiný důvod vypište:

8. *Kdybyste měl/a znovu možnost rozhodnout se, zda studovat porodní asistenci nebo všeobecnou sestru, co byste si vybrala?*

- a) Porodní asistenci
- b) Všeobecnou sestru

• *Pokud byste si vybral/a všeobecnou sestru, proč?*

– Vypište:

9. Máte zkušenost, že se při studiu porodní asistence připravujete na podporu zdravého průběhu těhotenství, porodu a poporodního období více než na řešení případných komplikací (patologií spojených s porodem nebo těhotenstvím)?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Volné vyjádření:

10. Myslíte si, že povolání porodní asistentky je prestižní? Prosím posuďte na škále prestiže 1-5, kdy 1 znamená nejnižší hodnocení (není vůbec prestižní) a 5 znamená nejvyšší možné hodnocení (Ano, porodní asistence je pro mě velmi prestižní povolání).

11. Považujete práci PA na porodním sále za stresové povolání?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

12. Co je pro Vás v systému zdravotnictví náročné, zatěžující?

(Možnost vybrat více odpovědí)

- a) Směnnost
- b) Povinnost se stále vzdělávat
- c) Nedostatečné platové ohodnocení
- d) Chybějící podpora nadřízených
- e) Absence supervize
- f) Zodpovědnost
- g) Stálá připravenost
- h) Vztahy na pracovišti
- i) Jiná možnost, volná odpověď:

13. Jak přistupujete k názvu profese „porodní asistentka“?

- a) Líbí se mi, přijde mi odpovídající profesi.
- b) Líbí se mi, ale neodpovídá profesi.
- c) Nelíbí se mi, radši bych profesi nazval/a jinak.

- Pokud se Vám název nelíbí, jak byste ho nazval/a?
– Vypište:

14. Na jakém oddělení byste rád/a po skončení studia pracovala?

(Možnost vybírat více odpovědí)

- a) Porodní sál
- b) Oddělení šestinedělí
- c) Neonatologické oddělení

- d) Operační sál
- e) Oddělení pooperační péče
- f) Ambulantní sektor
- g) Prenatální poradna
- h) Komunitní sektor
- i) Nemám v plánu pracovat ani na jedné z uvedených možností.
- j) Ještě nevím

15. Máte po ukončení bakalářského studia zájem o navazující studium?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

- *Pokud chcete dál studovat, máte přehled, jaké specializace jsou pro porodní asistentku v nabídce?*

- a) Ano, slyšel/a jsem o tom ve škole
- b) Ano, dělal/a jsem sama průzkum možností
- c) Ne

- *Pokud chcete dál studovat, jaká je Vaše motivace?*

- a) Rozšíření kompetencí/znalostí
- b) Prodloužení studentských let
- c) Získání určité specializace
- d) Vyžaduje to po mne zaměstnavatel
- e) Jiné – vypište:

16. Slyšela jste o zakládání center porodní asistence (dále CPA) v ČR?

- a) Ano a vím, jaké možnosti a kompetence to obnáší.
- b) Ano, ale nejsem si jistá možnostmi a kompetencemi, které to obnáší.
- c) Ne

17. CPA nabízí respekt k přání těhotné a rodící ženy, podporu přirozeného porodu, individuální přístup a příjemné prostředí při zachování vysoké odbornosti a bezpečí. Předporodní péče a porod v CPA probíhá pod vedením porodní asistentky. CPA má jasně definována kritéria pro situace u porodu, k nimž je volán trvale dostupný lékař. Díky umístění CPA přímo v prostorách porodního sálu je pro matku i novorozence zajištěna možnost okamžitého řešení případných komplikací a kdykoliv je k dispozici konzultace lékaře. (FN Bulovka, Praha 2019)

Chtěla byste Vy jako budoucí porodní asistentka převzít kompetenci celkového vedení fyziologického porodu a využívat těchto možností?

- a) Ano, preferuji převzetí zodpovědnosti za celý průběh porodu.
- b) Ne, preferuji práci pod vedením (kontrolou) lékaře
- c) Nevím

18. *Kdyby byla ta možnost, šel/šla byste radši pracovat do zahraničí?*

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

• *Pokud ano, jaký by byl pro Vás hlavní důvod?*

(Možnost vybrat více odpovědí)

- a) Vyšší plat
- b) Zkušenost/rozvoj jazyka
- c) Lepší nastavení kompetencí
- d) Poloha bydliště/rodina v zahraničí
- e) Jiné – vypište

• *Pokud byste rád/a vycestovala, do jaké země?*

- a) Německo
- b) Rakousko
- c) Slovensko
- d) Anglie
- e) Nizozemí
- f) Jiná země – vypište:

19. *Jak byste ohodnotil/a nastavení studia na Vaší škole? Co považujete za případný problém?*

(Možný výběr více odpovědí)

- a) Jsem celkově spokojená s nastavením studia.
- b) Hlavním problémem je časová náročnost (nezvládám volnočasové aktivity, práci/brigádu) během teoretické části studia.
- c) Jsem nespokojená s některými předměty a jejich kreditovým hodnocením.
- d) Během praxí bych ocenila, alespoň malý finanční obnos na pokrytí dopravy či stravy.
- e) Jiné problémy? – vypište:

20. *Máte pocit, že naučené teoretické znalosti ze školy uplatníte v praxi? Označte pro-
sím na škále 1-5, kdy 1 znamená nejnižší možné hodnocení a 5 znamená nejvyšší
možné hodnocení.*

21. *Škola Vám umožňuje dostatečný výběr míst pro výkon zdravotnické praxe?*

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

22. *Možnost zdravotnických praxí Vám dává dobrou představu o povolání porodní asistentky? Máte možnost posoudit, jak fungují jednotlivá pracoviště?*

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

23. *Jakou máte zkušenost s porodními asistentkami v praxi v komunikaci a spolupráci s Vámi? Ohodnoťte na škále od 1-5, kdy 1 znamená nejnižší možné hodnocení (nemám s nimi dobrou zkušenost) a 5 znamená nejvyšší možné hodnocení (jsou mi vždy nápomocné a jsou ochotné mi pomoci).*

24. *Změnila se Vaše představa o profesi porodní asistentky po výkonu praxe ve zdravotnickém zařízení?*

- a) Ano, k horšímu
- b) Ano, k lepšímu
- c) Ne, má představa se nezměnila

- *Pokud ano, jak přesně se změnila Vaše představa?*
  - Možnost se volně vyjádřit

25. *Co byste vzkázal/a ostatním lidem, kteří zvažují stát se porodní asistentkou?*

- Vypište: